Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes

Kas teenuste korraldamisel on kinni peetud seadusenõuetest ning järgitud Sotsiaalministeeriumi antud juhiseid?

Riigikontrolli aruanne Riigikogule
Tallinn, 16. aprill 2014

Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes

Kas teenuste korraldamisel on kinni peetud seadusenõuetest ning järgitud Sotsiaalministeeriumi antud juhiseid?

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Mida me auditeerisime?

Riigikontroll hindas eakate ööpäevaringse üldhooldekoduteenuse korraldust 15 omavalitsuses ja 10 omavalitsuse hooldekodus. Vaadati 2012. aastal hooldekoduteenuste saamiseks esitatud taotluste menetlust, abivajaduse hindamist, tasu võtmist teenuse eest, samuti olmetingimusi ja töökorraldust hooldekodudes. Lisaks auditeeritutele koguti teavet ka ülejäänud omavalitsustelt (andmed saatis 227 omavalitsusest 193) ja neile kuuluvatelt hooldekodudelt (andmed saatis 102 hooldekodust 74).

Samuti hinnati, kas Sotsiaalministeerium on loonud eakate üldhooldekoduteenuste korraldamiseks piisava õigusliku raamistiku.

Miks on see maksumaksjatele oluline?

Eakate (65+) koguarv ja osakaal rahvastikus on kiiresti kasvamas ning koos sellega ka ühiskonna kulud eakate sotsiaalhoolekandele. Alates 2000. aastast on suurenenud eakate osakaal rahvastikust 15%-lt 18%-ni ja eakate koguarv 15%. Kokku on eakaid praegu *ca* 238 000, neist vajab hooldust hinnanguliselt viiendik. Põhiraskus eakate hoolekandes on omavalitsustel, kes on kulutanud sellele viimastel aastatel *ca* 40 miljonit eurot aastas. Enamik sellest on läinud eakate hooldamisele hoolekandeasutustes.

On oluline, et omavalitsus suudab pakkuda inimesele abi, mida inimene vajab. Sellise abi osutamine on omavalitsuse ülesanne. Samavõrd tähtis on, et oluliste teenuste kättesaadavus ja kvaliteet on üle riigi ühtlaselt tagatud, sõltumata inimese elukohast või teenust osutavast asutusest.

Mida me auditi tulemusel leidsime ja järeldasime?

Võimalused eakate hooldamiseks üldhooldekodudes on aja jooksul paranenud. Avatud on mitmeid uusi hooldekodusid ja eakate arv neis on kiiresti kasvanud. Kui eakas või tema lähedased teenuse eest ise maksta ei suuda, on omavalitsus tulnud appi ja teenust osaliselt rahastanud. Eakate elutingimusi hooldekodudes võib samuti pidada üldjoontes heaks. Kõik ei ole aga siiski nii ilus, kui esmapilgul paistab. Hooldekoduteenuste turgu on paisutanud osalt omavalitsuste suutmatus pakkuda eakatele teisi teenuseid, mis võimaldaks neil kauem saada hakkama kodus. N-ö koduteenused on mitu korda odavamad.

Eakate hulga suurenemine esitab uusi nõudmisi hoolekandesüsteemile tervikuna. Sellega toimetulek ei ole vaid omavalitsuste mure. Riigilgi tuleb mõelda, mida süsteemis ümber sättida, et olulisi teenuseid suudetaks omavalitsustes osutada. Sotsiaalministeeriumi koostatud arengudokumentides on need küsimused hakanud saama konkreetsete tegevuste näol rohkem tähelepanu alles viimasel ajal, kuigi ühiskonna kiire vananemine on toimunud juba pikemat aega.

Olulisemad järeldused omavalitsuste kohta:

- Omavalitsuse poole pöördumisel oli eakas soovitud hooldekodukoha valdavalt saanud. Esitatud taotlustest oli rahuldatud 80%. Rahuldamata jäid põhiosas vaid need, millest inimene oli ise loobunud, leides näiteks, et ei soovi veel hooldekodusse tulla. Taotluste menetlemisel oli formaalseid rikkumisi, kuid nende tõttu ei jäänud inimesed abita. Positiivne on, et abi andmine ei põhine vaid taotlustel. Mitmel juhul oli omavalitsus võtnud initsiatiivi, kui oli saanud kolmandatelt isikutelt teavet abivajava eaka kohta, ja aidanud korraldada eaka hoolduse hooldekodus.

- Teabe kogumine abivajaduse hindamiseks oli auditeeritud omavalitsustes juhuslik. Terviklikku pilti eaka toimetulekut mõjutavatest sotsiaalsetest, majanduslikest, tervist puudutavatest jms teguritest ei looda. Hindamisinstrumenti kasutas auditeeritud 10 omavalitsusest vaid 2. Kui abivajadust põhjalikult ei hinnata, võib tulemuseks olla, et raha kulutatakse teenustele, mis inimest parimal viisil ei aita.

- Mitmeid probleeme on teenuse rahastamisega. Kui omavalitsus oli otsustanud osaleda hooldekodu rahastamisel, oli ta vaid *ca* 10%-l juhtudest uurinud perekonna varanduslikku seisu. Esimeses järjekorras on eaka ülalpidamiskohustus tema perekonnal. Mida suurem on perekonna maksevõime, seda väiksem peaks olema omavalitsuse (loe: maksumaksja) osa. Samal ajal ei põhjendata otsuseid, kui määratakse kindlaks, kui suure osa peab eakas oma pensionist hooldekodule maksma. Jääb selgusetuks, miks on see osa ühes ja samas omavalitsuses ühel juhul näiteks 80%, teisel juhul 100%. Kogu pensioni ei tohiks Riigikontrolli arvates ka ära võtta ning eakal peab jääma midagi vajaduste jaoks, mida hooldusteenus ei kata.

Olulisemad järeldused hooldekodude kohta:

- Tingimused auditeeritud hooldekodudes olid kohapealsel vaatlusel head, kuigi kõiki terviskaitsenõudeid ei suuda paljud täita. Ükski puudus ei olnud Riigikontrolli arvates siiski selline, mis oluliselt takistaks hoolduse korraldamist, kuid kindlasti on neil mõju inimese privaatsusele, mugavusele ja aktiivsena hoidmisele. Probleemne on, et Terviseamet ei osuta asutusi kontrollides kõikidele puudustele ja kontrollijatel on suur vabadus nõuete tõlgendamisel. Nii ei kohelda asutusi võrdselt ega teki survet tingimusi parandada.

- Omavalitsuse hooldekodudes on *ca* 4500 kohta, lisaks erahooldekodudes *ca* 1900. Aastal 2012 oli vabu kohti omavalitsuste hooldekodude peale kokku *ca* 350. Enamik omavalitsuse hooldekodudest on siiski rahvast täis ning vajaduse tekkimise korral ei pruugi eelistatud hooldekodus või kodu lähedal kohta olla. Nõudlust mõjutab olulisel määral kindlasti ka teenuse hind. Valdavas osas omavalitsuse hooldekodudes on kohamaksumus vahemikus 400–600 eurot. Maakondade kaupa on aastalõpu statistika põhjal kohtade puudus aktuaalsem saartel, Järvamaal ja Läänemaal. Samas kinnitab auditeeritud omavalitsuste kogemus, et omavalitsuse poole pöördumisel on abivajajad hooldekodusse saanud, kui mitte kodu lähedale, siis kaugemale. Iseasi on, kas kodust kaugele minek vastab

eaka soovile. Piirkondades, kus hooldekodukohtade puudus on teravam, tuleb omavalitsustel probleemiga tegeleda. Tulevikku vaadates vajavad aga märksa enam tähelepanu teenused, mis võimaldavad eakal kauem kodus elada.

Olulisem järeldus Sotsiaalministeeriumi kohta:

- Riigikontrolli arvates ei ole riigi loodud õiguslik raamistik piisav, sest puuduvad nõuded teenuse sisu, osutaja, osutamise protsessi ning teenust saama õigustatud isikute kohta. Hoolekandeteenused on inimesele olulised teenused ning siin on tarvilik teatud kohustuslike põhimõtete kindlaksmääramine, et tagada inimestele vajalik abi ühtviisi kõikides omavalitsustes. Nõuete kehtestamise suunas on riik liikunud ettevaatlikult, otsides kokkulepet omavalitsustega. Kohustuslike nõuete alternatiivina välja pakutud soovituslikke juhiseid paljud omavalitsused ei järgi – näiteks abivajaduse hindamise või kvaliteeti tagava töökorralduse kohapealt. Juhised on iseenesest vajalikud ja nendega tuleb ka edasipidi tegeleda, kuid üksnes soovituslike juhistega omavalitsuste käitumist ei muuda. Juhised saavad olla vaid selgitavaks infomaterjaliks kohustuslike nõuete kohta.

Mida me auditi tulemusel soovitasime?

Riigikontroll soovitas sotsiaalministril täiendada sotsiaalhoolekande seaduses omavalitsuse kohustusi abivajaduse hindamisel ja teenuse eest võetava tasu suuruse määramisel. Samuti soovitas Riigikontroll juhendada omavalitsusi, kuidas kontrollida sotsiaalteenuse eest tasu võtmise korral isiku ja tema perekonna varanduslikku seisu. Minister peaks ka analüüsima võimalusi, kuidas parandada hooldekodude ja tervishoiuasutuste infovahetust, ning soovituslikele juhistele tuleks anda rohkem praktilist väärtust, sest praegu on need liiga üldsõnalised.

Sotsiaalminister oli nõus enamiku soovituste täitmist edaspidi kaaluma. Samas ei nõustunud ta soovitusega määrata seaduse tasemel ja Riigikontrolli kirjeldatud ulatuses täpsemalt kindlaks omavalitsuse kohustused abivajaduse hindamisel. Minister ei pidanud vajalikuks ka soovitust analüüsida võimalusi, kuidas tagada hooldekodudele parem juurdepääs terviseinfosüsteemi andmetele. Minister märkis, et kavandatava sotsiaalseadustiku hoolekande eriosa eelnõus on küll võetud eesmärgiks täpsustada omavalitsuse kohustusi abivajaduse hindamisel, kuid paindlikkuse huvides eelistatakse üldisemat seadusesätet. Sisulisemaid juhiseid hindamise kohta antakse nimetatud seadustiku eelnõu seletuskirjas, koolitustel jm. Terviseinfosüsteemile on ministri väitel juba praegu juurdepääs hooldekodudel, kellel on tervishoiuteenuste osutamise tegevusuluba, ja asutustes, kus on koduõendust osutavad tervishoiutöötajad. Siinkohal tuleb siiski lisada, et tervishoiutöötajad on vaid pooltes omavalitsuse hooldekodudes ning suurele osale jäävad ministri kirjeldatud võimalused praegu kättesaamatuks.

Mis puudutab vajadust kehtestada omavalitsustele hoolekande korraldamisel seaduse tasemel täpsemad nõuded, siis seda seisukohta toetasid oma vastustes aruandele ka mitmed maavalitsused ja auditeeritud omavalitsused (vt lisa 2).

Sisukord

Valdkonna ülevaade **5**
Eakate arv on kiirelt suurenemas 5
Omavalitsuste raha kulub eakate hoolekandes põhiliselt hooldekodudele 7
Paljusid teenuseid ei suudeta vajalikus mahus pakkuda ja see on kasvav probleem 8
Omavalitsuste tegevus hooldekodukoha korraldamisel ja rahastamisel **12**
Hooldekodukoha saamiseks esitatud taotluste menetlemisel oli üksikutel juhtudel rikutud seadusenõudeid 12
Abivajaduse hindamiseks ei koguta piisavalt teavet 15
Ülalpidamiskohustusega isikute varanduslikku seisundit ei hinnata piisavalt 18
Omaosaluse määramine ei ole eriti läbipaistev 21
Teenuste korraldus omavalitsuse üldhooldekodudes **23**
Hooldekodu ja koduhoolduse kasutajate proportsioonid on paigast ära 23
Hooldekodukohti on palju juurde loodud, kuid paiguti on neid ikka puudu 25
Kõiki tervisekaitsenõudeid ei suudeta täita 27
Hooldaja erialase ettevalmistuse puudumist tasakaalustatakse pikaajalise kogemusega 30
Infovahetus tervishoiuasutustega vajab parandamist 32
Isikupõhist hoolduse planeerimist igal pool ei kasutata 34
Kvaliteeti tagav töökorraldus oli vähestel auditeeritud hooldekodudel 35
Riigikontrolli hinnang **39**
Riigikontrolli soovitused ning sotsiaalministri, maavanemate ja omavalitsuste vastused **42**
Auditi iseloomustus **45**
Auditi eesmärk 45
Hinnangu andmise kriteeriumid 45
Lisa A. Hooldekodus ettenähtud ja täidetud kohtade arv perioodil 2011–2012 aastalõpu seisuga hooldekodude kaupa (h-veebi andmed) **47**
Lisa B. Auditeeritute ja Terviseameti vastused aruandes tehtud tähelepanekutele ja soovitustele **52**

Valdkonna ülevaade

Eakate arv ja osakaal rahvastikus

Eakate arv on kiirelt suurenemas

1. Eesti rahvastiku vananemine on üldteada. Kui rahvaarv on võrreldes 2000. aastaga vähenenud *ca* 6%, siis eakate (65 ja vanemad) arv on samal ajal liikunud kiiresti ülespoole, suurenedes *ca* 15% (vt joonis 1). Eakate osakaal rahvastikus on 2000ndate algusaja 15%-lt kasvanud nüüdseks 18%-ni. Eakaid on praegu kokku *ca* 238 000. Rahvastikuprognooside kohaselt on trend jätkumas ning 2050. aastaks ennustatakse eakate osakaaluks rahvastikus juba 25–26%.[1]

Joonis 1. Eakate ja rahvaarvu muutused 2000. aasta baasilt

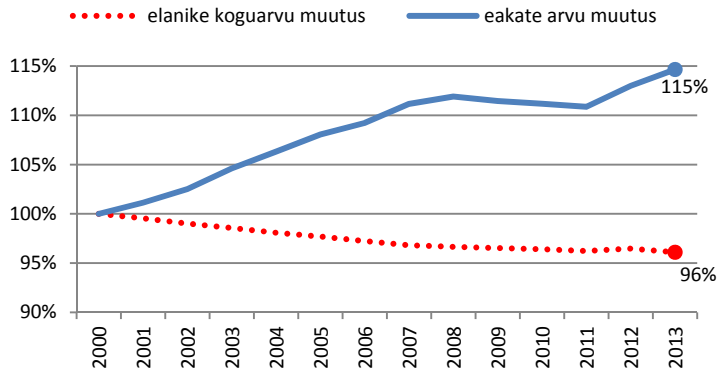

Allikas: Riigikontroll Statistikaameti andmete alusel, www.stat.ee

2. Omavalitsuste kaupa on eakate osakaalus märkimisväärsed erinevused. Eakaid on mõnevõrra vähem maakonnakeskusi ümbritsevates valdades (keskmiselt 16%) ja ka keskustes endis (19%). Ilmse märgina viimase kümnendi rahvastiku ümberpaiknemise tendentsidest on eakate osakaal iseäranis väike Tallinna ja Tartu linnaga külgnevates valdades: keskeltläbi 11%. Maakonnakeskustest eemale jäävates omavalitsustes on eakaid keskmiselt 23%. Enam kui pool omavalitsustest on Eestis seejuures sellised, kus eakate arv on alates 2000. aastast suurenenud kõrvuti elanike üldarvu vähenemisega (vt joonis 2).

Joonis 2. Omavalitsuste jaotus vastavalt elanike üldarvu ja eakate arvu muutuse kombinatsioonile 2013 *vs.* 2000 (suurenemine ↑, vähenemine ↓)

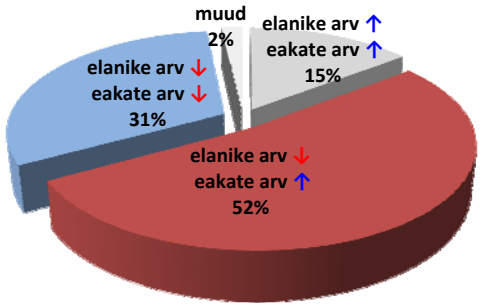

Allikas: Riigikontroll Statistikaameti andmete alusel, www.stat.ee

Teadmiseks, et

rahvastiku vananemine Eestis ei ole midagi tavatut. Euroopa Liidu liikmesriikides oli 2011. aastal eakate (65+) osakaal rahvastikus keskmiselt 17,5% (1991. aastal 13,9%). Kõige suurem on see näitaja Saksamaal (20,6%) ja väikseim Iirimaal (11,5%). Lähinaabrite võrdluses on nii Soomes, Rootsis kui ka Lätis ja Leedus eakaid ühiskonnas praegu isegi pisut rohkem kui Eestis.

2060. aastaks prognoositakse eakate osakaaluks ELis keskmiselt 29,5%.

Allikas: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Population_structure_and_ageing

[1] Eesti Inimarengu Aruanne 2012/2013, lk 25

KOVi kohustused eakate hoolekandes

3. Eakate arvu suurenemine on oluline väljakutse omavalitsustele, kelle tuumikülesannete[2] hulgas on eakate hoolekande korraldamine. Põhjusel, et eakate hooldusvajadus on võrreldes ülejäänud elanikega suurem, tuleb omavalitsustel olla valmis panustama edaspidi eakate hoolekandesse rohkem aega ja raha.[3]

4. Eakate hoolekanne on ülesanne, mida omavalitsus on kohustatud seaduse alusel täitma, kuid mille täitmise viisi valib ise. Sotsiaalhoolekande seaduses on siiski loetletud üldised eesmärgid, mida ülesannet täites tuleb arvestada ja mille saavutamise nimel tegutseda. Nende järgi peab omavalitsus aitama kaasa eaka toimetulekule tema harjumuspärases keskkonnas ja looma võimalused võrdväärseks eluks teiste inimestega. Täpsemalt hõlmab see järgmisi tegevusi:

- võimaluste loomine odavamaks toitlustamiseks;
- osutatavate sotsiaalteenuste kohta info kättesaadavuse tagamine ja võimaluste loomine teenuste kasutamiseks;
- võimaluste loomine suhtlemiseks ja huvitegevusteks;
- hooldekodus elavatele eakatele turvalisuse, iseseisvuse, eraelu austamise tagamine ning võimaluse loomine osaleda nende elukeskkonda ja tulevikku puudutavate otsuste tegemisel.

5. Sotsiaalhoolekande seadusega on omavalitsusele pandud samuti üldine kohustus korraldada oma elanikele sotsiaalteenuste, -toetuste ja muu abi andmist. Seaduses loetletud sotsiaalteenuste hulgas ei ole teenuseid, mis oleks mõeldud kitsalt eakate sihtrühmale. Teenused on lahendatava probleemi kesksed, kuid nii mõnigi neist on kohane ka eakale abi andmiseks. Seejuures ei pruugi omavalitsus ise kõiki seaduses loetletud teenuseid osutada, kuid vajaduse tekkides peab ta teenuse osutamise korraldama (nt koostöös asutusega, kes teenust osutab). Omavalitsuse teenused ei piirdu üksnes seaduses loetletuga ning omavalitsuses võib olla vajadus arendada välja ja pakkuda konkreetselt eakatele mõeldud teenuseid.

Seaduses loetletud sotsiaalteenused on 1) sotsiaalnõustamine; 2) rehabilitatsiooniteenus; 3) igapäevaelu toetamise teenus; 4) töötamise toetamise teenus; 5) toetatud elamise teenus; 6) kogukonnas elamise teenus; 7) ööpäevaringne erihooldusteenus; 8) proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite andmine; 9) lapsehoiuteenus; 10) koduteenused; 11) eluasemeteenused; 12) hooldamine perekonnas; 13) asenduskoduteenus; 14) hooldamine hoolekandeasutuses.

Allikas: sotsiaalhoolekande seadus, § 10

6. Majandusliku toimetuleku parandamise eesmärgil võib tekkida vajadus maksta eakale samuti toimetulekutoetust, mida rahastatakse riigieelarvest, kuid mille määrab omavalitsus. Toetust antakse perekonnapõhiselt ning neile, kellel pere sissetulek jääb peale eluruumikulude mahaarvamist alla toimetulekupiiri. Eakatega perekondade arv ei ole toimetulekusaajate hulgas siiski suur, jäädes viimastel aastatel 3 kuni 4% kanti.[4] Toimetulekutoetuse kõrval võib omavalitsus maksta oma eelarvest eakatele ka teisi toetusi, kuid nende valik on iga omavalitsuse enda teha.

Toimetulekupiir 2014. aastal on 90 eurot pere esimese liikme ning 72 eurot iga järgneva liikme kohta.

[2] Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, § 6

[3] Eesti terviseuuringu 2006 andmetel on hooldusvajadusega inimesi üle 65aastaste hulgas *ca* 20%, samas kui nooremate hulgas on neid *ca* 3%, lk 36–37 (https://intra.tai.ee/images/prints/documents/130165077851_Eesti_terviseuuring_2006_tabelid_estonian_health_interview_survey_2006_%20tables_est_eng.pdf)

[4] Vt http://www.sm.ee/meie/statistika/sotsiaalvaldkond/sotsiaalhoolekanne/toimetulekutoetus.html

KOVi kulud eakate hoolekandes

Omavalitsuste raha kulub eakate hoolekandes põhiliselt hooldekodudele

7. Arvepidamises tuleb omavalitsustel eristada eakatega seoses kaht tüüpi väljaminekuid: kulusid eakate sotsiaalhoolekande asutustele (nt ülalpidamiskulud, asutustele makstud toetused) ning muid eakate sotsiaalse kaitse kulusid. Perioodil 2010 kuni 2012 on need kulud olnud omavalitsustes kokku *ca* 40 miljonit eurot aastas (vt tabel 1), mis on omavalitsuste kogukuludest *ca* 3%. Ei ole võimalik välja tuua, kuidas see summa jaotub erinevate teenuste ja toetuste vahel, sest nii detailselt omavalitsused oma kuludest aru ei anna. Samuti ei hõlma see summa kogu eakatele kulutatud raha ning kulusid leiab ka teiste tegevusalade alt. Näiteks peetakse toimetulekutoetuste üle arvestust eraldi aruandereal, kus ei tehta vahet eakatel ja ülejäänud isikutel.

Tabel 1. Omavalitsuste kulutused eakatele 2010–2012 (eurodes)

	2010	2011	2012
1. Kulud eakate sotsiaalhoolekande asutustele	27 694 443	25 803 234	25 621 746
2. Muud eakate sotsiaalse kaitse kulud	12 373 810	14 357 260	14 085 406
3. Eakate kulud (1 + 2)	40 068 253	40 160 494	39 707 152
4. Eakate kulude osakaal omavalitsuste kogukuludest	3%	3%	3%
5. Eakate kulude osakaal kogukuludest omavalitsustes keskmiselt	4%	4%	3%

Allikas: omavalitsuste eelarve täitmise kuuaruanded (http://www.fin.ee/kov-eelarved-ulevaated)

Üldhooldekodude arv ja omandivorm

8. Kulud eakate sotsiaalhoolekande asutustele tähendavad põhiliselt kulusid üldhooldekodudele (vt tabel 1), mis pakuvad eakate ööpäevaringse hooldamise teenust. 2012. aasta lõpu seisuga oli Eestis kokku 138 asutust, mis neid teenuseid osutas.[5] Põhiosa ehk ¾ nendest tegutses omavalitsuse hallatava asutusena või siis omavalitsuse asutatud eraõigusliku äri- või muu ühinguna. Ülejäänud hooldekodud kuuluvad valdavalt eraomanikele.

9. Omavalitsusi, kelle territooriumil asub kas omavalitsuse enda või mõni muu üldhooldekodu, on kokku 113 (s.o 53% omavalitsustest). Omavalitsusel ei ole otsest kohustust oma hooldekodu pidada, kuid ta peab vajaduse tekkimise korral teenuse osutamise korraldama. Põhimõtteliselt saab eakas või tema lähedane pöörduda ka otse vastavat teenust osutava asutuse poole ning osta teenust omal kulul, olgu teenuse osutajaks kas omavalitsuse hooldekodu või mõni muu asutus. Abi saamiseks on võimalik alati pöörduda ka oma elukohajärgse omavalitsuse poole. Nii siis, kui oma rahast hooldekodu kohamaksumuse tasumiseks ei piisa, kui ka siis, kui vajatakse lihtsalt omavalitsuse nõu sobiva hooldekodu leidmisel ja abi asjaajamisel.

10. Mõni üldhooldekodu on igas maakonnas, kuid asutuste arv varieerub maakondade kaupa küllaltki suures ulatuses. Suhteliselt palju on hooldekodusid nt Ida- ja ka Lääne-Virumaal, samuti Harjumaal ja Kagu-Eestis, vähem aga Kesk- ja Lääne-Eestis (vt tabel 2). Voodikohti oli hooldekodudes 2012. aasta lõpu seisuga *ca* 6700. Neist *ca* 70% oli omavalitsuse hooldekodudes.

[5] Andmed H-veebist (http://213.184.49.169/hveeb/)

Teadmiseks, et

kõige suurem omavalitsuse hooldekodu on 350 kohaga Iru Hooldekodu (Tallinn) ning väikseim Valjala valla päevakeskus-hooldekodu, milles on üldhooldekoduteenuse jaoks 6 kohta.

Tabel 2. Hooldekodude arv ja voodikohtade arv hooldekodus 2012. aasta lõpu seisuga

Maakond	eakate arv	hooldekodude arv	sh KOVi hooldekodud	sh ülejäänud hooldekodud	kohti hooldekodudes	sh KOVi hooldekodudes	sh ülejäänud hooldekodudes
Harjumaa	91 021	15	9	6	935	584	351
Hiiumaa	1708	2	1	1	57	52	5
Ida-Virumaa	30 280	16	9	7	1232	841	391
Jõgevamaa	6838	5	3	2	279	164	115
Järvamaa	6321	3	2	1	155	35	120
Läänemaa	5164	3	3	0	115	115	0
Lääne-Virumaa	11 728	13	9	4	499	300	199
Põlvamaa	5954	13	10	3	406	282	124
Pärnumaa	17 025	12	9	3	503	330	173
Raplamaa	6448	9	7	2	361	222	139
Saaremaa	6717	7	6	1	176	126	50
Tartumaa	24 828	9	9	0	584	584	0
Valgamaa	6719	11	7	4	661	292	369
Viljandimaa	10 169	13	11	2	533	427	106
Võrumaa	7133	7	7	0	184	184	0
kokku	**238 053**	**138**	**102**	**36**	**6680**	**4538**	**2142**

11. Auditis oli Riigikontrolli tähelepanu eeskätt eakate hoolduse korraldamisel üldhooldekodudes, kuid koguti teavet ka teiste teenuste kohta, mida omavalitsustes eakatele pakutakse. Selleks küsitleti lisaks auditeeritud 10 omavalitsusele ka ülejäänuid. Vastas 193 KOVi (85%).

Paljusid teenuseid ei suudeta vajalikus mahus pakkuda ja see on kasvav probleem

Üldised probleemid seoses eakatele pakutavate teenustega

12. Eakatele osutatavate teenuste väljaselgitamiseks määras Riigikontroll kindlaks 13 põhilist sotsiaalteenust ning uuris, kui levinud need eakate hoolekandes on. Osa neist teenustest on inimesed õigustatud saama seaduse alusel, teised on omavalitsused ise välja arendanud. Loetelu ei ole ammendav, kuid hõlmab põhilisi teenuseid. Riigikontrolli küsitletud 193 omavalitsuse vastustest selgus, et kõige sagedamini on eakate puhul kasutatud sotsiaalnõustamist ja koduteenuseid. Neid on pakkunud vastavalt 97% ja 89% omavalitsustest. Pingerea teises otsas on häirenuputeenus ja eakate päevahoiu teenus (vt joonis 3).

Joonis 3. Põhiliste sotsiaalteenuste kaupa nende KOVide osakaal, kes vastavat teenust on pakkunud

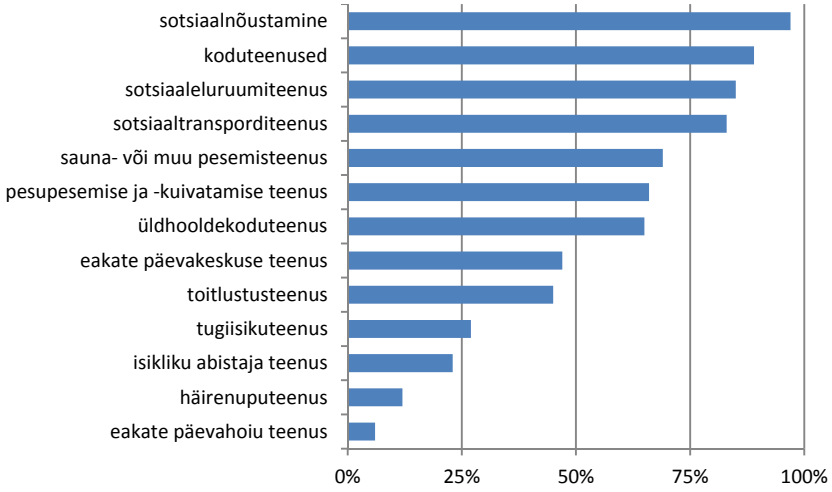

Teadmiseks, et

isikliku abistaja teenus on mõeldud puudega inimese abistamiseks, kes vajab igapäevatoimingute tegemisel teise isiku abi. Teenuse sihtrühm ei ole üksnes eakad, vaid kõik puuetega inimesed.

Eakate päevahoid on hooldusasutuses osutatav teenus, mis on suunatud eakatele ja neid kodustes tingimustes hooldavatele lähedastele, et võimaldada päevasel ajal hooldajatele puhkust, töölkäimist jms. Tallinnas on näiteks päevahoiuteenus mäluhäiretega eakatele.

Eakate päevakeskus on asutus, milles pakutakse ühes kohas erinevaid teenuseid, et soodustada eaka inimese toimetulekut igapäevaelutoimingutega (nt pesupesemine, söömine jms) ja ka sotsiaalset aktiivsust (huviringid, internet jms).

Teadmiseks, et

„Eesti terviseuuring 2006" järgi on vanuserühmas 65+ hooldusvajadusega isikute osakaal 20%.

Allikas: sama uuringu lk 36–37.

Eesti Demograafia Instituudi 2009. aastal korraldatud uuringust selgub, et hooldusvajadusega eakate osakaal on koguni 37,5%

Allikas: Aktiivsena vananemise strateegia 2013–2020, lk 57.

13. Eakatele osutatud põhiliste sotsiaalteenuste arv jääb suuremas osas omavalitsustes vahemikku 6 kuni 8, ning mida suurem on eakate arv, seda mitmekesisem on eakatele osutatud sotsiaalteenuste hulk. Eakate arvu alusel suurusrühmadesse jaotatud omavalitsuste keskmiste näitajate põhjal ei ole vahed siiski suured ning teenuste valik on ka mitmetes väiksemates omavalitsustes pea niisama lai kui suurtes.

14. Suured edestavad väiksemaid ülekaalukalt vaid nelja teenuse pakkumises: isikliku abistaja teenus, eakate päevakeskuse teenus, päevahoiuteenus ning häirenuputeenus. Neid teenuseid väiksemate omavalitsuste teenuste valikust üldjuhul ei leia. Näiteks oli 2012. aasta lõpu seisuga omavalitsustes töötavast *ca* 400 isiklikust abistajast 77% maakonnakeskustes ja ligikaudu pool Tallinna linnas.[6] Teenuste hulga suurendamine ei saa samas olla eesmärgiks omaette ning teenuste valik peab lähtuma eelkõige iga omavalitsuse eakate vajadustest.

15. Reeglina ei osuta omavalitsused kõiki teenuseid ise, vaid osa teenuseid ostetakse teistelt omavalitsustelt, eraettevõtetelt või muudelt isikutelt. Kõige enam puudutab see üldhooldekoduteenuseid, sest suurel osal omavalitsustest oma hooldekodu ei ole. Suhteliselt palju on ka omavalitsusi, kes ostavad sotsiaaltranspordi-, päevakeskuse- ning häirenuputeenust. Omavalitsuste hinnangutest nähtub, et keskmiselt on teenuste saajaid eakate hulgas *ca* 20%.

16. Kuigi eakate teenuste hulk on paiguti väga mitmekesine, on vajadused teenuste järele enamasti suuremad kui omavalitsus suudab pakkuda. Riigikontrolli küsitletud 193 omavalitsustest märkis 87%, et osa teenuste puhul tuleks osutada neid suuremale arvule eakatele või on teenuseid, mis praegu teenuste valikust sootuks puuduvad, ent vajadus nende järele on olemas. Seejuures ei ole vahet, kas tegemist on väikse või suure omavalitsusega. Nii esimeste kui ka teiste hulgas on arvukalt neid, kus omavalitsuste väitel jääb suutlikkus vajadustele alla.

[6] S-veeb (http://sveeb.sm.ee/sveeb/)

Teadmiseks, et

koduteenuste kasutajad ongi põhiliselt eakad, keda 2012. aasta andmete põhjal oli kasutajate hulgas keskmiselt 88%. Neist omakorda on 80% puuetega eakad.

Allikas: s-veeb (http://sveeb.sm.ee/sveeb/)

17. Peamised teenused, mida küll osutatakse, kuid mille mahud ei vasta omavalitsuste arvates vajadusele, on üldhooldekoduteenus, koduteenused ning eakate transporditeenus (vt tabel 3). Nende suuremat nõudlust täheldab 27% omavalitsustest. Teenustest, mida omavalitsused hea meelega näeksid oma teenuste valikus, kuid mida seal praegu ei ole, on peamised eakate päevahoiuteenus, tugiisiku või isikliku abistaja teenus, kuid näiteks ka häirenuputeenus. Samuti nimetati suhteliselt sageli veel näiteks toitlustus-, pesemis- ning koduõendusteenust. Viimane on tervishoiuteenus, mida omavalitsus ise ei osuta, kuid saab abistada selle vajaduse väljaselgitamisel ja osutamise korraldamisel.

Tabel 3. Peamised teenused (esiviisik), mille nõudlus on suurem, kui pakutakse, või mis teenuste valikust puuduvad

Suuremas mahus osutada vaja olevate teenuste esiviisik		Teenuste esiviisik, mis peaksid lisanduma omavalitsuse teenuste valikusse	
teenuse nimetus	KOVide osakaal	teenuse nimetus	KOVide osakaal
üldhooldekoduteenus	27%	eakate päevahoiu teenus	17%
sotsiaaltranspordi või üldisemalt eakate transpordi teenus	27%	tugiisikuteenus	16%
koduteenused	27%	isikliku abistaja teenus	15%
sotsiaaleluruumiteenus	10%	eakate päevakeskuse teenus	12%
toitlustusteenus ja isikliku abistaja teenus	6%	häirenuputeenus	12%

Allikas: Riigikontroll KOVide küsitluse põhjal

18. Omavalitsuste hinnangute järgi on inimesi, keda teenuste defitsiit puudutab, keskmiselt 5% eakatest (võrdluseks: teenuseid saavaid eakaid on *ca* 20%). 2012. aastal Sotsiaalministeeriumi korraldatud vanemaealise elanikkonna küsitluse tulemusel jõuti samuti järeldusele, et teenuseid vajavate inimeste arv on tegelikest kasutajatest märksa suurem. Selgus, et koduabiteenuse kasutajaid oli eakate hulgas 8%, hooldusabiteenuse kasutajaid 6%, sotsiaaltranspordi teenuse kasutajaid 4% ja meditsiinilise õendusabiteenuse kasutajaid 4%. Vähemalt üht mainitud teenustest oli kasutanud 15% küsitletutest, kuid teenuste vajajaid on küsitletute antud hinnangute põhjal 20%.[7]

19. 2009. aastal Euroopa Komisjoni tellitud põlvkondadevahelise solidaarsuse teemal korraldatud elanikkonna küsitlus andis tulemuseks, et rahulolu eakate kodust toimetulekut soodustavate teenustega on Euroopa riikide hulgas Eestis kõige madalam. Vaid 16% küsitletutest leidis, et sotsiaalteenused on selles valdkonnas piisavad.[8]

20. Vaadates rahvastikuprognoose, siis surve pakkuda eakatele teenuseid aina suureneb. Ka küsitletud omavalitsustest leidis ülekaalukas osa, et lähema viie aasta jooksul tuleb tõenäoliselt teenuseid vajavaid eakaid juurde. Enamik peab reaalseks, et teenuste vajajaid lisandub kuni 10%. See on vaid 5 aasta prognoos.

21. Kui vaadata omavalitsuste kaupa, siis teenuste mahu ja valiku suurendamine seisab praegu suuresti raha taga. Teenuste kulude katteks

[7] Aktiivsena vananemise strateegia 2013–2020, lk 57

[8] *Ibid*., 57

saab võtta tasu teenuse saajalt ning seda enamasti ka tehakse[9], kuid eakate põhiline sissetulekuallikas vanaduspension on liiga väike, et selle arvelt oluliselt raha juurde saada.

22. Omavalitsusüksuse tasemel on valdkonna senisest suurem rahastamine prioriteetide seadmise küsimus, kuid järsk suunamuutus ei ole ka siin ilmselt mõeldav. Täita tuleb ka teisi ülesandeid. Sotsiaalministeeriumi tellimusel 2009. aastal koostatud eakate hoolekande rahastamismudeli uuringus[10] on üheselt järeldatud, et senine rahastamissüsteem ei ole jätkusuutlik ning riigil tuleb teha otsuseid, kuidas süsteemi muuta. Praeguseks ei ole neid veel tehtud.

23. Riigikontrolli arvates ei ole ka mõistlik, et teenuste osutamise võimekust arendatakse igas omavalitsuses omaette. Teenuste puhul, mis on spetsiifilisemad, mida läheb vaja harvem, on otstarbekas käsitleda korralduse piirkonnana suuremat territooriumi kui üks omavalitsus. Siin on oluline Sotsiaalministeeriumi arengudokumentides väljendatud kavatsus analüüsida võimalusi reguleerida teenuste osutamiseks omavalitsuste koostöökohustus.

24. Koostöökohustuse analüüsimine ei ole ainus tegevus, millega riik loodab lähiaastatel eakate hoolekande korraldusse panustada. Sotsiaalministeeriumi arengukavades (koostatakse iga eelseisva nelja aasta kohta) on eakatele suunatud teenuste osa hakanud viimastel aastatel järjest rohkem tähelepanu saama. Kui varem keskenduti arengukavades pigem eakate võimalustele end ühiskonna liikmena teostada (nt 2008. aasta arengukavas on juttu liikumisvõimaluste parandamisest linnaruumis, e-lahenduste populariseerimisest eakate hulgas, väärikast vananemisest), siis viimastel aastatel on saanud enam tähelepanu ka vajadus parandada eakatele mõeldud teenuste korraldust (nt 2013. aasta arengukavas eakate vajadustele vastavate teenuste ja omastehooldust toetavate meetmete arendamine; võimaluste uurimine, et rakendada probleemide teket ennetavaid meetmeid nagu preventiivsed koduvisiidid).

25. Vanemaealiste toimetuleku parandamine on omaette eesmärgiks samuti eelmisel aastal vastu võetud aktiivsena vananemise arengukavas (2013–2020). Selles on kokku kolm meedet, millega loodetakse toimetulekut soodustada: a) tervena vananemist toetavate hoiakute ja eluviiside kujundamine, b) tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna integreeritud korralduse tagamine, c) tervishoiu- ja sotsiaalteenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine. Sotsiaalteenuste arendamisel on rõhuasetus erinevatel kodukesksetel teenustel.

26. Eakate kasvava hulgaga toimetulek ei ole kindlasti vaid omavalitsuste mure ning on hea, et riik on järjest enam hakanud mõtlema, kuidas eakate hoolekandeteenuste korraldust riigis tervikuna parandada. Iseküsimus on, miks selleni ei ole varem jõutud, sest eakate arvu ja osakaalu kiire kasv ei

[9] Vt ka Poliitikauuringute keskuse Praxis 2009. aasta uuring „Kohaliku omavalitsuse poolt isikult ja/või perekonnalt sotsiaalteenuste eest tasu nõudmine“ (http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/kogumik/Uuringu_l%C3%B5pparuanne.pdf)

[10] PriceWaterhouseCoopersi uuring „Hoolduskoormuse vähendamiseks jätkusuutliku eakate hooldussüsteemi finantseerimissüsteemi väljatöötamine“ (http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/kogumik/Etapp_III_Finantssusteem.pdf)

ole toimunud üleöö. Kriitikast on praegu siiski olulisem keskenduda sellele, et riik oma arengudokumentides kavandatu ellu viib.

Omavalitsuste tegevus hooldekodukoha korraldamisel ja rahastamisel

Soovituslikud juhised on 15 sotsiaalteenuse kohta: 1) hooldusteenus, 2) isikliku abistaja teenus, 3) koduteenus, 4) lapsehoiuteenus, 5) sotsiaalnõustamisteenus, 6) sotsiaaltransporditeenus, 7) tugiisikuteenus lapsele, 8) tugiisikuteenus täiskasvanule, 9) turvakoduteenus lapsele, 10) turvakoduteenus vägivalla ohvritele, 11) varjupaigateenus, 12) võlanõustamisteenus, 13) perelepitusteenus, 14) perekonnas hooldamise teenus vanemliku hoolitsuseta lapsele, 15) tugiisikuteenus vanglast vabanenutele.

Juhistes on kirjeldatud teenuse sisu, teenuse taotlemist ja osutamisprotsessi, nõudeid teenuse osutajale ning kliendi tagasiside ja järelevalve aluseid.

Allikas: http://www.sm.ee/tegevus/sotsiaalhoolekanne/kohalike-omavalitsuste-sotsiaalteenuste-soovituslikud-juhised.html

27. Omavalitsus on üldhooldekoduteenuste korraldamisel sõlmpunktiks. Põhiosa hooldekodudest on omavalitsuse omad. Omavalitsusel tuleb pakkuda inimesele vajaduse korral abi hooldekodukoha saamisel ja selle eest tasumisel. Auditis analüüsiti, kuidas see töö on omavalitsustes korraldatud, ning hinnati, kas seadusenõuetest on kinni peetud.

28. Nõudeid ei ole palju ja omavalitsusel on neis küsimustes küllaltki suur otsustusruum, kuigi tegemist on inimeste jaoks olulise valdkonnaga. Nõuete kehtestamise asemel on Sotsiaalministeerium püüdnud viimastel aastatel suunata omavalitsuste tegevust soovituslike juhistega. Üldistades kujutavad need endast juhendmaterjali, kus on kirjas tingimused ja põhimõtted, mille järgi tuleks ministeeriumi arusaamade kohaselt sotsiaalteenuseid omavalitsustes korraldada. Juhistel ei ole õiguslikku tähendust ega kohustuslikku jõudu. Seadusenõuete kõrval hinnati auditis ka juhiste järgimist, et teha kindlaks, kas need on mõjutanud omavalitsuste ja hooldekodude töökorraldust.

29. Auditis keskenduti üksikasjalikumalt 15 omavalitsuse tegevuse analüüsimisele. Auditeeritud omavalitsused olid Anija vald, Antsla vald, Haapsalu linn, Jõgeva linn, Kohtla-Järve linn, Leisi vald, Oru vald (praegu Lääne-Nigula vald), Mikitamäe vald, Nissi vald, Otepää vald, Paide linn, Rapla vald, Tõstamaa vald, Türi vald ja Väike-Maarja vald. Hinnati hooldekodukoha saamiseks esitatud abitaotluste menetlemist, abivajaduse hindamist ning hooldekodukoha eest tasu võtmist. Käsitleti kõiki 2012. aasta juhtumeid.

Hooldekodukoha taotlemine ja abivajaduse hindamine

Hooldekodukoha saamiseks esitatud taotluste menetlemisel oli üksikutel juhtudel rikutud seadusenõudeid

30. Nagu aruandes eespool juba märgitud, on omavalitsusel üldine kohustus korraldada oma territooriumil sotsiaalteenuste osutamist ning sotsiaaltoetuste ja muu sotsiaalabi andmist. Kui omavalitsusele esitatud abitaotluses soovitakse kohta omavalitsuse hooldekodus või rahalist abi hooldekodu kohamaksumuse tasumisel, peab omavalitsus taotluse läbi vaatama, abivajadust hindama ning tegema põhjendatud otsuse abi andmise või mitteandmise kohta. SOMi koostatud hooldusteenuse soovituslike juhiste järgi tuleb võimaldada hoolekandeasutuses hooldamine kõigile, kelle puhul on abivajadust hinnates jõutud järeldusele, et just see teenus on vajalik.

31. Abitaotluse menetlusele kohalduvad haldusmenetluse reeglid ja nõuded, mis kirjas sotsiaalhoolekande seaduses. Avalduse abi saamiseks saab esitada kirjalikult või suuliselt. Kui seda tehakse suuliselt, tuleb avaldaja ütlused protokollida.[11] Koos taotlusega tuleb esitada omavalitsusele vajalikud andmed, kuid omavalitsusel on õigus koguda vajalikku teavet ka omal käel.[12] Kui abitaotleja jätab koos taotlusega

[11] Haldusmenetluse seadus, § 14

[12] Sotsiaalhoolekande seadus, § 30

nõutud andmed esitamata või taotluses on muid puudusi, määrab omavalitsus tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Puuduste kõrvaldamata jätmise korral võib omavalitsus jätta taotluse läbi vaatamata, kuid selle kohta tuleb teha põhjendatud otsus ning anda sellest taotlejale kirjalikult teada.[13]

32. Üldjuhul saab abi osutamine ajendi isiku või tema lähedaste esitatud taotlusest, kuid mitte ainult. Abivajavast isikust on kohustatud omavalitsust teavitama ka ametivõimu esindajad, näiteks kohtunikud, politseinikud, samuti raviasutuste juhid. Info abivajaduse kohta võib omavalitsuseni jõuda ka muude isikute tähelepanekute põhjal. Omavalitsus on sellisel juhul kohustatud reageerima põhimõtteliselt samamoodi, kui talle on esitatud abitaotlus. Võimaliku abi vajava isikuga tuleb ühendust võtta, selgitada välja abivajadus ning tema nõusolekul talle abi osutada.

33. Abi andmise või abist keeldumise kohta tuleb teha kirjalikus vormis otsus ning keeldumise otsusest tuleb anda taotluse esitajale kirjalikult viie tööpäeva jooksul teada.[14] Oluline on kaasata otsuse tegemisse ka abi vajav isik ja tema lähedased (sh eestkostja või hooldaja) ning kuulata ära nende arvamus. Soovituslike juhiste järgi tuleks esimeses järjekorras võimaldada abivajajal endal valida sobiv hooldekodu, ning kui see ei õnnestu, aitab valiku tegemisel omavalitsus.

34. Valla- ja linnaeelarvest rahastatavate teenuste kasutamise korra kehtestab valla- või linnavolikogu. Auditeeritud 15 omavalitsusest ei olnud hooldekodus hooldamise kohta korda kahes: Jõgeva linnas ja Otepää vallas. Otepääl on kord väljatöötamisel. Hooldekodusse suunamise juhtumeid oli 2012. aastal Jõgeval 7 ja Otepääl 11. Kui volikogu ei ole teenuse osutamise üldisi reegleid kindlaks määranud, tuleb põhimõtteliselt iga teenuse osutamise juhtumi puhul volikogul otsustada, kes seda menetleb. Nimetatud kahes omavalitsuses seda põhimõtet ei järgitud.

35. Ülejäänud auditeeritutel oli kord olemas, kuid selles kirjeldatud reeglid ei olnud Riigikontrolli arvates alati piisavad. Näiteks oli korras käsitletud hooldamist vaid oma hallatava asutusena tegutsevas hooldekodus ning jäetud lahtiseks, kuidas tuleb toimida hoolduse korraldamisel ja selle rahalisel toetamisel mõne teise hooldekodu puhul. Küsimus on otseselt seotud volitusega omavalitsuse raha käsutamisel, ning kuni volikogu ei ole reegleid selle kohta ette näinud, ei ole ka volikogu luba teenust rahastada. Seda puudust täheldas Riigikontroll viies omavalitsuses (Rapla, Leisi, Nissi, Oru ja Mikitamäe). Ühel juhul ei selgunud korrast, millistele tingimustele vastav isik on üldse õigustatud hooldekodus hooldamise teenust omavalitsuse kulul saama (Anija).

36. Auditeeritud omavalitsustele hooldekodukoha saamiseks esitatud taotlused olid valdavalt rahuldatud ning inimene oli koha hooldekodus saanud (vt joonis 4). 15-st auditeeritud omavalitsusest oli 9-s rahuldatud kõik taotlused. Kõikide auditeeritute peale kokku oli rahuldatud taotlusi 116 (esitatud taotlusi oli 149).

[13] Haldusmenetluse seadus, § 14 ja § 15

[14] Sotsiaalhoolekande seadus, § 33 ja § 34

Joonis 4. Hooldekodukoha saamiseks auditeeritud KOVidele esitatud ja rahuldatud taotlused

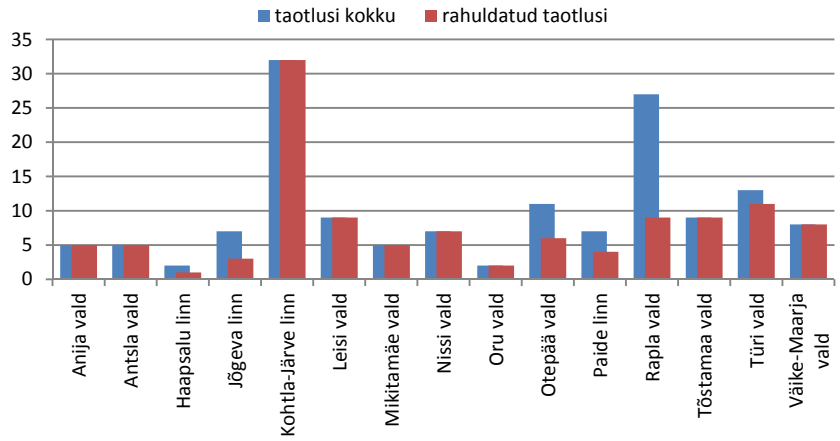

37. Auditeeritute hulgas ilmnes positiivseid näiteid ka selle kohta, et omavalitsused ei ole jäänud abi andmiseks ootama isiku taotlust, vaid olid alustanud abi andmist neile laekunud muu info põhjal. Teavet on saadud mitmeti, näiteks muude sotsiaalteenuste osutamise käigus, lähedastelt, naabritelt, külavanematelt. Sellise muu info põhjal oli Raplas, Antslas, Leisil, Otepääl ja Mikitamäel korraldatud eaka inimese hooldamine hooldekodus kokku 24 juhul.

38. Otsus taotluse rahuldamata jätmise või menetluse lõpetamise kohta oli tehtud vaid ühel juhul Haapsalu linnas. Leiti, et isik suudab ise teenuse eest maksta ega vaja linna abi. Türil oli samuti jõutud kahes juhtumis tulemuseni, kus isik või tema lähedased rahastasid teenust täies ulatuses, kuid taotluse rahuldamata jätmise kohta otsust ei tehtud. Sageli oli menetlus lõppenud, kuna inimene oli loobunud koha taotlemisest (13 juhul). Näiteks oli leidnud endale sobivama hooldekodu või otsustanud, et ei soovi veel hooldekodusse tulla. Kuna hooldekodu kasuks otsustatakse sageli alles viimases hädas, ei ole ka tavatu, et taotluse menetlus tuleb lõpetada põhjusel, et inimene on vahepeal surnud. See oli menetluse lõpetamise põhjuseks 9 juhul.

39. Hooldekodukoha saamiseks esitatud taotluste menetlemine oli täielikult veatu üksnes Anija vallas ja Kohtla-Järve linnas. Ka Haapsalus ei olnud seadust rikutud, kuid selgus, et menetluses tehtud otsuseid ei olnud vormistatud linnavolikogu kehtestatud korra kohaselt. Ülejäänud omavalitsustes täheldas Riigikontroll eksimusi seadusenõuete vastu, mis üldistatult seisnesid järgnevas:

- Menetluse lõpus oli tegemata kirjalik otsus, millest selguks, millistel argumentidel on asjas ühe või teise järelduseni jõutud. See oli probleemiks 15 auditeeritust 11-s: Raplas, Leisil, Nissis, Tõstamaal, Antslas, Jõgeva linnas, Paide linnas, Mikitamäel, Väike-Maarjas, Otepääl ja Türil. Eriti probleemne on see nendel juhtudel, kui inimene on omavalitsuse töötaja sõnul hooldekodukohast loobunud ja teavitanud omavalitsust sellest väidetavalt suuliselt (nt Rapla). Sellise tahteavalduse saamist ei tõendanud omavalitsuses mitte ükski dokument.

- Taotluse rahuldamata jätmise korral ei olnud inimest kirjalikult teavitatud neljas omavalitsuses (Rapla, Paide linn, Türi ja Jõgeva

linn). Korrektne on anda otsusest menetluse lõpetamise kohta inimesele kirjalikult teada ka siis, kui inimene on eelnevalt omavalitsust suuliselt teavitanud, et loobub taotletud teenusest.

- Kui omavalitsus oli otsustanud eaka hooldust hooldekodus rahastada, ei olnud seda otsustanud pädev juhtimisorgan. Seda viga tuli ette kahes omavalitsuses: Raplas ja Orul. Raplas osa ja Orul kõikide asjade puhul oli teinud otsuse hooldekodu juhataja. Seaduse kohaselt otsustab omavalitsuse eelarvest rahastatavate sotsiaalteenuste üle omavalitsus. Omavalitsuse organid on volikogu ja valitsus ning need ei ole eelnimetatud juhtudel oma otsustuspädevust edasi volitanud.

40. Kirjeldatud rikkumised kõnelevad eeskätt sellest, et omavalitsustes ei ole loodud töökorraldust (s.o sisekontrollisüsteemi), mis tagaks seadusenõuetest kinnipidamise. Et eksimusi edaspidi vältida, tuleks omavalitsustel senine töökorraldus kriitiliselt üle vaadata, teadvustada seadusenõudeid ja oma tegevust korrigeerida. Teadvustamisele aitaks kaasa seegi, kui omavalitsused täpsustaks oma töökordasid ning kirjutaks neis üksikasjalikumalt lahti abitaotluste menetlemise.

41. Riigikontrolli soovitus Antsla Vallavalitsusele, Jõgeva Linnavalitsusele, Leisi Vallavalitsusele, Lääne-Nigula Vallavalitsusele, Mikitamäe Vallavalitsusele, Nissi Vallavalitsusele, Otepää Vallavalitsusele, Paide Linnavalitsusele, Rapla Vallavalitsusele, Tõstamaa Vallavalitsusele, Türi Vallavalitsusele ja Väike-Maarja Vallavalitsusele: vaadata 2014. aasta jooksul üle hooldekodusse suunamist reguleeriv kord ning algatada nõuete muutmine selle kohta, kes ja milliseid otsuseid on õigustatud ja kohustatud abitaotluse menetlemisel tegema.

Omavalitsuste vastused: Auditeeritud omavalitsused lubasid soovitust järgida (vt täpsemalt lisa B).

Abivajaduse hindamiseks ei koguta piisavalt teavet

Hindamisinstrumendi kasutamine

42. Abivajaduse hindamise etappe ega täpsemaid toiminguid ei ole seadusega ette kirjutatud. Soovituslike juhiste kohaselt tuleks kasutada tunnustatud hindamisinstrumenti, millest üks on tehtud kättesaadavaks Sotsiaalministeeriumi veebilehel.[15] See on vorm, mille abil dokumenteeritakse hinnangu andmiseks oluline teave nagu abivajaja sotsiaalne ja majanduslik toimetulek, elukeskkond, tervislik seisund, hooldajate andmed jms. Juhistes on peetud ka oluliseks, et hindamisel tehakse koostööd teiste erialade spetsialistidega. Näiteks tuleks perearstilt saada teave abivajaja olulisemate terviseprobleemide ja kasutatavate ravimite kohta ning hinnang tervishoiuteenuste vajaduse kohta.

43. Auditis analüüsiti, kas soovituslikes juhistes toodud põhimõtteid on järgitud. Ministeeriumi väljapakutud hindamisinstrumendiga arvati võrdväärseks mõni teine kasutuses olev meetod info kogumiseks ja jäädvustamiseks, kui sellega koguti teavet üldjoontes samades kategooriates.

[15] Vt http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/puudega_inimestele/hindamisistrument_hooldusvajaduse.pdf

Teadmiseks, et

Sotsiaalministeeriumi koostatud abivajaduse hindamisinstrumendiga kogutakse inimese kohta mitmekülgset teavet. Näiteks teave eelneva hoolduskorralduse, pereliikmete ja teiste oluliste isikute, formaalse võrgustiku (nt hooldustöötajad, arstid jms) liikmete, sotsiaalse aktiivsuse, sotsiaalse isolatsiooni, kliendi ja tema leibkonna sissetulekute ja kulutuste, elamistingimuste, kodule ja asutustesse juurdepääsu, kasutatava transpordi, üldise turvalisuse, kasutatavate abivahendite, tervisliku seisundi ja igapäevatoimingute sooritamise võime, psühhoemotsionaalsete ja kognitiivsete probleemide ning hooldajate kohta.

Vt täpsemalt: http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/puudega_inimestele/hindamisistrument_hooldusvajaduse.pdf

44. Hindamisinstrumenti oli 15 auditeeritust kasutanud vaid kaks: Jõgeva linn Sotsiaalministeeriumi veebilehel avaldatud varianti ja Anija vald enda välja töötatud vormi. Ülejäänud ei olnud seda vajalikuks pidanud ega olnud abivajaduse hindamise kohta koostanud ka muid dokumente. Mida abivajadust hinnates nad lõppkokkuvõttes arvesse võtsid, jäi suuresti selgusetuks.

45. Anija vallas oli otsustatud oma instrumendi kasuks, kuna leiti, et ministeeriumi oma on igapäevatöö tegemiseks liiga detailne. Arvati, et kui ministeeriumi koostatud vormi täitmiseks kulub ligikaudu tund, siis nende omaga saab hakkama 15 kuni 20 minutiga. Selle võrra jääb rohkem aega muudeks toiminguteks. Arvestades, et suurem osa auditeeritutest hindamisel kogutud teavet üldse ei dokumenteeri, on ka omavalitsuse enda välja töötatud instrumendi kasutamine oluline edasiminek. Pealegi kattis Anija instrument Riigikontrolli arvates suuremat osa olulistest küsimustest nagu inimese sotsiaalne ja majandusliku toimetulek, elukeskkond, tervislik seisund ja hooldajate andmed.

46. Nii Anija kui ka Jõgeva linn tõid välja, et instrumendist on olnud kasu. See aitab info kogumisel hoida tähelepanu oluliste küsimuste peal ning talletada saadud info nii, et seda on hõlbus kasutada abi andmise viisi üle otsustamisel. Hindamine on seetõttu süsteemsem, vähem mõjutatud sotsiaaltöötaja subjektiivsusest ning paremini on tagatud sarnase abivajadusega inimeste võrdne kohtlemine. Instrumendist on samuti abi olnud, kui on tulnud sotsiaaltöötajat asendada ja tema pooleliolevaid menetlusi jätkata. Samuti loob see kasutajate väitel paremad eeldused saada teavet sotsiaalse tugivõrgustiku liikmete kohta, kellest varem ei oldud teadlik, ning teavet n-ö varjatud probleemidest, millele inimene ise ei oska või ei taha osutada.

47. Kui hooldusteenuse soovituslikud juhised eeskujuks võtta, siis jätab omavalitsustes abivajaduse hindamise juures soovida ka infovahetus tervishoiutöötajatega. Nendega oli nõu peetud kõikide esitatud abitaotuste puhul Kohtla-Järvel. Teistel oli ühendust võetud vaid osa taotluste korral ning tervikuna puudutas see neis omavalitsustes üksnes 30% taotlustest.

48. Soovitus abivajaduse hindamisel vähemalt perearstiga konsulteerida on Riigikontrolli arvates igati asjakohane, eriti eakate inimeste puhul. Omamata ülevaadet inimese tervise hetkeseisust ja vajadusest tervishoiuteenuste järele, ei pruugi omavalitsuse hinnang hooldusvajadusele olla adekvaatne ning omavalitsus ei suuda pakkuda abi, mis on inimesele sel hetkel parim.

49. Sotsiaalhoolekandes tähtsustatakse üha enam vajaduspõhist sekkumist, s.t et inimene saab võimalikult täpselt oma vajadustele vastavat abi ning ühiskond ei kuluta raha tegevustele, mis sellist tulemust ei anna. Abivajaduse kohta võimalikult asjakohase teabe hankimine on vajaduspõhise lähenemise eelduseks ning hindamisinstrumendi kasutamine toob sellesse töösse metoodilisust ja süsteemsust.

50. Abivajaduse hindamise arendamine on üheks eesmärgiks Sotsiaalministeeriumi arengukavades (2012–2015, 2013–2016), milles on lubatud järgnevatel aastatel töötada välja soovituslikud vajaduse hindamise instrumendid (nt inimeste sotsiaal-majandusliku toimetuleku hindamise juhend, töövõime hindamise instrument, hooldusvajaduse hindamise instrument).

51. Auditis nähtu kinnitab, et kui piirduda vaid instrumendi soovitamisega omavalitsustele, siis hea ideega tulevad kaasa vaid vähesed. Samuti tuleb mõista, et kuigi instrument on ühtpidi omavalitsuse abivahend, on teistpidi selle kasutamise kaugem eesmärk abivajaja heaolu ja toimetulek. Seega on põhjendatud, et olulise info kogumise reeglid abivajaduse hindamiseks määratakse seaduse tasemel senisest täpsemalt kindlaks.

52. Ühtse hindamisinstrumendi puudumist omavalitsuste sotsiaalteenuste korraldamisel on mainitud probleemina ka OECD koostatud Eesti valitsemiskorralduse raportis.[16]

53. Sotsiaalministeeriumi ametnike väitel on mõeldud abivajaduse hindamise kohustuse täpsustamisele sotsiaalseadustiku kodifitseerimise (s.o valdkonna õigusnormistiku korrastamise) raames. Kavandatava normi sisu ei ole teada, kuid on teada, et sellega tegeletakse kõrvuti omavalitsuse sotsiaalteenuste miinimumnõuete väljatöötamisega. Ministeeriumi seisukoha järgi oleneb mõlema puhul reeglite täpsustamine omavalitsustega saavutatavast kokkuleppest. Kui kokkuleppeni ei jõuta, pannakse rõhuasetus edaspidigi soovituslikele juhenditele.

54. Riigikontrolli arvates juhenditest ei piisa ning tuleb ka seaduses reguleerida, millistes kategooriates peab omavalitsus abivajadust hinnates teavet koguma ja selle dokumenteerima (nt eespool nimetatud majanduslik ja sotsiaalne toimetulek, tervislik seisund). Kuna küsimuse all on inimeste toimetuleku tagamine, siis ei ole see Riigikontrolli arvates ülemäärane sekkumine omavalitsuse autonoomiasse.

55. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** algatada 2014. aasta jooksul sotsiaalhoolekande seaduses abivajaduse hindamise reeglite muutmine ning täpsustada nõudeid teabele, mida omavalitsus on kohustatud abivajadust hinnates koguma ja dokumenteerima.

Sotsiaalministri vastus: Abivajaduse hindamise kohustus sotsiaalteenuste osutamisel, millest üheks on hooldamine üldhooldekodus, on sotsiaaltöö igapäevast praktikat vaadeldes laiem teema. Abivajaduse hindamine, on küll selles kontekstis äärmiselt tähtis, kuid mitte kõige olulisem. Auditi kontrolliaruandes viidatakse asjaolule, et kuigi hindamisinstrumendid on kättesaadavad, siis hooldusvajaduse hindamist alahinnatakse ning kasutatakse erinevaid mõõdikuid või ei kasutata neid üldse. Sotsiaaltöö praktikat ei saa ühtlustada vaid seadusandlike regulatsioonide, mõõdikute või juhistega. Olulisem on spetsialistide pädevus ja eelkõige kohaliku omavalitsuse usaldus ja soov värvata pädevaid ja usaldusväärseid sotsiaaltöötajaid. Sotsiaaltöötajad kasutavad teabe kogumiseks ja dokumenteerimiseks STARi, mis võimaldab juhtumipõhiselt lähenedes kasutada hindamisinstrumente ning kogutud infot talletada.

Sotsiaalministeeriumi tervise- ja hoolekandevaldkond otsivad ühiselt võimalusi pikaajalise hooldusvajaduse inimeste vajaduste hindamise hõlbustamiseks ja hoolduse- ning õendusvajaduse dünaamika jälgimiseks. Praegu ootame SA TÜK uuringu esimest raportit, et teha edasist koostööd

[16] OECD Public Governance Reviews, lk 361 (http://www.valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselei/uldinfo/dokumendiregister/Uuringud/OECD_Public%20Governance%20Review_Estonia_full%20report.pdf)

ja jätkata nii hooldusega seotud kui õendusdokumentatsiooni täitmise lihtsustamist.

Lisaks oleme sotsiaalseadustiku kodifitseerimisprotsessi käigus 2013. aasta lõpuks valmis saanud sotsiaalseadustiku hoolekande eriosa eelnõu, mis hõlmab ka kohaliku omavalitsuse abistamiskohustust puudutavaid norme. Eelnõus täpsustatakse muu hulgas ka kohaliku omavalitsuse kohustust hinnata inimese abivajadust. Eelnõu sätete eesmärk on suunata kohalikku omavalitsust inimese abivajaduse välja selgitamise käigus arvesse võtma nii inimese tegevusvõimet mõjutavaid kui tema elukeskkonnaga seotud tegureid ning nende omavahelist koosmõju. Sätte lahtikirjutus seletuskirjas annab seaduse rakendajale ettekujutuse, mida tegevusvõime ja elukeskkonna all on mõeldud. Eelnõu koostamise käigus kaaluti ka detailsemate hindamiskategooriate seaduse tasandil ära nimetamist, kuid lõpplahenduses jäädi sätte üldisema sõnastuse juurde, kuna sotsiaaltöö hindamispraktika on pidevas arengus ning hindamisvaldkondade sisu ja metoodikat puudutavad teadmised saavad praktikud nii sotsiaaltöö tasemeõppe kui ka täiendkoolituste käigus. Samuti on sotsiaaltöötajatel võimalik hindamisel kasutada abivahendeid, mis seavad andmete kogumisele ja dokumenteerimisele täpsema fookuse. Eelnõu on saanud esimese tagasiside kodifitseerimiskomisjonilt (mille liikmete hulgas oli esindatud ka Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit) ning hiljemalt märtsi lõpus alustatakse eelnõu avalike konsultatsioonidega.

Ülalpidamiskohustusega isikute varanduslikku seisundit ei hinnata piisavalt

Isikute majandusliku olukorra kindlakstegemine

56. Seadus annab võimaluse võtta sotsiaalteenuste eest tasu ning omavalitsuste hooldekodudes seda eranditult ka tehakse. Teenus ei ole sugugi odav ning voodikoha eest küsitakse enamasti 400 kuni 600 eurot kuus (vt joonis 5). Keskmine vanaduspension on *ca* 330 eurot kuus[17].

Joonis 5. Hooldekodu kohamaksumus KOVi hooldekodudes 2013. aasta veebruaris (eurodes)

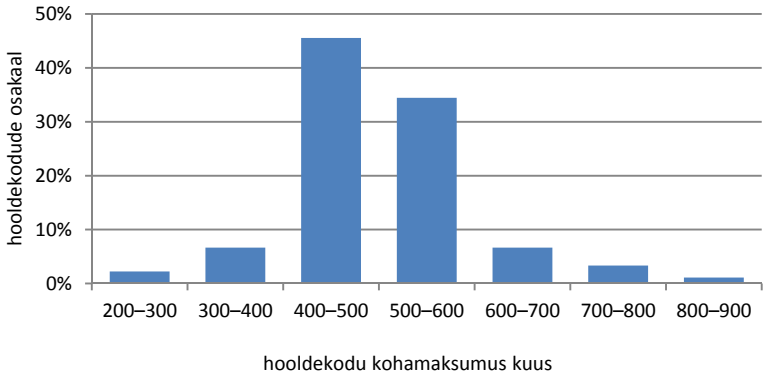

Allikas: Riigikontrolli küsitletud hooldekodude andmed teenuse hindade kohta

57. Kui isiku ja tema lähedaste rahast kohamaksumuse tasumiseks ei piisa, tuleb puudujääv osa maksta omavalitsusel. Auditeeritud hooldekodudesse 2012. aastal tulnud uutel hooldatavatel (kokku 168) on omavalitsus aidanud teenuse eest tasuda umbes pooltel. Omavalitsuse panus jäi vahemikku 32 kuni 500 eurot (keskmiselt 200). Kui palju omavalitsusel tuleb juurde maksta, sõltub eelkõige eaka ja tema lähedaste

[17] 2013. aasta III kvartalis Statistikaameti andmetel (http://www.stat.ee/58095)

Teadmiseks, et

perekonnaseaduse järgi peab isikule, kes ei ole võimeline end ise ülal pidama, andma ülalpidamist isiku abikaasa, lahutatud abikaasa ning täisealised esimese ja teise astme ülenejad ja alanejad sugulased.

Abistamiskohustuste järjekord on: abivajava isiku esmaseks abistajaks on tema abikaasa või teatud juhtudel lahutatud abikaasa, seejärel täiskasvanud laps, vanem, lapselaps ning lõpuks vanavanem.

Ülalpidamise täitmisele pööramisel tuleb arvestada ülalpidaja varalist seisu. Ülalpidaja vabaneb kohustusest selles ulatuses, milles ta oma muid kohustusi ja varalist seisu arvestades ei suuda ülalpidamist tagada, kahjustamata iseenda tavalist ülalpidamist.

teenuse eest ise tasumise võimest, mida omavalitsus peab hindama. Seaduse järgi tuleb sotsiaalteenuse eest tasu võtmisel arvestada teenuse mahtu, teenuse maksumust ning teenust saava isiku ja tema perekonna majanduslikku olukorda.[18]

58. Kuidas majanduslikku olukorda hinnata ehk teha kindlaks varanduslik seis, ei ole seadusega reguleeritud. Ka omavalitsuste ega hooldekodude kordades pole seda täpsustatud. Selgub vaid, et mõnel pool tuleb inimesel koos avaldusega anda teada oma kinnis- ja vallasvarast. Toiminguid, mida omavalitsused ise info kogumiseks teevad, ei ole kordades lahti kirjutatud.

59. Omavalitsuste praktika varandusliku seisu hindamisel on erinev. On omavalitsusi, kus varade kohta info kogumine on tavapärane formaalsus, kui menetletakse isiku taotlust, milles soovitakse abi hooldekodukoha eest tasumisel. Teisalt on omavalitsusi, kes taotluse menetlemisel varade kohta teavet ei kogu või on teinud seda vaid osa taotluste puhul.

60. Auditeeritud jagunevad selles küsimuses enam-vähem pooleks. Seal, kus varanduslikku seisu kindlaks ei tehtud, põhjendati seda väitega, et isiku majanduslikust olukorrast on juba varasemast ajast piisavalt hea ülevaade, kuna inimene on olnud mõne teise sotsiaalteenuse kasutaja. Väitega võib nõustuda, kuid arvestamata ei saa jätta ka võimalust, et varanduslik seis on ajas muutunud, eriti eaka seadusjärgsetel ülalpidajatel. Kui see jääb tähelepanuta, võib juhtuda, et inimesi ei kohelda abi andmisel võrdselt, kuna ühel juhul lähtutakse aktuaalsest infost, teisel juhul mitte. Et omavalitsused hooldekoduteenuste eest tasu määramisel alati varanduslikku seisu ei hinda, näitas ka Praxise 2011. aastal tehtud uuring.[19]

Teadmiseks, et

vaid ühes auditeeritud KOVis oli isiku taotlus hooldekodu kohamaksumuse rahastamiseks KOVi eelarvest jäetud rahuldamata põhjusel, et isik suudab ise teenuse eest maksta.

Riigikontrolli poolt täiendavalt küsitletud KOVide (kokku 193) hulgas oli viimasel paaril aastal tulnud samal põhjusel keeldumisi ette umbes kolmandikul KOVidest.

61. Kui varandusliku seis oli auditeeritud omavalitsustes kindlaks tehtud, oli see ka valdavalt kirja pandud. Põhiliselt oli kogutud infot eaka sissetulekute (93% juhtudel) ning eaka kinnisvara kohta (55%). Sõidukite, pangahoiuste ja väärtpaberite vastu ei olnud huvi tuntud. Enamik omavalitsustest oli osa menetluste puhul kogunud teavet ka ülalpidamiskohustusega isikute sissetulekute ja vara kohta, kuid auditeeritute peale kokku puudutas see suhteliselt väikest osa rahuldatud taotlustest (15%). Mõnel juhul oli omavalistus tuvastanud, et eakal ei ole ülalpidamiskohustusega isikuid (10% rahuldatud taotlustest).

62. Selgus samuti, et päringud riigi andmekogudele ei ole info kogumisel kuigi levinud. 15 auditeeritust oli neid kasutanud viis, kes olid teavet hankinud rahvastikuregistrist (ülalpidamiskohustusega isikute tuvastamiseks), kinnistusraamatust ja pensionikindlustuse registrist.

63. Mõnes omavalitsuses tuvastas Riigikontroll, et andmete kogumisel isiku ja tema perekonna vara kohta ei ole kinni peetud oma kordadest. Näiteks nõuti korras infot kinnisvara kohta, kuid seda ei olnud kogutud (Rapla, Oru, Tõstamaa). Sarnane seis oli isiku seadusjärgsete ülalpidajatega. Mitmel omavalitsusel on reeglites, et nende kohta tuleb

[18] Sotsiaalhoolekande seadus, § 45

[19] Kohaliku omavalitsuse poolt isikult ja/või perekonnalt sotsiaalteenuste eest tasu nõudmine, lk 23 (http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/Sotsiaalvaldkond/kogumik/Uuringu_l%C3%B5pparuanne.pdf)

teavet hankida, kuid kontrollides ilmnes, et see töö oli jäänud tegemata (Rapla, Nissi, Paide linn, Oru, Tõstamaa). Tegemist on mõistlike reeglitega, mida tuleks kindlasti järgida.

64. Riigikontroll leiab samuti, et kui mängus on maksumaksja raha, siis peavad omavalitsuse kaalutlused selle kulutamiseks olema hästi põhjendatud. Otsuseid ei tohi teha kergekäeliselt ja puudulike tõendite põhjal. Kui kulutatakse raha inimese hooldamiseks hooldekodus, peab omavalitsus olema veendunud, et isik ja tema perekond ei ole võimelised seda ise maksma. Et abivajajat peab esimeses järjekorras ülal pidama perekond, tuleneb selgelt põhiseadusest[20] ja perekonnaseadusest. Alles siis, kui perekond seda ei suuda, tuleb ülalpidamine tagada ühiskonnal. Riigikohus on abivajava isiku perekonna ja riigi kohususte vahekorda tõlgendades leidnud, et abivajaja nõudeõigus riigi vastu langeb ära, kui tal on perekond, kes suudab tema ülalpidamise tagada.[21] See põhimõte kehtib ka omavalitsusliku hoolekande puhul.

65. Hooldatava ja tema perekonna maksevõime hindamine ei ole Riigikontrolli arvates ühekordne tegevus ning seda peaks jälgima ka teenuse osutamise ajal. Kui maksevõime muutub, peab muutuma ka teenuse rahastamises osalevate isikute panus.

66. Riigikohus on samuti leidnud, et kui omavalitsus on tasunud isiku hoolduse eest, on tal põhimõtteliselt võimalik nõuda ülalpidamiskohustusega isikutelt kulude hüvitamist tagantjärele.

> „Kui kohalik omavalitsus on SHS § 46 lg 1 alusel rahastanud hoolekandeteenuse osutamist, on tal õigus pöörduda ülalpidamist andma kohustatud isikute poole, et need hüvitaks teenuse osutamiseks selle osa, milleks nad on kohustatud arvestades hoolekandeteenuse saaja enda omaosalust teenuse eest tasumisel. See tähendab, et ajutiselt täidab abivajava isiku ülalpidamiskohustust kohalik omavalitsus, kes saab seadusjärgsetelt ülalpidamiskohustuslastelt nõuda kohustuse täitmist. Seejuures tuleb arvestada PKS §-s 102 sätestatut."
>
> Riigikohtu 27. mai 2013. a otsus nr 3-2-1-52-13, p 10

67. Audit näitas, et tõendeid perekonna varandusliku seisu kohta ei koguta sageli piisavalt ning ei saa olla kindel, et omavalitsus on võtnud endale põhjendatud koormuse. Juhtumites, kus perekonna varandusliku seisu kohta infot ei kogutud, oli omavalitsus otsustanud maksta hooldekodu kohamaksumusest kinni keskmiselt 40%, mõnel juhul ka üle 60%. Üldjuhul tähendas see omavalitsuse jaoks ühe hooldatavaga seoses väljaminekut suurusjärgus 100–200 eurot kuus. Arvestades, et mõnes omavalitsuses oli selliseid juhtumeid kümneid ning hooldekodus viibitakse keskmiselt 8 kuud, on kulud aastas tuhandetes eurodes. Omavalitsuse tegevuse üldisi mastaape arvestades ei ole tegemist suurte summadega, kuid küsimus on põhimõtteline.

68. Riigikontrolli arvates vajavad omavalitsused riigilt täpsemat juhendamist, kuidas hinnata sotsiaalteenuse eest tasu võtmisel abivajava isiku ja tema perekonna majanduslikku olukorda, millist infot selleks koguda ning millised on omavalitsuse võimalused ülalpidamiskohustus

[20] Eesti Vabariigi põhiseadus, § 27

[21] 21.01.2004. a otsus nr 3-4-1-7-03, p 18

täitmisele pöörata. Auditis küsitletud 193 omavalitsusest leidis 82%, et põhimõtted sotsiaalteenuse saaja varandusliku seisundi hindamiseks peaksid olema kogu riigis ühesugused.

69. Sotsiaalministeerium on võtnud endale oma arengukavas (alates 2011) eesmärgiks korrastada inimese, omavalitsuse ja riigi osaluse põhimõtted hoolekandeteenuste eest tasumisel, et tagada hoolekandeteenuste rahastamise jätkusuutlikkus. Selle raames tuleks ühtlustada ka varandusliku seisu hindamise põhimõtted, mille kohta võiks Sotsiaalministeerium koostada omavalitsustele juhendi.

70. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** koostada omavalitsustele juhend sotsiaalteenust saava isiku ja tema perekonna majandusliku olukorra hindamiseks, lähtudes sotsiaalhoolekande seaduse §-st 45; ning käsitelda juhendis ka omavalitsuse seaduslikke võimalusi nõuda ülalpidamiskohustusega isikutelt nende kohustuste täitmist ja teha juhend kättesaadavaks Sotsiaalministeeriumi veebilehel.

Sotsiaalministri vastus: Täname soovituse eest ning võimalusel arvestame sellega. Soovituse elluviimine eeldab suuremahulisi seaduse muudatusi, partneritega läbirääkimist ning olukorra analüüsimist. Samuti on küsimus ka sotsiaaltöö praktika ühtlustamises, nagu viitasime eelnenud soovitustele vastamises. Ka praegu on sotsiaaltöötajal võimalus hinnata lähedaste varalist seisu ning kaasata otsuste tegemisse juriidilise pädevusega kaastöötajaid. Oleme seisukohal, et juhendite koostamine on kindlasti vajalik, kuid oleme õppinud ka kogemusest, kui oleme soovituslikke juhiseid koostanud, nt juhtumiplaani tegemiseks või hooldusvajaduse hindamiseks. Juhiste kasutamine sõltub eelkõige sotsiaaltöötajate ajaplaneerimisest ja võimalustest.

Hooldekodu koha eest tasumine

Teadmiseks, et

hooldatava ja tema perekonna osa hooldekodu kulude kandmisel on ajapikku järjest suurenenud ning KOVi osa vähenenud. Kui 2002. aastal oli isiku ja tema perekonna osa 39%, siis 2012. aastal juba 67%. KOVi osa on samal ajal vähenenud 54%-lt 32%-ni. Põhjuseks on ilmselt pensionide ja muude sissetulekute kasv.

Omaosaluse määramine ei ole eriti läbipaistev

71. Kui omavalitsus oli otsustanud hooldekodus hooldamist rahastada, oli ta auditis vaadatud juhtumites määranud enamasti kindlaks, kui suur osa eaka pensionist või muust korrapärasest sissetulekust (nt toetus puude korral) peab minema hooldekodu kulude katteks. See n-ö eaka omaosalus on miinimumtasemena kokku lepitud ka mõnede omavalitsuste kordades, näiteks Raplas võetakse sellel otstarbel vähemalt 95%, Kohtla-Järvel 85% pensionist. Mõnel pool täiendab seda reegel, et kui hooldusvajadus on pidev, arvatakse kulude katteks kogu hooldatava sissetulek.

72. Eakale määratav omaosalus oleneb mitmetest asjaoludest ning on mõistetav, et see võib juhtumite kaupa erineda. Auditeeritute hulgas oli see kõige laiemas ulatuses varieerunud Kohtla-Järvel (vt joonis 6). Samas oli mitmeid omavalitsusi, kus võeti sissetulekutest kulude katteks kõikidelt ühesugune protsent. Olenemata valikutest selles küsimuses, peab omavalitsuse otsustest olema aru saada, miks on just sellises suuruses omaosalus määratud. Auditeeritute otsustes ei olnud määra suurust mitte kordagi põhjendatud. Riigikontrolli arvates ei ole see kooskõlas haldusmenetluse põhimõttega, mille järgi tuleb haldusakti kirja panna ka kaalutlused, millest otsuse tegemisel lähtuti.[22] Vastasel korral ei ole omavalitsuse otsus asjaosalistele arusaadav.

[22] Haldusmenetluse seadus, § 56 lg 3

Joonis 6. Eaka pensionist või muust sissetulekust hooldekodu kohamaksumuse katteks võetava osa suurus auditis vaadatud juhtumites (KOVi nime juures sulgudes juhtumite arv)

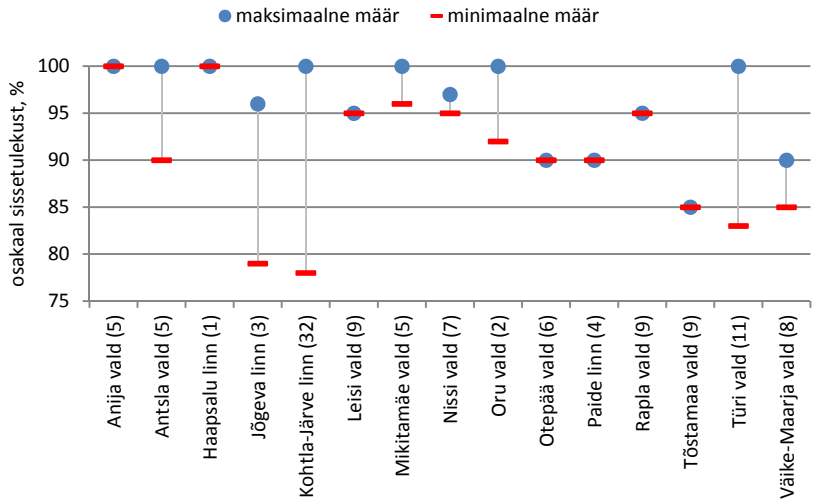

73. Omaosaluse suuruse määramine on toiming, mis põhineb omavalitsuse kaalutlusel. Haldusaktis (siin on selleks otsus) kaalutluse põhjendamise kohustus on sõnaselgelt kirjas haldusmenetluse seaduses, ning kui omavalitsus jätab otsuses kaalutluse avamata, rikub ta sellega seadust. Auditeeritud omavalitsustes tuleb seda teadvustada.

74. Riigikontrolli arvates aitaks teadlikkuse kujunemisele kaasa ka see, kui maavanemad järgnevatel aastatel kontrolliks auditeeritud omavalitsustes hooldekodusse paigutamise kohta tehtud otsuseid ning hindaks nendes juures haldusmenetluse põhimõtete täitmist.

75. Riigikontrolli soovitus Harju maavanemale, Ida-Viru maavanemale, Jõgeva maavanemale, Järva maavanemale, Lääne maavanemale, Lääne-Viru maavanemale, Põlva maavanemale, Pärnu maavanemale, Rapla maavanemale, Saare maavanemale, Valga maavanemale ja Võru maavanemale: võtta aastate 2014–2015 järelevalveplaanidesse hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimine nendes oma maakonna omavalitsustes, keda Riigikontroll auditeeris.

Maavanemate vastused: maavanemad lubasid soovitust järgida (vt täpsemalt lisa B).

76. Riigikontrolli arvates ei ole samuti õige nõuda hooldekodu kohamaksumuse katteks kogu pensionit, nii et sellest ei jää midagi isiklike vajaduste jaoks. Auditeeritute peale oli neid juhtumeid kokku 23. Hooldatavale peab jääma raha, et katta selliste vajadustega seotud kulusid, mida hooldekoduteenus ei hõlma. Näiteks selleks, et saaks soovi korral tuua või lasta endale tuua poest toitu, osta ravimeid või teenuseid, mida hooldekodu ei paku.

77. Omavalitsused ei ole otsustes omaosaluse suurust põhjendanud, kuid selgitasid mõnel pool, et hooldataval ei ole nende hinnangul n-ö taskuraha vaja, kuna oma tervisliku seisundi tõttu ei saaks ta seda nagunii kasutada. Kui omavalitsus ei ole just isiku eestkostja, ei saa ta isiku eest sellist otsust teha, isegi kui omavalitsusel on põhjust eeldada, et isik ei

Teadmiseks, et

erihoolekandes, mis on suunatud raske ja pikaajalise psüühilise häirega inimestele, on täpselt määratud, kui suur osa sissetulekutest peab jääma isikule oma tarbeks pärast maksude, elatise ja ööpäevaringse hooldamise eest tasumist. See on 15%.

Allikas: sotsiaalhoolekande seadus, § 11[19]

hakka oma raha kasutama. Et seda edaspidi vältida, tuleks Riigikontrolli arvates sotsiaalhoolekande seaduses kindlaks määrata summa või protsent hooldatava sissetulekutest, mis peab jääma talle isiklikuks kasutamiseks pärast hooldekodu kohamaksumuse ja muude seadusest tulenevate rahaliste kohustuste tasumist. Erihoolekandes on see küsimus reguleeritud ning ei ole põhjust, miks üldhooldekodudega seoses ei peaks see samamoodi olema.

78. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** algatada 2014. aastal sotsiaalhoolekande seaduses sotsiaalteenuste eest tasu võtmisega seotud reeglite muutmine ning sätestada reeglites analoogselt erihoolekandega minimaalne osa regulaarsetest sissetulekutest, mis peab ööpäevaringse hooldusteenuse korral jääma hooldatavale isiklikuks kasutamiseks pärast hooldusteenuse ja muude seadusest tulenevate kohustuste tasumist.

Sotsiaalministri vastus: Täname soovituse eest ja võimalusel kaalume regulatsiooni muudatusi. Samas selgitame, et tegemist on kohaliku omavalitsuste teenuste osutamise korraldamisega ning hetkel on meie jaoks sobiv see, et kohalikud omavalitsused, olles inimestele lähemal, reguleerivad üldhoolduse pakkumist. Samas ei välista me, et toetudes põhjalikumale analüüsile, mis annab selgema pildi, millist mõju uued ja võimalikud regulatsioonid antud valdkonnas avaldavad nii inimesele, tema lähedastele, kohaliku omavalitsuse tööle, üldhoolduse teenuse pakkujatele kui ka riigi finantspoliitikale, teeme lähitulevikus nii regulatiivseid kui korralduslikke muudatusi viidatud valdkonnas.

Teenuste korraldus omavalitsuse üldhooldekodudes

79. Hooldekodudes oli Riigikontrolli tähelepanu all hoolduseks loodud tingimused ja hoolduse kvaliteeti tagav töökorraldus. Auditis ei hinnatud konkreetsete hooldatavatega tehtavate hooldustoimingute piisavust, asjakohasust, kvaliteeti jms. Kvaliteedi hindamiseks ei ole praegu ka piisavaid eeldusi, kuna ühtseid nõudeid kvaliteedile ei ole. Hinnangute andmiseks viidi audititoimingud läbi kümnes hooldekodus: Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu, Jõgeva Sotsiaalkeskus Elukaar, Mikitamäe Valla Hooldekodu, Oru Hooldekodu, Väike-Maarja Hooldekodu, Tõstamaa Hooldekodu, Rapla Hooldekeskus, Pärsama Hooldekodu, Antsla Tervisekeskus ja Otepää Tervisekeskus. Sarnaselt omavalitsuste tegevuse analüüsimisega ei piirdutud info kogumisel vaid auditeeritutega ning mitmes küsimuses hangiti teavet ka ülejäänud hooldekodudelt. Küsitleti kokku 74 asutust (s.o ¾ omavalitsuse hooldekodudest).

Hooldekodude võrgustik ja olmetingimused

Hooldekodu ja koduhoolduse kasutajate proportsioonid on paigast ära

80. Koos eakate üldarvu suurenemisega on möödunud kümnendil kasvanud ka hooldekodudes elavate eakate arv, kuid märksa kiiremas tempos (vt joonis 7). 2012. aastal oli hooldekodudes eakaid ligikaudu 80% rohkem kui aastal 2002. Eakate üldarv suurenes sama ajaga umbes 10%. Juurde on tulnud ka üldhooldekoduteenuseid pakkuvaid asutusi, nii omavalitsuste omi kui ka erakapitalil tegutsevaid.

81. Kulud hooldekodudele kokku on ajavahemikul 2002–2012 kasvanud 12 miljonilt eurolt aastas 38 miljoni euroni. See hõlmab nii hooldatavatelt ja nende lähedastelt tulnud kui ka omavalitsustelt ja mujalt saadud raha.

Eakate osa hooldatavate hulgas on nii 2002. kui ka 2012. aastal olnud enam-vähem sama, s.o *ca* 80%.

Joonis 7. Hooldekodude, hooldekodudes elavate eakate, koduteenuseid saavate eakate ning eakate üldarvu suhteline muutus 2002. aasta baasilt

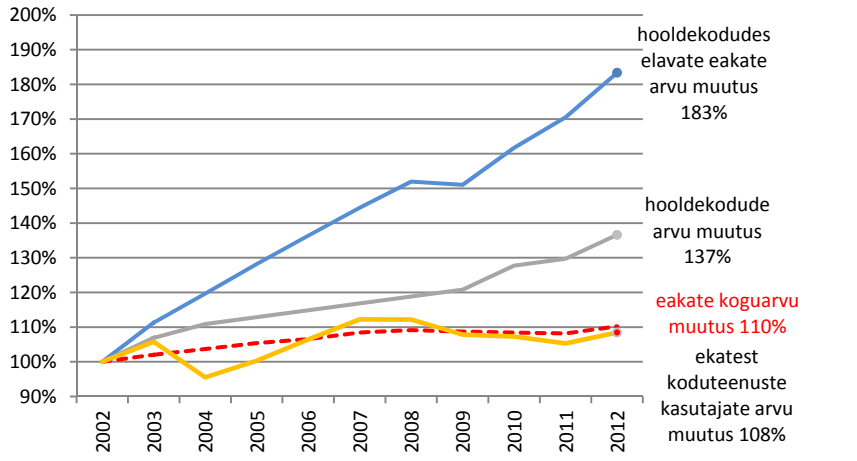

Allikas: http://www.sm.ee/meie/statistika/sotsiaalvaldkond/sotsiaalhoolekanne/taiskasvanute-hooldamine-hoolekandeasutuses.html

82. Sotsiaalministeeriumi ametnike arvates annab eakate arvu kasvule hooldekodudes hoogu ka omavalitsuste suutmatus pakkuda vajalikus mahus koduteenuseid. Et proportsioonid on paigast nihkunud, kinnitab ka statistika. Koduteenuseid saavate eakate arvu kasv ligikaudu 10% viimase kümne aasta jooksul jääb hooldekodudes elavate eakate arvu kasvule mitu korda alla. Koduteenustega ei ole võimalik igas juhtumis hooldekodu asendada, kuid kindlasti on olukordi, kus see on võimalik ja mõistlik. Koduteenused on ka märkimisväärselt odavamad.

83. Koduhooldust ja teisi n-ö mitteinstitutsionaalseid teenuseid saavate inimeste arvu suurenemine võrdluses hooldekoduteenuseid tarbivate eakatega on üheks näitajaks, mida Sotsiaalministeerium on alates 2011. aastast jälginud ka oma arengukavas. Arengukavas sedastatud eesmärgi järgi peaks eakas inimene saama elada võimalikult kaua oma tavapärastes tingimustes, millele aitavad kaasa erinevad avahooldusteenused ehk enne abivajajale ööpäevaringse hooldusteenuse osutamist peaks ta saama teenuseid, mis aitavad tal kodustes tingimustes toime tulla. Iseseisva toimetuleku ja kodus elamise soodustamine on arengukava kohaselt hooldusteenuste arendamisel läbiv põhimõte.

84. Ministeeriumil on kavas analüüsida sihtrühmade vajadusi ning parandada iseseisvat toimetulekut soodustavate teenuste (nt koduhooldus, päevahoid, hooldusabi, nõustamine, sotsiaaltransport, häirenupp, isiklik abistaja, tugiisik, keskkonna kohandamise nõustamine) kättesaadavust. Arengukavast selgub ka, et teenuste parema korraldamise nimel on kaalumisel omavalitsustele koostöönõude kehtestamine. Loetletud eesmärkide täitmise suunas ei ole jõutud veel samme astuda, kuna suur osa neist on arengukavas kirjas alates 2013. aastast.

85. Riigil on samuti kavas algaval Euroopa Liidu toetuste programmiperioodil (2014–2020) toetada senisest enam omavalitsuste investeeringuid eakate kodus hooldamise võimaluste ja eakate iseseisva toimetuleku parandamiseks. Tegevusi rahastatakse sotsiaalset kaasamist edendavate toetusmeetmete raames.

Teadmiseks, et

kui hooldekodus hooldamise kulud olid 2012. aastal ühe hooldatava kohta kuus keskmiselt 519 eurot, siis koduteenuste puhul oli see 62 eurot.

Vaadates koduteenuseid kui hooldekodu alternatiivi, võiks oletada, et kui KOVis hooldekodu ei ole, pakutakse seal rohkem koduteenuseid. Statistika seda ei kinnita: nii hooldekoduga kui ka hooldekoduta KOVides on koduteenuste kasutajate osakaal eakate hulgas enam-vähem võrdne (*ca* 2,6%).

Allikas: H-veeb ja S-veeb

Hooldekodukohti on palju juurde loodud, kuid paiguti on neid ikka puudu

Vabade hooldekodukohtade olemasolu

86. Ehkki viimase kümne aastaga on avatud mitmeid uusi hooldekodusid ja laiendatud olemasolevaid, ei saa väita, et kohti oleks praeguse nõudluse juures ülearu. Kui vaadata täituvust aasta lõpu seisuga 2011. ja 2012. aastal järjestikku, selgub, et omavalitsuste hooldekodude hulgas on ülekaalus asutused, kus ei olnud vabu kohti kas üldse või oli vaba vaid mõni üksik koht (vt tabel 4). Kuigi üle Eesti oli 2011. aasta lõppedes 505 (omavalitsuse omades 262) vaba kohta ja aasta hiljem 600 (omavalitsuse omades 351), siis asutusi, kus oleks vabu kohti olnud püsivalt, on vähe (vt ka lisa A). Kõikidest vabadest kohtadest kindlalt üle poole jaotus 2012. aastal vaid kümmekonna asutuse vahel (kokku oli asutusi 138). Olulise panuse uute kohtade loomisse andis 2012. aastal avatud 148 kohaga hooldekodu Narvas, mille kohtadest oli aasta lõppedes täidetud 12 (praegu 60–70).

Tabel 4. Hooldekodude jaotus ja keskmised kulud hooldatava kohta selle järgi, kui palju oli perioodil 2011–2012 aasta lõpu seisuga vabu kohti

Vabade kohtade keskmine arv aasta lõpus perioodil 2011–2012	KOVi hooldekodud		Muud hooldekodud	
	osakaal asutuste koguarvust, %	keskmised kulud hooldatava kohta kuus 2012. a	osakaal asutuste koguarvust, %	keskmised kulud hooldatava kohta kuus 2012. a
ei olnud vabu kohti	43	466	14	465
1 kuni 2	31	477	28	527
3 kuni 5	14	530	25	481
6 kuni 10	4	627	11	625
11 kuni 20	5	484	14	513
üle 20	3	594	8	826

Teadmiseks, et

2012. aastal olid hooldekodu kulud hooldatava kohta kõige suuremad Rannapere Pansionaadis (Viimsi), kus vastav näitaja oli 855 eurot kuus. Kõige väiksemad olid need Väike-Maarja Hooldekodus: 328 eurot kuus.

Erahooldekodudes olid vastavad näitajad 1412 eurot (Villa Benita) ning 355 eurot (Samaaria Eesti Misjoni peetav Putkaste turvakodu Hiiumaal).

87. Selgelt tuleb välja, et teenuse maksumus on täituvuse oluline mõjutaja ning mida kõrgem see on, seda enam on ruumi ka uutele tulijatele. Hooldekodudes, kus ei olnud vabu kohti ei 2011. ega 2012. aasta lõpus, olid hoolduse kulud isiku kohta kuus keskmise tasemena märksa väiksemad kui näiteks hooldekodudes, kus oli nendel aastatel üle 5 vaba koha (vt tabel 4). Samas on ka keskmise hinnatasemega asutuste hulgas mitmeid, kus kohti on täitmata, ning hinna kõrval on teisigi tegureid, mis täituvust mõjutavad. Näiteks asukoht, olmetingimused, tingimused erivajadustega inimeste hooldamiseks jms.

88. Maakondadest on hooldekodud kahe viimase aasta lõpu seisuga olnud suhteliselt täis Saaremaal, Järvamaal, Läänemaal ja Hiiumaal (vt joonis 8). Pingerea teises otsas on Ida-Virumaa, kus vabu kohti oli mõlemal vaadeldud aastal üle saja. Tuleb siiski lisada, et tegemist on kindla ajahetke seisu kajastavate näitajatega ning see seis ei pruugi olla omane pikemale perioodile. Näiteks oli Iru Hooldekodus (Tallinn) 2012. aasta lõpus täitmata kohti 46[23], kuid asutuse selgituste kohaselt on see pigem erandlik ning üldjuhul vabu kohti ei ole või on vabad vaid vähesed

[23] Andmed h-veebist

kohad. Täituvuse kohapealt on oluline ka lisada, et hooldekodus viibimise aeg ei ole kuigi pikk: keskmiselt 8 kuud.

Joonis 8. Maakondade kaupa vabade kohtade arv hooldekodudes aasta lõpu seisuga perioodil 2011–2012

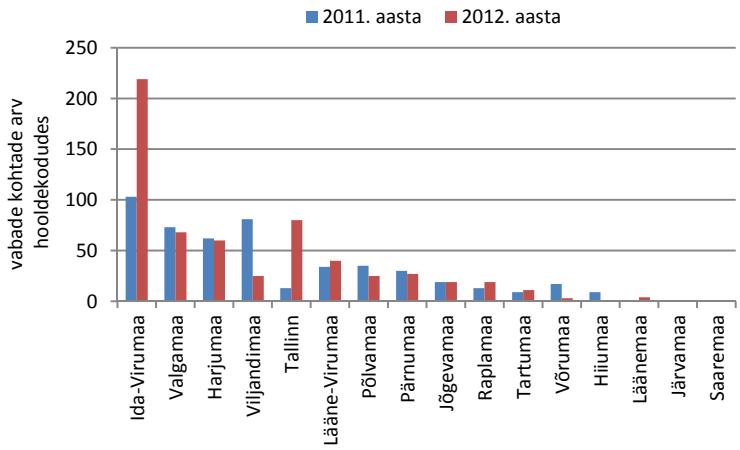

89. Auditis uuriti ka, kui palju inimesi on hooldekodukoha ootel põhjusel, et hooldekodus vabu kohti ei ole. Küsitletud 74 hooldekodust oli kohajärjekord 65%-l. Järjekorraga hooldekodudel on teenuse maksumus mõnevõrra väiksem kui järjekorrata asutustel, ent vahed ei ole suured. Neljal juhul viiest on järjekorras kuni 10 inimest, viies asutuses on koha ootel üle paarikümne inimese ning kõigi vastanute peale kokku oli järjekorras 450 inimest. Kuna järjekorda võib panna end põhimõtteliselt igas asutuses, siis osa neist võib olla arvestuses mitu korda.

90. Hooldekoduteenuste nõudluse ja pakkumise vahekorda ühe maakonna piires iseloomustab mõneti ka see, kust uued hooldatavad on tulnud, kas samast maakonnast või kaugemalt. Näiteks Läänemaa omavalitsuste hooldekodudes oli 2012. aastal mujalt tulnute osakaal keskmiselt 40%. Sama praktikat kohtab ka teistes maakondades ning keskmiselt on kaugemalt tulnute osakaal omavalitsuse hooldekodudes 20%. Teisalt on ka hooldekodusid, kus 2012. aastal väljastpoolt oma maakonda või ka väljastpoolt oma valda või linna uusi hooldatavaid ei tulnud. Näiteks Tallinna linnale kuuluvates üldhooldekodudes läksid 2012. aastal kõik vabanenud kohad tallinlastele.

Teadmiseks, et

alates 2008. aastast on ELi rahaga toetatud järgmiste üldhooldekoduteenuseid pakkuvate asutuste renoveerimist või ehitamist: Tohvri Hooldekodu (Hiiumaa), Tootsi hooldekodu (Pärnumaa), Muhu ja Ida-Saaremaa vanurite hooldekodu (Saaremaa), Rõngu Hooldusravikeskus (Tartumaa), Sangaste Pansionaat (Valgamaa), Taheva Sanatoorium (Valgamaa), Hellenurme Mõis (Valgamaa), Viljandi Hoolekandekeskus (Viljandimaa), Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskus (Viljandimaa), Sõmerpalu Hooldekodu (Võrumaa).

Tootsi hooldekodu on valmimisjärgus. Muhu ja Ida-Saaremaa vanurite kodu projekteerimisel.

Raha on eraldatud meetmest „Kohalike avalike teenuste arendamine“.

Allikas. www.struktuurifondid.ee

91. Lõppeval ELi rahastamisperioodil oli omavalitsustel võimalus saada toetusraha ka investeeringuteks üldhooldekodudesse. Kohalike avalike teenuste arendamise meetmest (nn KOIT-kava projektid) on alates 2008. aastast toetatud kokku 10 hooldekodu projekti 8,3 miljoni euroga. Toetatavate projektide valikud tehti maakondades kohapeal ning on näha, et hooldekodud ei ole eurorahale rakendust otsides olnud omavalitsuste jaoks just prioriteet. Hooldekodudesse investeeriti kogu meetme rahast 5%, samal ajal kui põhiosa rahast läks haridusasutustesse. Kokku on omavalitsused sellel perioodil investeerinud eakate sotsiaalhoolekande asutustesse siiski oluliselt suurema summa, s.o *ca* 23 miljonit eurot.[24]

92. Eelnevat üldistades on Riigikontroll seisukohal, et kodulähedastest ja taskukohasema hinnaga hooldekodukohtadest on Eestis aeg-ajalt puudu. Olukorda ei saa pidada siiski sedavõrd kriitiliseks, et teenuste

[24] Andmed saldoandmike infosüsteemist https://saldo.fin.ee/reportManagement.action

korraldamisse peaks sekkuma riik ja koordineerima näiteks hooldekodude võrgu paiknemist. Riigil on teatavasti kohustus toetada omavalitsuslikku hoolekannet. Piirkondades, kus kohtade puudus on teravam, peaksid eelkõige omavalitsusjuhid otsima lahendusi, kuidas probleemi leevendada. Lähiminevikust leiab mitmeid näiteid omavalitsuste avatud või laiendatud hooldekodudest (vt kasvõi euroraha abil elluviidud projektid), mis tõestab, et küsimust piisavalt tähtsustades on hooldekoduteenuste pakkumise suurendamine omavalitsustele jõukohane.

93. Hooldekodukohtade puudus teatud piirkondades on probleem, millega tuleb tegeleda, kuid tervikuna on Riigikontrolli arvates praegu olulisem arendada võimekust pakkuda hooldekoduteenustele asjakohaseid alternatiive. Hooldamine hooldekodus on kallis, viib inimese tema harjumuspärasest keskkonnast, vähendab läbikäimist lähedastega jne, mistõttu peaks selle kasuks otsustatama, kui teisi võimalusi ei ole. Selles plaanis on tähtis, et riik kavatseb algaval ELi rahastamisperioodil toetada omavalitsuste investeeringuid selliste võimaluste loomisse.

Kõiki tervisekaitsenõudeid ei suudeta täita

94. Hooldekodu hoone ja siseruumid peavad vastama sotsiaalministri määrusega kehtestatud tervisekaitsenõuetele, mis käivad hoone ja selle maa-ala projekteerimise, ruumide koosseisu, suuruse, sisustuse, sisekliima, valgustuse jms kohta.[25] Nõudeid on määruses mitmeid, kuid auditis keskenduti neile, mis reguleerivad liikumisvõimalusi hoones, ruumide suurust ning varustatust.

Ruumitingimuste täitmine

95. Kontrolliti, kas enam kui kahekorruselises hoones on lift, kas magamistubade suurus on nõuetekohane, kas on olemas söögiruum ja kas see on nõuetekohaselt inventariga varustatud, kas on olemas vaba aja veetmiseks kohandatud ruum ning kas pesemis- ja hügieeniruumid on nõuete järgi komplekteeritud.

96. Tervisekaitsenõuete täitmine hooldekodudes on Terviseameti järelevalvealas, mistõttu uuriti ka ameti kontrollkäike ja seda, mida hooldekodus on tuvastatud puuduste täitmiseks ette võetud.

Teadmiseks, et

terviskaitsenõuete kohaselt peab 1-kohaline magamistuba olema vähemalt 8 m^2; 2-kohaline vähemalt 12 m^2; 3-kohaline vähemalt 18 m^2 ning 4-kohaline vähemalt 24 m^2. Enam kui 5-kohalisi magamistube hooldekodus olla ei tohi. Samuti peab iga 10 hooldatava kohta olema vähemalt 12 m^2 elutoa pinda, üks pesemiskoht, 2 WC-potti ning 4 hooldatava kohta üks valamu.

97. Auditeeritud hooldekodudes oli enam kui kaks korrust Kohtla-Järve Hooldekodus, Rapla Hooldekeskuses ja Antsla Tervisekeskuses. Lifti ei olnud korruste vahel liikumiseks ainsana Kohtla-Järvel ning sellele on tähelepanu osutatud ka varem: õiguskantsler tegi 2008. aastal märgukirja ja Terviseamet 2009. aastal ettekirjutuse. Lift on ehitamata rahapuuduse tõttu. Majas, kus nelja korruse peale on kokku 142 voodikohta, on see tõsine probleem ja takistab hooldatavate vaba liikumist. Eriti neil, kes liiguvad ratastoolis või kõrvalise abiga. Hooldekodu on korruste vahele paigaldanud küll kaldteed, aga need ei asenda lifti. Riigikontrollile antud selgituste järgi on lift kavas ehitada 2016. aastal ning sellega on arvestatud Kohtla-Järve linna eelarvestrateegias.

98. Auditeeritud 10 hooldekodus olid hooldatavate magamistoad põhiliselt 1- kuni 3kohalised. Mõnedel olid kasutusel ka üksikud 4kohalised toad. Magamistubades oli ruumi vähem kui

[25] Täiskasvanute hoolekandeasutuse tervisekaitsenõuded (https://www.riigiteataja.ee/akt/94912?leiaKehtiv)

tervisekaitsenõuete järgi vaja kokku 5 hooldekodus (vt joonis 9): Mikitamäe, Oru ja Tõstamaa Hooldekodus ning Otepää ja Antsla Tervisekeskuses. Nõuetele mittevastavaid tube oli reeglina mitu, näiteks Mikitamäel 11 (kokku 85% tubadest) ning Orul ja Otepääl 9 (Otepääl 75% tubadest). Puhtalt arvude põhjal hinnates ei ole ruumipuudus tubades enamasti suur ja jääb hooldekodus keskmiselt 1–2 ruutmeetri juurde. Oru Hooldekodus jäi paaris toas normist puudu ka 3–4 ruutmeetrit.

99. Kohapealsel vaatlusel ei tekkinud Riigikontrolli audiitoritel muljet, et ruumipuudus võiks takistada hooldustoimingute tegemist. Samas ei saa alahinnata selle mõju hooldatavate heaolule, kuna iga normist puudujääv ruutmeeter mitmekohalises toas kahandab privaatsust. Sellele on tähelepanu juhtinud ka Eesti Patsientide Esindusühing, kes on leidnud, et minimaalset ruumipinna suurust tuleks nõuetes isegi suurendada.

Joonis 9. Auditeeritud hooldekodude ruumitingimuste vastavus kontrollitud tervisekaitsenõuetele

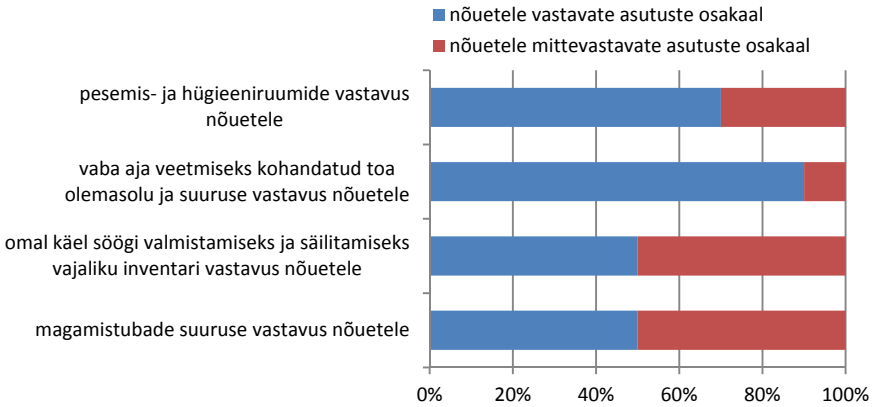

100. Auditeeritud hooldekodude esindajad möönsid tubade pinna suuruse probleemi, kuid nentisid samas, et seni on peetud tähtsamaks säilitada voodikohtade arvu ja võimaldada hooldekodukoht abivajajatele kui püüda iga tervisekaitsenõuet täita. Peale Antsla on kõigil, kus oli magamistubade ruuminõuete täitmisega probleeme, ka hooldekodukohtade järjekord.

101. Elutuba või vaba aja veetmise ruum (nt televiisori vaatamiseks, lugemiseks) oli kõikides auditeeritud hooldekodudes. Enamasti vastas ka nende suurus nõuetele (v.a Orul). Rohkem probleeme oli söögitubadega. Eraldi ruum selleks puudus Mikitamäel ja Antslas, kus hooldatavaid toitlustati magamistubades või osaliselt ka elutubades. Toitlustamine neis ruumides on lubatud, kuid hooldatavatel võiks olla võimalus süüa ka söögitoas. Kui inimene ei ole just voodihaige, soodustab igasugune aktiivne tegevus, ka söömine, väljaspool magamisruume funktsionaalsete võimete säilimist ning elukorraldus hooldekodus peab sellele kaasa aitama.

102. Samuti selgus, et kui söögituba oligi olemas, ei olnud selles tihtipeale nõutud inventari (külmik, pliit või mikrolaineahi, toidunõudekapp ning nõudepesemiskoht). Kuigi hooldekodudes toitlustatakse hooldatavaid korrapäraselt, on oluline, et hooldatavatel oleks võimalus valmistada soovi korral ka endale ise toitu. Selleks on tarvilik ka eelloetletud inventar, mida 5 hooldekodus ei olnud terviskaitsenõuetes kindlaks määratud ulatuses (Jõgeva, Oru, Tõstamaa, Rapla, Otepää).

103. Pesemis- ja hügieeniruumid ei vastanud nõuetele 3 hooldekodus (Oru, Tõstamaa ja Antsla), kus oli puudu nii pesemiskohti, valamuid kui ka tualettpotte. Näiteks oli Oru Hooldekodus nõutust vähem 8 ning Tõstamaal ja Antslas 3 valamut. Kokkuvõttes oligi neis kolmes hooldekodus Riigikontrolli hinnangul tervisenõuete täitmisel kõige enam puudujääke.

104. Oru Hooldekodu juhataja selgitas, et kasutatav hoone on muinsuskaitse all (1854. aastal ehitatud mõisahoone), mis seab hoone ümberehitamisele teatud piiranguid. Hooldatavate arvu aga ei soovita vähendada, sest siis tuleks tõsta allesjäävate kohamaksumust. Sellise sundvaliku ees on teisedki hooldekodud, kus pakutavaid kohti on vähem kui soovijaid.

105. Samas ei saa ka väita, et tingimuste parandamisega ei tegeleta. Hoonete, ruumide ja kommunikatsioonide remondile ning sisseseade uuendamisele on viimastel aastatel teinud kulutusi enamik auditeeritutest, sh teistest probleemsemaks osutunud Oru, Antsla ja Tõstamaa hooldekodu. Keskmiselt on auditeeritud investeerinud viimasel viiel aastal 100 000 kuni 200 000 eurot. Orul on näiteks põhjalikult renoveeritud köök, pesuruumid, ahjud, võetud kasutusele uusi ruume, vahetatud välja katus, välisvooder, aknad, uksed. Saadud selgituste kohaselt on nõuete parandamiseks plaanid olemas ka edaspidiseks.

Oru Hooldekodu Läänemaal

Foto autor: Riigikontroll

106. Eelnevat arvestades ei pea Riigikontroll praegu vajalikuks teha auditeeritud hooldekodudele soovitusi olmetingimuste parandamiseks. Küll aga tuleks Sotsiaalministeeriumil hinnata Terviseameti senist praktikat hooldekodude kontrollimisel. Mitu auditeeritut märkis, et amet pole neile Riigikontrolli tuvastatud probleeme (nt ruumikitsikust) ette heitnud.

107. Terviseameti selgituste järgi on nad probleemidest teadlikud, kuid neile reageerimisel arvestatakse ka võimalikku ohtu inimestele, samuti seda, kas puudust on võimalik tehniliselt kõrvaldada (probleemne muinsuskaitsealustes hoonetes) või kas puuduse kõrvaldamiseks tehtav kulutus on soovitud tulemust arvestades mõistlik. Seepärast iga puudust kirja ei panda, rääkimata ettekirjutuse tegemisest. Terviseamet juhtis nagu hooldekodudki tähelepanu, et paljud asutused on hoonetes, mis ei ole

selleks ehitatud ning nõuete täitmiseks tuleks hooldatavate arvu vähendada.

Teadmiseks, et

kehtivad tervisekaitsenõuded on hooldekodude endi arvates üldjoontes asjakohased. Riigikontrolli küsitletud 74 asutusest oli seda meelt 81%.

108. Tervisekaitsenõuded on väljendatud üheselt mõõdetavate kriteeriumitena. Riigikontroll ei arva, et iga puudus väärib ettekirjutust, kuid nõuete sobivust ei tohiks kohapealsetest oludest lähtudes ka vabalt tõlgendada. Kui normist kõrvalekaldele osutamine on kontrollija tunde küsimus, on tõenäoliselt tulemuseks kontrollitavate ebavõrdne kohtlemine. Sotsiaalministeerium peab analüüsima ja andma hinnangu Terviseameti tegevusele tervisekaitsenõuete tõlgendamisel. Selle põhjal tuleb ka analüüsida, kas tervisekaitsenõuded vajavad muutmist või täiendamist.

109. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile: analüüsida 2014. aasta jooksul Terviseameti praktikat tervisekaitsenõuete täitmise kontrollimisel hooldekodudes ning hinnata nõuete tõlgendamise põhjendatust ja otsustada sellest lähtudes, kas tervisekaitsenõuded vajavad muutmist.

Sotsiaalministri vastus: Täname soovituse eest ning võimalusel järgime seda. Saame koostöös Terviseametiga selgitada välja võimalikud probleemid, ning kui jõutakse järeldusele, et õigusruum vajab muutmist, siis kavatseme seda teha rahvatervise seaduse väljatöötamise protsessiga paralleelselt.

Vt ka Terviseameti vastust lisas 2.

Tervisekaitsenõuded personalile

110. Olmetingimustele kehtestatud nõuete kõrval on tervisekaitse reeglid ka hooldekodu personalile. Auditis uuriti tervisekontrolli kohustuse täitmist. Selle järgi peavad kõik hooldatavatega vahetult kokku puutuvad töötajad oma tervist iga kahe aasta tagant kontrollima. Kontroll on vajalik nakkushaiguste leviku tõkestamiseks ja selle kinnituseks peab olema tervisetõend.

111. Tervisekaitsenõuetes ei ole täpsustatud, milline on vahetu kontakt, mis tingib igal juhul terviskontrolli kohustuse. Vältimatu on see kindlasti hooldus- ja tervishoiutöötajatel ning neil olid kehtivad tervisetõendid auditeeritud hooldekodudes ka valdavalt olemas. Kokku oli selle töö peal auditeeritute juures 108 inimest, kellest tõendit ei olnud vaid 4-l (Raplas, Orul ja Kohtla-Järvel).

112. Ülejäänud personali puhul on joone tõmbamine keerulisem ning vahetu kontakti tekkimine oleneb asutuse töökorraldusest ja töötaja ülesannetest. Seetõttu ei hakanud Riigikontroll ka hindama, kas otsus jätta mõne töökoha puhul terviskontroll tegemata on põhjendatud.

113. Kokkuvõtteks võib märkida, et terviskontrolli olid enamasti läbinud ka toitlustajad, koristajad ja pesupesijad. Seevastu majandus- ja kontoritöötajate (nt autojuhid, valvurid, raamatupidajad) puhul ei olnud terviskontrolli vajalikuks peetud.

Hooldekoduteenuse kvaliteedi tagamine

Hooldaja erialase ettevalmistuse puudumist tasakaalustatakse pikaajalise kogemusega

114. Hooldekodu teenuste kvaliteet kujuneb eri tegurite koosmõjus, kuid kesksel kohal nende hulgas on hooldaja töö. Kas hooldajaid on piisavalt, millised on nende erialaoskused, kogemused, motiveeritus – need on kõik

küsimused, millel on teenuse kvaliteedile otsene mõju. Hooldaja on süsteemis keskne töötaja. Samas on hooldajate palkamisel üldhooldekodul vabad käed. Seda erinevalt erihoolekandest, kus nõuded hooldustöötaja haridusele ja töötajate arvule on täpselt kindlaks määratud.

115. 2012. aasta andmete põhjal oli omavalitsuse 102 hooldekodus ühe hooldaja kohta keskmiselt 4,3 hooldatavat. Võrdluses sama näitajaga eraomandis üldhooldekodudes (5,7) ja ka erihooldekodudes (5,3[26]), võib seisu pidada suhteliselt heaks. Erihoolekandega paralleeli vedades ilmneb veel, et mitte üheski omavalitsuse hooldekodus (vt joonis 10) ei küündi see suhtarv ka määrani, mis on seatud piiriks ööpäevaringset teenust pakkuvas erihooldekodus. S.o maksimaalselt 20 hooldatavat tegevusjuhendaja (= hooldaja) kohta.

Joonis 10. Hooldatavate ja hooldajate suhe KOVi üldhooldekodudes 2012. aastal

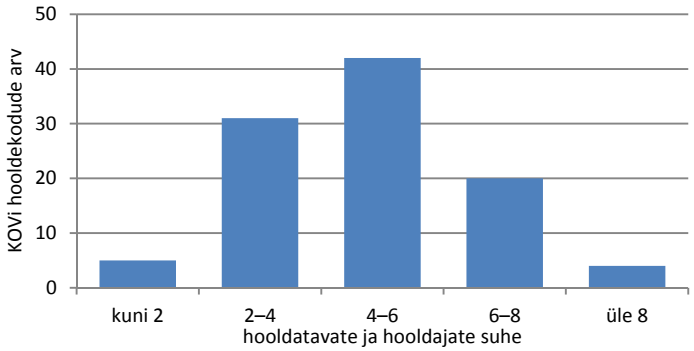

Allikas: h-veeb

Teadmiseks, et

hooldustöötaja eriala riikliku õppekava alusel pakub Eestis õpet kaheksa ametikooli: Haapsalu Kutsehariduskeskus, Kuressaare Ametikool, Lääne-Viru Rakenduskõrgkool, Põltsamaa Ametikool, Pärnumaa Kutsehariduskeskus, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Valgamaa Kutseõppekeskus.

Allikas: https://enda.ehis.ee/avalik/avalik/oppekava/OppekavaOtsi.faces

116. Sotsiaalministeerium eeldab oma hooldusteenuse soovituslikes juhistes, et hooldustööd teeb erialase ettevalmistusega isik, kuid nõudeid hooldustöötaja kvalifikatsioonile ei ole kehtestatud. Omavalitsuse üldhooldekodude hooldajatest on erialase kutseharidusega või erialase koolituse läbinuid ligikaudu 40%.[27] Asutuste kaupa vaadates on nii neid, kus erialane ettevalmistus on kõigil hooldajatel, kui ka neid, kus vastavat ettevalmistust ei ole kellelgi. Viimaste hulgas on kokku 23 asutust.

117. Erialase ettevalmistusega töötajate vähesus tuleb selgelt välja võrdluses erihoolekandega, kus seaduses on ammendav loetelu haridusnõuetest, millele tegevusjuhendaja peab vastama. Kuigi sealgi jääb praegu ideaalist vajaka, on vahed erialase ettevalmistusega töötajate osakaaludes märkimisväärsed: 66% erihooldekodudes *vs.* 40% omavalitsuse üldhooldekodudes. Erialase ettevalmistuse puudumist kompenseerib mõneti pikaajaline töökogemus. Kui tugineda 10 auditeeritud hooldekodu andmetele, on hooldajad võrdlemisi staažikad (töötanud auditeeritud asutuses keskmiselt 8 aastat).

118. Kuigi pikaajaline kogemus on mõneti vastukaaluks erialase ettevalmistuse puudumisele, ei kompenseeri see ettevalmistuse puudujääke täielikult. Sestap tuleb ka üldhoolekandes kaaluda hooldajate

[26] Erihoolekandes on hooldaja vasteks tegevusjuhendaja. Erihooldekodud osutavad sageli ka teisi erihoolekandeteenuseid (nt toetatud elamise teenus) ning statistikas ei tehta vahet, millise teenusega on tegevusjuhendaja seotud. Seetõttu on võrdluses arvestatud vaid neid erihooldekodusid, mis pakkusid 2012. aastal üksnes ööpäevaringse hooldamise teenust (15 asutust 38-st).

[27] Aluseks H-veebi andmestik 2012.a kohta

kvalifikatsioonile teatud nõuete kehtestamist, nagu on see erihoolekandes. Nõudeid töötajate erialasele ettevalmistusele tuleks vaadata kui üht osa üldisest õiguslikust raamistikust, millega riik aitab tagada sotsiaalteenuste kvaliteeti (omavalitsuse teenustele nõuete kehtestamise vajaduse kohta vt aruande p-d 142–146).

119. Samas tuleb möönda, et kvalifitseeritud personali saamiseks on haridusnõuetest olulisemgi võimalus maksta hooldajatele väärilist töötasu. Praegu tuleb hooldajatel leppida tasuga, mis jääb riigi keskmisest palgatasemest kaugele maha. Kui keskmine palk oli 2012. aastal Eestis 879 eurot, siis hooldajad omavalitsuse hooldekodudes teenisid keskmiselt 465 eurot kuus. Erinevus on ligikaudu kahekordne. Erahooldekodudes oli omavalitsuse hooldekodudega võrreldes palk enam-vähem sama (461 eurot), erihoolekandes mõnevõrra kõrgem (527 eurot).

120. Hooldaja töö väärtustamine suurema palga maksmise kaudu ei ole aga lihtsasti lahendatav küsimus. Personalile kulub hooldekodudes julgelt üle poole eelarvest ning selleks, et palka oluliselt tõsta, tuleks paratamatult tõsta ka teenuse hinda. See omakorda oleneb otseselt eakate pensionide ja ülalpidajate sissetulekute kasvust või ühiskonna valmisolekust panustada hooldekodudesse senisest enam avalikku raha. Vaadates arengut viimase kümnendi jooksul, on avaliku raha kasutamise tendents pigem vastupidine. Kulude kandmise koormus on nihkunud järjest hooldatavate ja nende lähedaste peale: 2002. aastal oli isiku ja perekonna osa hooldekodu kulude katmisel 39% ja 2012. aastal 67%.

Infovahetus tervishoiuasutustega vajab parandamist

Teave hooldatava terviseseisundi kohta

121. Hooldekodus on elulise tähtsusega tervishoiuteenuste hea kättesaadavus. Tegemist ei ole küll raviasutusega, kuid hooldatavate tervislik seisund on tihti selline, mis nõuab korrapärast jälgimist või raviprotseduuride tegemist. Võib ka väita, et kõrge eaga kaasnevad tervisehädad on hooldekodusse tuleku põhjuste hulgas ühed peamised ning tihti tullaksegi otse tervishoiuasutusest. 2012. aastal oli kolmandik uutest hooldatavatest olnud vahetult enne hooldekodu haiglas või õendushaiglas.[28] Olenemata, kus kohast inimene hooldekodusse tuleb, peab hooldekodu saama kiiresti ülevaate tema tervislikust seisundist ja edasisest vajadusest tervishoiuteenuste järele. Seda on soovitanud ka inimõigustega tegelevad rahvusvahelised organisatsioonid (CPT[29]) ning mõistagi läheb terviseinfot vaja ka hooldustoimingute planeerimisel.

122. Kui inimene tuleb hooldekodusse omavalitsuse suunamisel, peaks abivajaduse hindamise tulemusena olema tema seisund ja vajadused juba kindlaks tehtud. Teave peaks tulema omavalitsuse sotsiaaltöötajalt. Nagu audit näitas, on abivajaduse hindamise etapis info kogumisel veel parandamise ruumi, kuna hinnangut perearstilt sageli ei küsita (vt aruande p-d 47–48). Auditeeritud hooldekodudesse omavalitsustest suunamiste korral oli omavalitsus edastanud abivajaduse hindamise dokumendid hooldekodule vaid Kohtla-Järve linnas.

[28] H-veebi andmed

[29] Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) on oma kontrollkäikudel (viimati 2007) kinnipidamis- ja hoolekandeasutustesse soovitanud korraldada asutusse vastuvõtmisel kohe arstlik läbivaatus.

123. Uue hooldatava tervise kohta info hankimise nõue oli enamasti ka auditeeritud hooldekodude vastuvõtutingimustes. Näiteks tuleb Raplas esitada hooldekodusse tulekul koos muude dokumentidega perearsti tõend tervisliku seisundi kohta, Kohtla-Järvel aga näiteks väljavõte haigusloost koos arsti kinnitusega üldhooldekodusse paigutamise vajalikkusest.

124. Auditeeritud hooldekodudesse 2012. aastal vastu võetud 168 hooldatavat üldjuhul haiglast või perearstilt saadud dokumentidega ka tulid. Enamasti oli selleks väljavõte haigusloost ning perearsti saatekiri või tõend, mõnikord oli kaasas ka vaid ravimite nimekiri.

125. Ligikaudu 10%-l juhtudel pidi hooldekodu tervisliku seisundi kohta info hankimise töö siiski ise ära tegema, kuna hooldataval selle kohta dokumente ei olnud. Tavaliselt tähendas see perearstiga telefoni teel konsulteerimist, mida ei saa pidada samaväärseks perearsti koostatud kirjaliku hinnanguga. Hooldekodus kohapeal oli uue hooldatava vastuvõtmisel kontrollitud kohe tema tervislikku seisundit vaid Oru Hooldekodus. Kirja seda ei pandud, mistõttu ei ole teada, mida täpselt kontrolliti.

126. Juurdepääsu teabele, mis puudutab hooldatavatele enne hooldekodusse tulekut osutatud tervishoiuteenuseid, peab enamik hooldekodudest heaks. Riigikontrolli küsitletud 74 asutusest arvas nii 64%. Samas on arvukalt ka neid, kes infovahetusega rahul ei ole.

127. Arvamusi üldistades võib järeldada, et probleem ei ole niivõrd info kättesaadavuses, kuivõrd selles, et hooldekodu saab vaid infot, mida ta oskab küsida. Kuna hooldekodu tervise infosüsteemi kantud andmetele juurde ei pääse, sõltub andmete saamine koostööst perearstiga. Infovahetus perearstiga on praegu vormivaba. Vahetatakse teavet, mida keegi oluliseks peab, ning see tähendab, et ammendava pildi loomiseks hooldatava tervisest võib kuluda üksjagu aega. Liiatigi on tegemist delikaatsete isikuandmetega, mille vahetamine peaks käima kindlate reeglite järgi.

128. Riigikontrolli arvates peaks Sotsiaalministeerium analüüsima, kuidas tagada hooldekodudele parem juurdepääs tervise infosüsteemi kantud andmetele. Kui hoolduse kavandamiseks vajalik terviseinfo on lihtsamini kättesaadav, ei kulu selle hankimiseks ülemäära aega ning hooldekodu saab rohkem pühendada oma põhitööle. Ühelt teenuselt teisele sujuva ülemineku ja institutsioonide koostöö tähtsust on rõhutatud ka ministeeriumi arengukavas (2012).

129. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** analüüsida 2014. aasta jooksul võimalusi tagada üldhooldekoduteenuse osutajatele juurdepääs tervise infosüsteemi andmetele.

Sotsiaalministri vastus: Analüüs ei ole vajalik, sest tervishoiutöötajatel, kes töötavad tervishoiuteenuse osutamise tegevusluba omavates üldhooldekodudes, on juba olemas juurdepääs tervise infosüsteemi. Samuti omavad tervise infosüsteemi juurdepääsu üldhooldekodudes koduõendusteenust osutavad tervishoiutöötajad. Juhul kui hooldekodul või koduõendusteenuse osutajal puudub oma infosüsteem, saavad tervishoiutöötajad tervise infosüsteemi kasutada Arstiportaali abil.

Hooldekodus olevate isikute tervise jälgimine ja neile arstiabi osutamine

130. Auditis tunti ka huvi, kuidas on korraldatud hooldekodu elaniku tervise edasine jälgimine ning kuidas tagatakse talle vajalike tervishoiuteenuste osutamine. Eesti Patsientide Esindusühing on varem avaldanud arvamust, et tervishoiuteenuste kättesaadavus hooldekodudes jätab soovida ning tervishoiutöötaja peaks olema igas hooldekodus. 2012. aasta andmetel oli oma tervishoiutöötaja (valdavalt õde) ligikaudu pooltes omavalitsuse hooldekodudes. Kohustust tervishoiutöötaja palgata hooldekodul ei ole.

131. Kättesaadavuse kohapealt on probleemseks peetud eeskätt õendusteenuseid, mis sisaldab küll kergemat laadi tervishoiutoimingud, kuid mida sellegipoolest saab teha üksnes tervishoiutöötaja. Näiteks haavade ja lamatiste ravi, inhalatsioonide teostamine, kanüüli paigaldamine, elutähtsate näitajate mõõtmine. Mõne hooldatava puhul on vajadus sedalaadi toimingute järele pea igapäevane ning on hea, kui tervishoiutöötaja on kiirelt võtta.

132. Pikka aega kehtis õendusteenuste osutajale tegevusvormi piirang, mis ei võimaldanud teenust osutada omavalitsuse hallatava asutusena või mittetulundusühinguna tegutseval hooldekodul. Neid on hooldekodude hulgas enamus (kokku 65%) ning neil ei olnud muud valikut, kui teha koostööd tervishoiuasutustega. Koostöö korras saab vajaduse teenuse järele rahuldada, kuid nii on see vaevalisem kui olukorras, kus tervishoiutöötaja on endal käepärast. 2013. aasta suvel tegevusvormi nõudeid mõnevõrra leevendati ning nüüd saavad soovi korral osutada õendusteenuseid (täpsemalt koduõendusteenuseid) kõik hooldekodud. See eeldab vastava personali olemasolu ja tegevusluba, kuid muudatus peaks õendusteenuste kättesaadavusele hooldekodudes mõjuma soodsalt. Tervishoiu- ja hooldusteenuste omavahelise koostoime parandamine on eesmärgiks, millega tegeletakse aktiivsena vananemise strateegia kohaselt ka edaspidi.

133. Muu arstiabi saamiseks olid auditeeritud hooldekodudes eeldused loodud. Koostöö toimub perearstidega, kes teevad hooldatavate juurde korrapäraseid visiite. Eriarstiabi, sh hambaravi saamiseks abistavad hooldekodud hooldatavat vastuvõtuaja broneerimisel, korraldavad transpordi ja vajadusel saatja. Auditis ei analüüsitud süvitsi konkreetsetele hooldatavatele arstiabi osutamise juhtumeid, sest see ei olnud eesmärk. Üldises korralduses ei tuvastatud aga midagi sellist, mille põhjal saaks järeldada, et arstiabi kättesaadavus oleks auditeeritud hooldekodudes olnud halb.

Teadmiseks, et

tervishoiuteenuseid osutavad tervishoiutöötajad, kelleks on arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis. Tervishoiuteenused on laias plaanis vältimatu abi, üldarstiabi, kiirabi, eriarstiabi, õendusabi ning ämmaemandusabi.

Õendusabi on ambulatoorne või statsionaarne tervishoiuteenus, mida osutavad õde ja ämmaemand koos arstiga või iseseisvalt. Õendusabi iseseisvaks osutamiseks kehtib üldreeglina tegevusvormipiirang ehk teenust saavad osutada äriühing, sihtasutus või füüsilisest isikust ettevõtja. 2013. a suvest on tegevusvormipiirangus erand ööpäevaringset hooldust pakkuvatele asutustele koduõendusteenuse osutamise korral. Koduõendusteenuse raames tehtavate võimalike toimingute loetelu on kehtestatud eraldi sotsiaalministri määrusega.

Isikupõhist hoolduse planeerimist igal pool ei kasutata

Isiku hooldusplaan

134. Sotsiaalministeeriumi hooldusteenuse soovituslike juhiste kohaselt tuleks hooldustoimingud korraldada igale hooldatavale personaalselt koostatud hooldusplaani alusel. Plaan peaks valmima abivajaduse hindamise tulemusena ning toetama läbimõeldud ja isiku vajadusi maksimaalselt arvestavat hooldust. Plaan on asjakohane nii ööpäevaringse hoolduse kui ka omavalitsuse muude hooldusteenuste korral, kuid selle kasutamine on vabatahtlik. Soovituslikes juhistes ei ole antud ka juhtnööre plaani ülesehituse ja sisu kohta.

135. Auditeeritud 10 hooldekodust kasutas standardse ülesehitusega hooldusplaani 6 asutust: Rapla, Kohtla-Järve, Pärsama, Väike-Maarja, Jõgeva, Antsla. Plaani vormil oli võimalik valida etteantud toimingute

Teadmiseks, et

auditeeritud hooldekodud pidasid hooldusplaani ja selle täitmise üle arvestust enamasti iga hooldatava kohta eraldi paberkaustas. Rapla Hoolduskeskus oli ainsana võtnud kasutusele infosüsteemi, et teave oleks paremini süstematiseeritud ja seda oleks hõlpsam kasutada.

vahel ja määrata ära toimingute teostamise sagedus. Planeeritavate toimingute detailsus oli hooldekoduti erinev, samuti toimingute sagedus. Näiteks planeeritakse Väike-Maarjas toiminguid päeva, Raplas, Pärsamal ja Antslas minimaalselt nädala täpsusega. Toimingud hõlmavad nii tavapärast hooldust (nt pesemine, riietamine, toitmine) kui ka õendusprotseduure (nt sidumine, inhalatsioon, tervisenäitajate mõõtmine). Plaanid olid koostatud mõne päeva jooksul alates hooldatava vastuvõtmisest ning need olid järgneva aasta jooksul vähemalt korra ka üle vaadatud, et hinnata plaani muutmise vajadust.

136. Neljas auditeeritud hooldekodus (Orul, Tõstamaal, Otepääl ja Mikitamäel) hoolduse planeerimisel standardset vormi ei kasutatud. Küll aga peeti hooldustoimingute üle arvestust iga hooldatava kohta koostatud kaustas. Kaustadesse toimingute ja toimingute vajaduse kohta tehtud märkmed ei andnud Riigikontrolli hinnangul siiski välja plaani mõõtu.

137. Ka laiemalt vaadates on hooldekodude praktika hoolduse kavandamisel erinev. Riigikontrolli küsitletud 74 hooldekodust väitis end hooldusplaani kasutavat 75%. Need, kes plaani ei kasuta, põhjendavad seda vajaduse puudumisega (nt on väike asutus ja hooldatava tasemel plaane asendavad asutuse päeva- ja nädalaplaanid) või annab planeerimiseks piisava aluse hooldustoimingute üle peetav täpne arvestus.

138. Hooldusplaan on oluline tööriist. Riigikontrolli arvates annab selle kasutamine suurema kindluse, et hooldatavaga tehakse korrapäraselt toiminguid, mida ta vajab ja mis on talle määratud. Plaanitut ja tehtut kõrvutades on ka hooldustoimingute sobivust lihtsam jälgida ja toiminguid vajaduse korral korrigeerida. Näib, et enamik hooldekodusid on seda mõistnud ja plaanile oma töökorralduses koha leidnud. See peaks andma mõtteainet teistelegi, kes ei ole seni plaani vajalikuks pidanud.

139. Riigikontroll leiab samuti, et Sotsiaalministeerium võiks anda hooldusteenuse soovituslikes juhistes hooldusplaani vormi ja sisu kohta rohkem infot. Praegu seal sisulised juhised puuduvad, mistõttu ei ole ka aru saada, milline peaks üks hooldusplaan ministeeriumi vaatest olema.

140. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** täiendada 2014. aasta jooksul hooldusteenuse soovituslikke juhiseid nõuannetega hooldusplaani sisu kohta.

Sotsiaalministri vastus: Täname soovituse eest. Kindlasti on soovitus vajalik ja koostöös osapooltega tehtav. Juhul, kui meil 2014. a tööplaani üle vaatamisel tekib aja ja tööjõu ressurss, siis täiendame juhist hooldusplaanile esitatavate nõuetega, kui ei, siis lisame tööplaani aastal 2015.

Kvaliteeti tagav töökorraldus oli vähestel auditeeritud hooldekodudel

Teenuste kvaliteet

141. Ööpäevaringsete hoolekandeteenuste kvaliteedi arendamine on Sotsiaalministeeriumi arengukavas üks prioriteetidest. Samas ühtseid nõudeid üldhooldekodu nagu ka omavalitsuse sotsiaalteenuste kvaliteedile ei ole. Neid üritati kehtestada sotsiaalhoolekande seaduses 2009–2010, kuid tookord jäi asi tegemata omavalitsuste vastuseisu tõttu, kes leidsid, et see rikuks nende autonoomiat.

142. Omavalitsuste sotsiaalteenuste miinimumloetelu ja kvaliteedinõuete kehtestamine on eesmärgiks samuti Vabariigi Valitsuse

tegevusprogrammis. Eesmärgi täitmiseks oli aega 2013. aasta lõpuni, kuid selleks tähtajaks jäi see saavutamata ning on teada, et sellises sõnastuses eesmärgist on Sotsiaalministeerium praeguseks ka loobunud.

143. Ministeeriumil on väljatöötamisel uus kontseptsioon, mille suhtes alustati 2013. aastal omavalitsustega konsultatsioone. Riigikontrollile antud selgituste kohaselt on jätkuvalt kavas kehtestada nõuded teenustele, kuid erinevalt varasemast ei nõutaks omavalitsuselt valmisolekut osutada igal juhul teatud kindlaid teenuseid (n-ö teenuseid miinimumloetelust). Kui aga mingi teenuse kasuks on abivajaduse hindamise tulemusena otsustatud, tuleb seda osutada kooskõlas riigi kehtestatud nõuetega.

144. Sotsiaalministeeriumi ametnike selgituste järgi keskendutaks nõuetes nendele aspektidele, mis aitavad tagada teenuse eesmärgi saavutamist. Need võivad olla teenuste kaupa erinevad ning puudutada näiteks personali väljaõpet, teenuse osutamise protsessi vms. Nõuete kehtestamisest on praegu siiski veel vara rääkida, sest ministeeriumi plaani kohaselt tuleb omavalitsused enne nõusse saada.

145. Nõuete vajalikkust omavalitsuse sotsiaalteenustele on Riigikontroll tõstnud esile ka varem. Aasta tagasi lõpetatud auditis „Laste hoolekande korraldus valdades ja linnades“ ilmnes, et omavalitsuste seisukohad ühtsete nõuete suhtes on praeguseks mõnevõrra muutunud ning enamik peab nõudeid vajalikuks. Küsitletud omavalitsustest arvas sedasi 78%. Vajalikkus avaldub omavalitsuse jaoks teadmises, millistele ootustele peab omavalitsuse tegevus vastama.

146. Riigikontroll peab nõudeid jätkuvalt vajalikuks. Tegemist on teenustega, mis on inimeste toimetuleku parandamiseks eluliselt vajalikud, ning on põhjendatud, et nende kättesaadavuses ja kvaliteedis on seatud teatud tase, millest allpoole ei tohi langeda. Kuni sellist mõõdupuud ei ole, ei ole võimalik omavalitsuse teenuseid sisuliselt hinnata (nt järelevalvet tegeval maavalitsusel) ega omavalitsusjuhtidele veenvalt näidata, et olukorda on vaja parandada. Riigikontrolli arvates tuleks olulisemate sotsiaalteenuste puhul kindlaks määrata vähemalt teenuse sisu, teenust saama õigustatud isikud, nõuded teenuse osutajale (kvalifikatsioon vms) ning teenuse osutamise protsess.

147. Sotsiaalministeerium on kvaliteedinõuete alternatiivina näinud praegu soovituslikke juhiseid. Kui omavalitsustega ei saavutata kokkulepet ühtsete nõuete kehtestamiseks, on kavas jätkata kvaliteedi ühtlustamist ka edaspidi soovituslike juhiste abil.

148. Auditis uuriti, kas soovituslikes juhistes kvaliteedi kohta antud nõuanded on hooldekodudes kasutust leidnud. Nende järgi peaks teenuseid osutav asutus määrama oma töökorralduses kindlaks nõuded teenusele, klienditeeninduse standardi (nt sotsiaaltöötaja eetikakoodeks), tagasisidesüsteemi (nt rahulolu uuring), kaebuste lahendamise protseduuri ning kvaliteedi tagamise ja tulemuslikkuse hindamise süsteemi. Juhised on paraku üldsõnalised ning neis ei ole täpsustatud, kuidas kogu seda reeglistikku peaks asutuse töökordades sisustama.

149. Soovituslike juhistega võrreldes ei ole olukord auditeeritud hooldekodudes kiita. Kui suuremal osal oli kindlaks määratud kaebuste lahendamise kord ja pooltel leiab kordadest ka nõudeid teenustele, siis muude soovituslikes juhistes välja toodud põhimõtete järgijad olid juba

selges vähemuses (vt joonis 11). Kuna soovituslikud juhised on üldsõnalised, siis on raske tõmmata ka piiri, kust saab pidada reeglite kirjeldust töökordades ammendavaks. Seetõttu ei hakanud Riigikontroll seda auditis hindama ning piirdus vaid reeglite olemasolu tuvastamisega.

Joonis 11. Auditeeritud hooldekodude jaotus hooldusteenuse soovituslikes juhistes kirjeldatud reeglite olemasolu alusel asutuse sisekordades

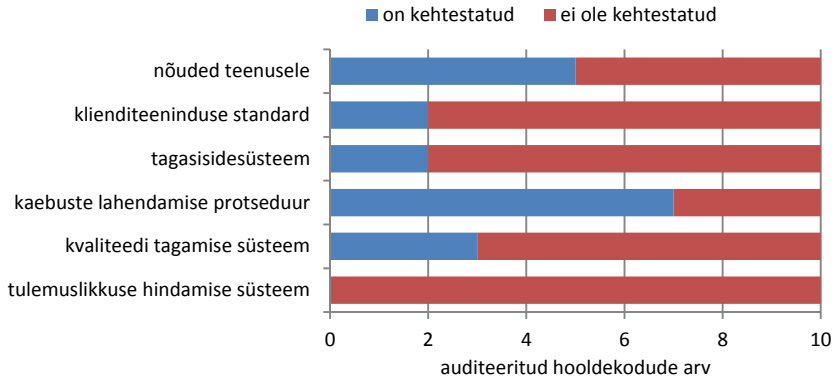

150. Nõuded hooldatavaga tehtavate hooldustoimingute sisule olid kordades reguleeritud Kohtla-Järvel, Väike-Maarjas, Pärsamal ning Otepääl. Reeglid olid erinevad, kuid üldistatult hõlmasid need hügieeni, vaba aja sisustamise ja raviprotseduuridega seotud tegevusi. Näiteks oli Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodus vastu võetud kokku kaheksa sisekorda, kus oli käsitletud nõudeid hooldusteenusele, rehabilitatsiooni-teenusele (puuetega inimesed), vannitusteenusele, pesupesemisteenusele, toitlustamisele, juuksuriteenusele, posti saatmise teenusele ja matuse korraldamise teenusele. Neis loetleti teenusega seotud toimingud ja kirjeldati teenuse osutamise käiku. Osa hooldekodusid oli kordades kindlaks määranud ka toimingute sageduse.

151. Klienditeeninduse standardi nimetusega dokumenti auditeeritud hooldekodudel ei olnud. Ka ei olnud muudes töökordades pühendatud sellele eraldi osa, mistõttu selge vahetegemine klienditeeninduse kohta käivate nõuete ja teenusele kehtestatud üldiste nõuete vahel on keeruline.

152. Kahe auditeeritu kordadest võis klienditeeninduse standardi tunnuseid siiski leida. Väike-Maarja ja Pärsama Hooldekodus olid nõuded töötajatele ning väärtused, millest töös kinni pidada. Pärsamal on näiteks sätestatud, kui palju töötajaid peab ööpäev läbi kohal olema, kui palju peab asutuses olema erialase väljaõppega töötajaid või millised on hooldatava õigused, mida hooldamise korraldamisel tuleb arvesse võtta. Hooldatava õiguste ja hooldekodu kodukorra tutvustamiseks oli mitmes hooldekodus kasutusel n-ö infobrošüür, mis oli soovijatele üldkasutatavates ruumides vabalt kättesaadav.

153. Tagasisidesüsteem oli kahes hooldekodus: Väike-Maarjas ja Antslas. Mõlemas korraldatakse vähemalt kord aastas rahulolu-uuring, milleks on välja töötatud ankeet. Hooldatavatel palutakse hinnata elamistingimusi, ootusi personalile, rahuolu teenindusega jms. Kaebuste lahendamise protseduur oli lahti kirjutatud enamiku hooldekodude sisekordades (v.a Mikitamäe, Otepää ja Tõstamaa), kuid teenuste kvaliteedi kontrollimiseks olid reeglid jällegi vaid üksikutel (Kohtla-Järvel, Väike-Maarjas ja Pärsamal). Need käsitlesid hooldekodu töötajate ülesandeid, et veenduda

hooldusega seotud toimingute tegemises ja kvaliteedis. Tulemuslikkuse hindamise süsteemi ei olnud samas mitte ühelgi auditeeritud hooldekodul.

154. Riigikontroll ei ole veendunud, et kõik soovituslikes juhistes kirjeldatud töökorralduslikud põhimõtted on igal pool tarvilikud, kuid põhimõtteliselt on kvaliteeti tagav töökorraldus avalikke teenuseid osutavas asutuses vajalik. Nagu hooldusplaani puhulgi, on ka siin antud Riigikontrolli arvates soovituslikes juhistes liiga vähe sisulisi nõuandeid ja praktilisi näiteid.

155. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** täiendada 2014. aasta jooksul hooldusteenuse soovituslikke juhiseid nõuannetega, kuidas teenuseid osutava asutuse töökordades määrata kindlaks nõuded teenusele, klienditeeninduse standard, tagasisidesüsteem, kvaliteedi tagamise süsteem ja tulemuslikkuse hindamise süsteem.

Sotsiaalministri vastus: Täname soovituse eest ning lisame, et ka praegu on ööpäevaringset üldhooldusteenust pakkuvatel asutustel võimalik taotleda kvaliteedimärki (VALORIS või EQUASS) ning osa üldhooldusteenuse osutajatest on seda ka teinud. Eestis on EQUASS Assurance'i kohalikuks esindajaks Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, kelle tegevust mainitud kvaliteedijuhtimise süsteemi juurutamisel ja rakendamisel Eestis on Sotsiaalministeerium toetanud ESFi raamprogrammi „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2012–2013" vahenditest. Süsteemi rakendamisega on praeguseni olnud seotud üle 60 sotsiaalteenuse osutaja üle Eesti. Üldhooldekodud on üks sihtgrupp, kellele antud süsteemi rakendamise võimalust on pakutud. Tänaseks on kvaliteedijuhtimise süsteemi rakendamist alustanud Taheva Sanatoorium 2012. a sügisel, Pärnumaa Eakate Avahoolduskeskus ning Viljandimaa Hoolekandekeskus 2013. a lõpus ning Nõo Hooldekodu ja Narva Hooldekodu 2014. a märtsis. Kokku 5 üldhoolekandeteenust osutavat asutust.

Lisaks viisime perioodil 2012–2013 läbi Euroopa Sotsiaalfondi prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus" meetme „Avalike teenistujate, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine" projekti „Sotsiaalministeeriumi haldusala hoolekandeteenuste kvaliteedi tugevdamine ja kvaliteedijuhtimise süsteemi arendamine" raames sotsiaalvaldkonna analüüsi kvaliteedi aspektist lähtuvalt. Analüüs kattis kogu sotsiaalhoolekande teenuste spektri, seega olid intervjuudesse, töögruppidesse ning arenguseminaridesse kaasatud ka üldhooldusteenuse pakkujate esindajad. Valdkonna analüüs kajastab probleemide kaardistust ning ettepanekuid kvaliteedi edendamiseks erinevate huvigruppide kaupa (sh seaduste loojad ja valdkonna korraldajad, rahastajad, KOVid, teenuse osutajad, klientide esindusorganisatsioonid jt), mis on aluseks vastavas valdkonnas järgmiste tegevuste planeerimisel.

156. Võttes üldistades kokku soovituslike juhiste mõju omavalitsuste ja hooldekodude töökorraldusele, võib väita, et soovituslike juhistega on muutust keeruline saavutada. Juhiste idee ei ole halb, kuid nõrgaks kohaks on nende staatus. Selle võttis tabavalt kokku üks auditis küsitletud omavalitsus. Kui Riigikontroll uuris, milliseid probleeme on juhiste rakendamisega, kõlas vastuseks, et probleeme ei ole ega saagi olla, sest juhised on ju vabatahtlikuks täitmiseks.

157. Juhistel on kindlasti oma koht sotsiaalteenuste korraldamisel, kuid nende roll ei saa olla muud kui juhendamine. Kui on soov ühtlustada ja kindlustada inimestele tähtsate teenuste kvaliteeti, ja sotsiaalteenuste puhul on see ootuspärane, siis ei piisa selleks vaid soovituslike juhiste andmisest. Seega on oluline, et sotsiaalhoolekandes jõutaks teenuste korraldamisel ka teatud miinimumstandardite kehtestamiseni, millest kinnipidamine on kõikidele omavalitsustele ühtviisi kohustuslik.

Riigikontrolli hinnang

158. Auditeeritud omavalitsuste tegevust hinnati kriteeriumite alusel, mis kujundati sotsiaalhoolekande seaduse, haldusmenetluse seaduse, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja Sotsiaalministeeriumi koostatud hooldusteenuse soovituslike juhiste põhjal (vt tabel 5).

Tabel 5. Hinnang auditeeritud omavalitsustele hinnangukriteeriumite kaupa

Kriteerium	Vastas kriteeriumile	Ei vastanud kriteeriumile
Omavalitsus on kehtestanud korra, millega on reguleeritud eakate suunamine hooldekodusse omavalitsuse rahastamisel ning korras on kindlaks määratud õigustatud isikute ring, taotluse menetlemise kord ning rahastamise reeglid	Antsla vald, Haapsalu linn, Kohtla-Järve linn, Paide linn, Tõstamaa vald, Türi vald, Väike-Maarja vald	Anija vald, Jõgeva linn, Leisi vald, Mikitamäe vald, Nissi vald, Oru vald, Otepää vald, Rapla vald
Omavalitsus on hooldekodus hooldamise kohta esitatud taotlusi menetlenud sotsiaalhoolekande seaduse ja haldusmenetluse seaduse kohaselt	Anija vald, Kohtla-Järve linn	Antsla vald, Haapsalu linn, Jõgeva linn, Leisi vald, Mikitamäe vald, Nissi vald, Oru vald, Otepää vald, Paide linn, Rapla vald, Tõstamaa vald, Türi vald, Väike-Maarja vald
Hooldekodu kohatasu eest omaosaluse arvestamisel on omavalitsus viinud läbi kliendi varandusliku seisundi hindamise	Haapsalu linn, Jõgeva linn	Anija vald, Antsla vald, Kohtla-Järve linn, Leisi vald, Mikitamäe vald, Nissi vald, Oru vald, Otepää vald, Paide linn, Rapla vald, Tõstamaa vald, Türi vald, Väike-Maarja vald
Omavalitsuse raha eest hooldekodus hooldamist taotlevaid eakaid on koheldud võrdselt olenemata sellest, kas nad loovutavad omavalitsuse kasuks kinnisvara või mitte	Anija vald, Antsla vald, Haapsalu linn, Jõgeva linn, Kohtla-Järve linn, Leisi vald, Mikitamäe vald, Nissi vald, Oru vald, Otepää vald, Paide linn, Rapla vald, Tõstamaa vald, Türi vald, Väike-Maarja vald	–
Hooldekoduteenuse taotlemise korral on omavalitsus hinnanud abivajadust arvestades Sotsiaalministeeriumi hooldusteenuse soovituslikke juhiseid	Anija vald	Antsla vald, Haapsalu linn, Jõgeva linn, Kohtla-Järve linn, Leisi vald, Mikitamäe vald, Nissi vald, Oru vald, Otepää vald, Paide linn, Rapla vald, Tõstamaa vald, Türi vald, Väike-Maarja vald

159. Auditeeritud hooldekodude tegevusi hinnati kriteeriumite alusel, mis kujundati sotsiaalministri 03.02.2002. a määruse nr 58 „Täiskasvanute hoolekandeasutuse tervisekaitsenõuded“, sotsiaalministri 14.11.2002. a määruse nr 131 „Tervisekaitsenõuded toitlustamisele tervishoiu- ja hoolekandeasutustes“, Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) ja Sotsiaalministeeriumi koostatud hooldusteenuse soovituslike juhiste põhjal (vt tabel 6).

Tabel 6. Hinnang auditeeritud hooldekodudele hinnangukriteeriumite kaupa

Kriteerium	Vastas kriteeriumile	Ei vastanud kriteeriumile
Hooldekodu olmetingimused on kooskõlas sotsiaalministri määruses toodud tervisekaitse nõuetega	Rapla Hooldekeskus, Väike-Maarja Hooldekodu, Pärsama Hooldekodu	MTÜ Antsla Tervisekeskus, Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu, Mikitamäe Hooldekodu, Oru Hooldekodu, SA Tõstamaa Hooldekodu, SA Otepää Tervisekeskus, OÜ Jõgeva Sotsiaalkeskus Elukaar
Hooldekodus on järgitud Sotsiaalministeeriumi hooldusteenuse soovituslikke juhiseid ja loodud töökorraldus teenuste kvaliteedi tagamiseks	Pärsama Hooldekodu, Väike-Maarja Hooldekodu	MTÜ Antsla Tervisekeskus, Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu, Mikitamäe Hooldekodu, Oru Hooldekodu, Rapla Hooldekeskus, OÜ Jõgeva Sotsiaalkeskus Elukaar, SA Tõstamaa Hooldekodu, SA Otepää Tervisekeskus
Hooldekodus on hinnatud klientide hooldusvajadust ja kavandatud hooldus, lähtudes Sotsiaalministeeriumi hooldusteenuse soovituslikest juhistest	MTÜ Antsla Tervisekeskus, Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu, Pärsama Hooldekodu, Rapla Hooldekeskus, OÜ Jõgeva Sotsiaalkeskus Elukaar, Väike-Maarja Hooldekodu	Mikitamäe Hooldekodu, Oru Hooldekodu, SA Tõstamaa Hooldekodu, SA Otepää Tervisekeskus
Hooldekodu on asutuse tööd korraldades järginud Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) soovitusi	Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu, Pärsama Hooldekodu, OÜ Jõgeva Sotsiaalkeskus Elukaar	MTÜ Antsla Tervisekeskus, Mikitamäe Hooldekodu, Oru Hooldekodu, Rapla Hooldekeskus, SA Tõstamaa Hooldekodu, SA Otepää Tervisekeskus, Väike-Maarja Hooldekodu

160. Auditis hinnati ka, kas Sotsiaalministeerium on loonud piisava õigusliku raamistiku, et tagada omavalitsustes kvaliteetsed eakate üldhooldekoduteenused. Vaadati üldhooldekoduteenuse kvaliteediga seonduvate probleemide käsitlust ministeeriumi arengudokumentides alates 2008. aastast ning probleemide lahendamist.

161. Kokkuvõtlik järeldus on, et mitmeid probleeme on küll teadvustatud, kuid nende lahendamiseni ei ole jõutud. Ka auditis tuvastatud probleemid abivajaduse hindamisel ning teenuste kvaliteeti kindlustava töökorralduse loomisel viitavad, et õiguslik raamistik ei ole piisav.

Tabel 7. Eakate hoolekande teenustega seonduvad tegevused Sotsiaalministeeriumi (SOMi) arengukavades ja nende täitmine alates aastast 2008

Arengu kava	Seatud eesmärgid	Planeeritud tegevus	Kas eesmärk on täidetud? SOMi selgitus auditi ajal
2008–2011	Täpsustada ja ühtlustada miinimumnõuded KOVi osutatavatele hoolekandeteenustele	Tööplaan 2009: KOVi teenuste kvaliteedi parandamine ja kättesaadavuse suurendamine	**EI.** 2009. aastal ministeeriumi koostatud loetelu minimaalsetest vajalikest sotsiaalteenustest ja nende kvaliteedinõuetest, mida iga KOV peab inimesele pakkuma, jäi seaduse tasemel kinnitamata KOVide liitude vastuseisu tõttu. 2013. aastal alustas ministeerium KOVidele uue kontseptsiooni tutvustamist, mille kohaselt sätestatakse olulisemate KOVi teenuste miinimumnõuded tingimusliku KOVide ülesandena, mille eelduseks on KOVi kohustus hinnata isiku abivajadust, jättes KOVile abivajaduse hindamise järel abimeetmete suhtes valikukaalutlusõiguse. Praegu on kontseptsiooni tutvustamine ja kooskõlastamine KOVide liitudega veel käimas.
	Sätestada seaduses hoolekandeteenuste kontrolli ja järelevalve regulatsioonid	Tööplaan 2009: hoolekandeteenuste järelevalve süsteemi	**EI.** Tegevuse alustamine on veninud, kuna vastava teemaga tegelev ametnik võeti tööle alles 2012. aastal lõpus. Ministeeriumi 2013.

		korrastamine	aasta tööplaanis on kirjas lähteanalüüsi koostamine, millele järgneb järelevalve-kontseptsiooni koostamine 2014. aastal.
2009–2012	Töötada välja uus hoolekande seadus ning jõustada see järgmistel aastatel. Uus seadus täpsustab inimeste õigusi teenustele; sätestab juba olemasolevate ja ka uute teenuste miinimumnõuded; reguleerib abi osutamise põhimõtteid ja täpsustab rahastamise kordi	Tööplaanid 2011 ja 2012: osalemine sotsiaalseadustiku kodifitseerimise töödes	**EI.** Sotsiaalõiguse kodifitseerimine on veel käimas.
2010–2013	Töötada välja ja viia ellu hoolekandeteenuste kvaliteedi ja järelevalve poliitika	Ei ole eraldi olemasolevasse tööplaani planeeritud, planeeritakse 2014. aastasse	**EI.** Vt selgitust 2008.–2011. aasta arengukavas sätestatud järelevalvet puudutavate eesmärkide täitmise kohta.
2011. ja hilisemate aastate arengukavades seatud eesmärkide täitmise tähtaega ei saa veel pidada saabunuks. Samas ei tee senine seis eesmärkide tähtaegse saavutamise suhtes optimistlikuks. Saavutused on ette näidata vaid õendusabi kättesaadavuse osas.			
2011–2014 2012–2015	Katsetada KOVides preventiivsete koduvisiitide süsteemi, mis aitab eakatel kauem iseseisvalt kodus toime tulla	Ei ole eraldi olemasolevasse tööplaani planeeritud	**EI.** Meetmed on aktiivsena vananemise strateegias 2013–2020. Nimetatud teenuste väljaarendamist on kavas toetada ka ELi 2014–2020 rahastamisperioodi vahenditest.
	Vaadata üle ja korrastada inimese, KOVi ja riigi osaluse põhimõtted hoolekandeteenuste eest tasumisel	Ei ole eraldi olemasolevasse tööplaani planeeritud, planeeritakse 2014. aastasse	**EI.** SOMil on kavas tellida hanke korras analüüs, mille eesmärgiks on selgitada partnerlusmudelil põhineva hoolekande-teenuste finantseerimise võimalikkust. Analüüs hõlmab muu hulgas inimese, KOVi ja riigi osaluse reguleerimise põhimõtteid. Hange on kavas viia läbi 2014. aastal.
	Soodustada sotsiaalseadustiku hoolekande eriosa kontseptsiooniga KOVide koostööd ja ühisasutuste moodustamist ning töötada välja ettepanekud kohaliku tasandi hoolekandeteenuste korralduse muutmiseks	Tööplaanid 2011 ja 2012: osalemine sotsiaalseadustiku kodifitseerimise töödes	**EI.** Sotsiaalõiguse kodifitseerimine on veel käimas. Tallinna Tehnikaülikooli teostatav uurimisprojekt „Kohalike omavalitsuste koostöö rakendamine kohaliku omavalitsuse ülesannete paremaks täitmiseks ja avalike teenuste kvaliteetsemaks ning efektiivsemaks osutamiseks“ peaks andma põhjalikumat infot selle kohta, millised mudelid oleksid Eestile rakendamiseks sobivaimad.
	Luua raamistik hooldus- ja õendusabi integreeritud teenuste osutamiseks, töötada välja ettepanekud kohaliku tasandi hoolekandeteenuste korralduse muutmiseks	Tööplaan 2011: õendus-tegevuste osutamine hooldusteenuse raames. Kokkuleppele jõudmine hoolekande ja tervishoiu-valdkonna vahel ning partneritega, kuidas korraldada õendus-tegevust hooldusteenuse raames	Osaliselt on täidetud. KOVi hooldekodudele on antud õigus osutada koduõendusteenuseid
	Arendada süvendatult ööpäevaringsete hoolekandeteenuste kvaliteeti, laiendada teenuste kvaliteedi eelkontrolli (tegevusloa kohustuse küsimus)	Ei ole eraldi tööplaani planeeritud	**EI.** Tegevuslubade nõuete laiendamise eesmärgiks on kehtestada piirangud, mis on kohased juhul, kui eksisteerib probleem, mida saab lahendada reeglite kehtestamisega. Veel ei ole piisavalt selge, kas tegevusloa nõude kehtestamisega on tegemist proportsionaalse ja kohase sekkumisega.

/allkirjastatud digitaalselt/

Airi Mikli
kohaliku omavalitsuse auditi osakonna peakontrolör

Riigikontrolli soovitused ning sotsiaalministri, maavanemate ja omavalitsuste vastused

Riigikontroll andis auditi põhjal sotsiaalministrile, 12 maavanemale ja auditeeritud omavalitsustele mitmeid soovitusi. Minister, maavanemad ja omavalitsused saatsid 2014. aasta märtsikuus oma vastuse Riigikontrolli soovitustele.

Riigikontrolli soovitused	Auditeeritute vastused
Hooldekodukoha saamiseks esitatud taotluste menetlemine **41. Riigikontrolli soovitus Antsla Vallavalitsusele, Jõgeva Linnavalitsusele, Leisi Vallavalitsusele, Lääne-Nigula Vallavalitsusele, Mikitamäe Vallavalitsusele, Nissi Vallavalitsusele, Otepää Vallavalitsusele, Paide Linnavalitsusele, Rapla Vallavalitsusele, Tõstamaa Vallavalitsusele, Türi Vallavalitsusele ja Väike-Maarja Vallavalitsusele:** vaadata 2014. aasta jooksul üle hooldekodusse suunamist reguleeriv kord ning algatada nõuete muutmine selle kohta, kes ja milliseid otsuseid on õigustatud ja kohustatud abitaotluse menetlemisel tegema. **p-d 30–40**	**Omavalitsuste vastused:** Auditeeritud omavalitsused lubasid soovitust järgida (vt täpsemalt lisa B).
Abivajaduse hindamine **55. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** algatada 2014. aasta jooksul sotsiaalhoolekande seaduses abivajaduse hindamise reeglite muutmine ning täpsustada nõudeid teabele, mida omavalitsus on kohustatud abivajadust hinnates koguma ja dokumenteerima. **p-d 42–54**	**Sotsiaalministri vastus:** Abivajaduse hindamise kohustus sotsiaalteenuste osutamisel, millest üheks on hooldamine üldhooldekodus, on sotsiaaltöö igapäevast praktikat vaadeldes laiem teema. Abivajaduse hindamine, on küll selles kontekstis äärmiselt tähtis, kuid mitte kõige olulisem. Auditi kontrolliaruandes viidatakse asjaolule, et kuigi hindamisinstrumendid on kättesaadavad, siis hooldusvajaduse hindamist alahinnatakse ning kasutatakse erinevaid mõõdikuid või ei kasutata neid üldse. Sotsiaaltöö praktikat ei saa ühtlustada vaid seadusandlike regulatsioonide, mõõdikute või juhistega. Olulisem on spetsialistide pädevus ja eelkõige kohaliku omavalituse usaldus ja soov värvata pädevaid ja usaldusväärseid sotsiaaltöötajaid. Sotsiaaltöötajad kasutavad teabe kogumiseks ja dokumenteerimiseks STARi, mis võimaldab juhtumipõhiselt lähenedes kasutada hindamisinstrumente ning kogutud infot talletada. Sotsiaalministeeriumi tervise- ja hoolekandevaldkond otsivad ühiselt võimalusi pikaajalise hooldusvajaduse inimeste vajaduste hindamise hõlbustamiseks ja hoolduse- ning õendusvajaduse dünaamika jälgimiseks. Praegu ootame SA TÜK uuringu esimest raportit, et teha edasist koostööd ja jätkata nii hooldusega seotud kui õendusdokumentatsiooni täitmise lihtsustamist. Lisaks oleme sotsiaalseadustiku kodifitseerimisprotsessi käigus 2013. aasta lõpuks valmis saanud sotsiaalseadustiku hoolekande eriosa eelnõu, mis hõlmab ka kohaliku omavalitsuse abistamiskohustust puudutavaid norme. Eelnõus täpsustatakse muu hulgas ka kohaliku omavalitsuse kohustust hinnata inimese abivajadust. Eelnõu sätete eesmärk on suunata kohalikku omavalitsust inimese abivajaduse välja selgitamise käigus arvesse võtma nii inimese tegevusvõimet mõjutavaid kui tema elukeskkonnaga seotud tegureid ning nende omavahelist koosmõju. Sätte lahtikirjutus seletuskirjas annab seaduse rakendajale ettekujutuse, mida tegevusvõime ja elukeskkonna all on mõeldud. Eelnõu koostamise käigus kaaluti ka detailsemate hindamiskategooriate seaduse tasandil ära nimetamist, kuid lõpplahenduses jäädi sätte üldisema sõnastuse juurde, kuna sotsiaaltöö hindamispraktika on pidevas arengus ning hindamisvaldkondade sisu ja metoodikat puudutavad teadmised saavad praktikud nii sotsiaaltöö tasemeõppe kui ka täiendkoolituste käigus. Samuti on sotsiaaltöötajatel võimalik hindamisel kasutada abivahendeid, mis seavad andmete kogumisele ja dokumenteerimisele täpsema fookuse. Eelnõu on saanud esimese tagasiside kodifitseerimiskomisjonilt (mille liikmete hulgas oli esindatud ka Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit) ning hiljemalt märtsi lõpus alustatakse

Riigikontrolli soovitused	Auditeeritute vastused
	eelnõu avalike konsultatsioonidega.
Eaka varandusliku seisu hindamine ja omaosalus hooldekodu kulude katmisel **70. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** koostada omavalitsustele juhend sotsiaalteenust saava isiku ja tema perekonna majandusliku olukorra hindamiseks, lähtudes sotsiaalhoolekande seaduse §-st 45; ning käsitelda juhendis ka omavalitsuse seaduslikke võimalusi nõuda ülalpidamiskohustusega isikutelt nende kohustuste täitmist ja teha juhend kättesaadavaks Sotsiaalministeeriumi veebilehel. **p-d 56–69**	**Sotsiaalministri vastus:** Täname soovituse eest ning võimalusel arvestame sellega. Soovituse elluviimine eeldab suuremahulisi seaduse muudatusi, partneritega läbirääkimist ning olukorra analüüsimist. Samuti on küsimus ka sotsiaaltöö praktika ühtlustamises, nagu viitasime eelnenud soovitustele vastamises. Ka praegu on sotsiaaltöötajal võimalus hinnata lähedaste varalist seisu ning kaasata otsuste tegemisse juriidilise pädevusega kaastöötajaid. Oleme seisukohal, et juhendite koostamine on kindlasti vajalik, kuid oleme õppinud ka kogemusest, kui oleme soovituslikke juhiseid koostanud, nt juhtumiplaani tegemiseks või hooldusvajaduse hindamiseks. Juhiste kasutamine sõltub eelkõige sotsiaaltöötajate ajaplaneerimisest ja võimalustest.
75. Riigikontrolli soovitus Harju maavanemale, Ida-Viru maavanemale, Jõgeva maavanemale, Järva maavanemale, Lääne maavanemale, Lääne-Viru maavanemale, Põlva maavanemale, Pärnu maavanemale, Rapla maavanemale, Saare maavanemale, Valga maavanemale ja Võru maavanemale: võtta aastate 2014–2015 järelevalveplaanidesse hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimine nendes oma maakonna omavalitsustes, keda Riigikontroll auditeeris. **p-d 71–74**	**Maavanemate vastused:** maavanemad lubasid soovitust järgida (vt täpsemalt lisa B).
78. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile: algatada 2014. aastal sotsiaalhoolekande seaduses sotsiaalteenuste eest tasu võtmisega seotud reeglite muutmine ning sätestada reeglites analoogselt erihoolekandega minimaalne osa regulaarsetest sissetulekutest, mis peab ööpäevaringse hooldusteenuse korral jääma hooldatavale isiklikuks kasutamiseks pärast hooldusteenuse ja muude seadusest tulenevate kohustuste tasumist. **p-d 76–77**	**Sotsiaalministri vastus:** Täname soovituse eest ja võimalusel kaalume regulatsiooni muudatusi. Samas selgitame, et tegemist on kohaliku omavalitsuste teenuste osutamise korraldamisega ning hetkel on meie jaoks sobiv see, et kohalikud omavalitsused, olles inimestele lähemal, reguleerivad üldhoolduse pakkumist. Samas ei välista me, et toetudes põhjalikumale analüüsile, mis annab selgema pildi, millist mõju uued ja võimalikud regulatsioonid antud valdkonnas avaldavad nii inimesele, tema lähedastele, kohaliku omavalitsuse tööle, üldhoolduse teenuse pakkujatele kui ka riigi finantspoliitikale, teeme lähitulevikus nii regulatiivseid kui korralduslikke muudatusi viidatud valdkonnas.
Hooldekodude olmetingimused **109. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** analüüsida 2014. aasta jooksul Terviseameti praktikat tervisekaitsenõuete täitmise kontrollimisel hooldekodudes ning hinnata nõuete tõlgendamise põhjendatust ja otsustada sellest lähtudes, kas tervisekaitsenõuded vajavad muutmist. **p-d 94–108**	**Sotsiaalministri vastus:** Täname soovituse eest ning võimalusel järgime seda. Saame koostöös Terviseametiga selgitada välja võimalikud probleemid, ning kui jõutakse järeldusele, et õigusruum vajab muutmist, siis kavatseme seda teha rahvatervise seaduse väljatöötamise protsessiga paralleelselt.
Hoolduseks vajaliku teabe kogumine ja hoolduse kavandamine **129. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** analüüsida 2014. aasta jooksul võimalusi tagada üldhooldekoduteenuse osutajatele juurdepääs tervise infosüsteemi andmetele. **p-d 121–128**	**Sotsiaalministri vastus:** Analüüs ei ole vajalik, sest tervishoiutöötajatel, kes töötavad tervishoiuteenuse osutamise tegevusluba omavates üldhooldekodudes, on juba olemas juurdepääs tervise infosüsteemi. Samuti omavad tervise infosüsteemi juurdepääsu üldhooldekodudes koduõendusteenust osutavad tervishoiutöötajad. Juhul kui hooldekodul või koduõendusteenuse osutajal puudub oma infosüsteem, saavad tervishoiutöötajad tervise infosüsteemi kasutada Arstiportaali abil.

140. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile: täiendada 2014. aasta jooksul hooldusteenuse soovituslikke juhiseid nõuannetega hooldusplaani sisu kohta. **p-d 134–139**	**Sotsiaalministri vastus:** Täname soovituse eest. Kindlasti on soovitus vajalik ja koostöös osapooltega tehtav. Juhul, kui meil 2014. a tööplaani üle vaatamisel tekib aja ja tööjõu ressurss, siis täiendame juhist hooldusplaanile esitatavate nõuetega, kui ei, siis lisame tööplaani aastal 2015.
Hooldekoduteenuste kvaliteedi tagamine **155. Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** täiendada 2014. aasta jooksul hooldusteenuse soovituslikke juhiseid nõuannetega, kuidas teenuseid osutava asutuse töökordades määrata kindlaks nõuded teenusele, klienditeeninduse standard, tagasisidesüsteem, kvaliteedi tagamise süsteem ja tulemuslikkuse hindamise süsteem. **p-d 141–154**	**Sotsiaalministri vastus:** Täname soovituse eest ning lisame, et ka praegu on ööpäevaringset üldhooldusteenust pakkuvatel asutustel võimalik taotleda kvaliteedimärki (VALORIS või EQUASS) ning osa üldhooldusteenuse osutajatest on seda ka teinud. Eestis on EQUASS Assurance'i kohalikuks esindajaks Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, kelle tegevust mainitud kvaliteedijuhtimise süsteemi juurutamisel ja rakendamisel Eestis on Sotsiaalministeerium toetanud ESFi raamprogrammi „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2012–2013" vahenditest. Süsteemi rakendamisega on praeguseni olnud seotud üle 60 sotsiaalteenuse osutaja üle Eesti. Üldhooldekodud on üks sihtgrupp, kellele antud süsteemi rakendamise võimalust on pakutud. Tänaseks on kvaliteedijuhtimise süsteemi rakendamist alustanud Taheva Sanatoorium 2012. a sügisel, Pärnumaa Eakate Avahoolduskeskus ning Viljandimaa Hoolekandekeskus 2013. a lõpus ning Nõo Hooldekodu ja Narva Hooldekodu 2014. a märtsis. Kokku 5 üldhoolekandeteenust osutavat asutust. Lisaks viisime perioodil 2012–013 läbi Euroopa Sotsiaalfondi prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus" meetme „Avalike teenistujate, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine" projekti „Sotsiaalministeeriumi haldusala hoolekandeteenuste kvaliteedi tugevdamine ja kvaliteedijuhtimise süsteemi arendamine" raames sotsiaalvaldkonna analüüsi kvaliteedi aspektist lähtuvalt. Analüüs kattis kogu sotsiaalhoolekande teenuste spektri, seega olid intervjuudesse, töögruppidesse ning arenguseminaridesse kaasatud ka üldhooldusteenuse pakkujate esindajad. Valdkonna analüüs kajastab probleemide kaardistust ning ettepanekuid kvaliteedi edendamiseks erinevate huvigruppide kaupa (sh seaduste loojad ja valdkonna korraldajad, rahastajad, KOVid, teenuse osutajad, klientide esindusorganisatsioonid jt), mis on aluseks vastavas valdkonnas järgmiste tegevuste planeerimisel.

Auditi iseloomustus

Auditi eesmärk

Auditi eesmärgiks oli hinnata, kas 15-s auditiks valitud omavalitsuses vastab omavalitsuse tegevus hooldekodukoha korraldamisel ja rahastamisel seadusenõuetele. Lisaks hinnati, kas 10-s auditiks valitud omavalitsuse hooldekodus on teenused korraldatud seadusenõuete kohaselt. Samuti uuriti, milline on omavalitsuste ja hooldekodude töökorraldus ülesannete ja nõuete täitmiseks ning millised probleemid on osutunud töös takistuseks.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Auditi hinnangukriteeriumid on toodud aruande tabelis 5–6. Kriteeriumid seati, arvestades omavalitsustele ja üldhooldekodudele kehtestatud nõudeid sotsiaalhoolekande seaduses, selle alusel kehtestatud Sotsiaalministeeriumi soovituslikes juhistes ja tervisekaitsenõuetes, haldusmenetluse seaduses ning Piinamise ja Ebainimliku või Alandava Kohtlemise või Karistamise Tõkestamise Euroopa Komitee (CPT) soovitustes.

Omavalitsustes ja hooldekodudes hinnati 2012. aasta tegevust.

Audit korraldati kooskõlas INTOSAI vastavusauditi standardiga nr 4100.

Auditi ulatus ja käsitlusviis

15-st auditiks valitud omavalitsusest on 10 need, kus asuvad audiks valitud hooldekodud, ning 5 sellised, kelle territooriumil hooldekodusid ei ole. Auditeeritud omavalitsuste valikul võeti arvesse statistilisi andmeid H-veebist ja auditi eelselgituse käigus omavalitsuste hooldekodude küsitlemisel kogutud andmeid. Valides omavalitsusi, kus on hooldekodu, eelistati neid omavalitsusi, kelle auditi eelselgituste käigus kogutud näitajad, osutasid enam teenuse kättesaadavuse ja kvaliteediga või siis tasu arvestamisega seotud riskidele. Lisaks on jälgitud, et auditeeritute hooldekodude hulgas oleks enam-vähem võrdselt nii suuri kui ka väikseid asutusi ning asutusi eri maakondadest. Hooldekoduta omavalitsustest eelistati neid, kus ka ümberkaudsetes omavalitsustes on hooldekodusid vähe. Samuti on arvestatud tasakaalu suurte ja väiksemate omavalitsuste vahel.

Auditeeritud omavalitsustes ja hooldekodudes koguti teavet peamiselt ametnikke ja töötajate intervjueerides, dokumente analüüsides ja kohapealsel vaatlusel hooldekodudes.

Peale auditeeritud omavalitsuste ja hooldekodude küsitleti auditis 2013. aasta sügisel ka ülejäänud valdasid ja linnasid ning neile kuuluvaid hooldekodusid, et saada laiapõhjalisem ülevaade omavalitsuste ja hooldekodude töökorraldusest ja probleemidest. Küsimused edastati e-kirja teel ning neile vastas kokku 74 hooldekodu (s.o ¾ omavalitsuse hooldekodudest) ja 193 omavalitsust (s.o 85% Eesti omavalitsustest).

Auditi lõpetamise aeg

Audititoimingud lõpetati 2013. aasta detsembrikuus.

Auditi meeskond

Meeskonda kuulusid audiitorid Mari Mandel-Madise ja Igor Aljošin ning auditijuht Tambet Drell.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee.

Auditiaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditiaruande kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Auditiaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.9/14/50064/59.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Lisa A. Hooldekodus ettenähtud ja täidetud kohtade arv perioodil 2011–2012 aastalõpu seisuga hooldekodude kaupa (h-veebi andmed)

Nimi	kelle oma	maakond	kohti 2011	täidetud kohti 2011	vabu kohti 2011	kohti 2012	täidetud kohti 2012	vabu kohti 2012	keskmine kulu hooldatava kohta kuus 2012
Iru Hooldekodu	KOV	Tallinn	350	348	2	350	304	46	677,87
Nõmme Sotsiaalmaja	KOV	Tallinn	20	19	1	20	20	0	618,65
Tartu Hooldekodu	KOV	Tartumaa	177	172	5	177	174	3	671,97
Peipsiveere Hooldusravikeskus SA	KOV	Tartumaa	45	45	0	45	45	0	482,19
Hooldekodu Härmalõng	KOV	Tartumaa	40	40	0	40	41	0	509,83
Juuru Hooldekodu	KOV	Raplamaa	24	23	1	24	24	0	484,36
Järvakandi Hooldekodu	KOV	Raplamaa	25	26	0	25	26	0	489,88
Kaiu Hooldekodu	KOV	Raplamaa	19	18	1	19	18	1	474,05
MTÜ Elupuu	KOV	Raplamaa	41	37	4	41	39	2	579,38
MTÜ Paju Pansionaadid	era	Valgamaa	30	26	4	33	33	0	595,56
MTÜ Hellenurme Mõis	era	Valgamaa	300	270	30	300	260	40	555,34
Hummuli Hoolekandekeskus	KOV	Valgamaa	11	11	0	11	11	0	333,93
Karula Hooldemaja	KOV	Valgamaa	18	15	3	18	18	0	414,14
Pähkla Hooldekodu	KOV	Saaremaa	13	13	0	13	13	0	498,25
Kuressaare Haigla SA Hooldekodu	KOV	Saaremaa	36	36	0	36	36	0	544,74
Muhu Valla Eakate Hooldekodu	KOV	Saaremaa	25	25	0	25	25	0	512,29
OÜ Taagepera Resort	era	Valgamaa	17	16	1	19	16	3	526,78
Kihelkonna Valla Hooldekodu	KOV	Saaremaa	24	24	0	24	24	0	420,89
Pärsama Hooldekodu	KOV	Saaremaa	22	27	0	22	25	0	451,96
Mikitamäe Valla Hooldekodu	KOV	Põlvamaa	27	23	4	27	27	0	461,22
Ahja Hooldekodu	KOV	Põlvamaa	15	15	0	15	14	1	480,8
MTÜ Vahtra Hooldemaja	era	Ida-Virumaa	45	40	5	45	42	3	441,51
Tabivere Sotsiaalkeskus	KOV	Jõgevamaa	34	33	1	34	31	3	336,29
MTÜ Lustivere Hooldekodu	KOV	Jõgevamaa	70	68	2	70	66	4	526,49
OÜ Jõgeva Sotsiaalkeskus Elukaar	KOV	Jõgevamaa	60	60	0	60	59	1	474,23

OÜ Häcke Aa Hooldekodu	era	Ida-Virumaa	195	177	18	189	182	7	465,13
Jõgeva Haigla	riik	Jõgevamaa	50	40	10	50	43	7	526,25
SA Tartu Vaimse Tervise Hoodekeskus	KOV	Tartumaa	105	105	0	105	105	0	374,3
SA Jõhvi Hooldekeskus	KOV	Ida-Virumaa	80	64	16	80	61	19	551,71
Iisaku Hooldekodu	KOV	Ida-Virumaa	16	17	0	16	18	0	422,53
MTÜ Avinurme Sotsiaal- ja Turvakeskus	era	Ida-Virumaa	40	34	6	43	42	1	471,92
Kääpa Sotsiaalkeskus	KOV	Võrumaa	26	24	2	26	23	3	416,61
Sõmerpalu Hooldekodu	KOV	Võrumaa	39	39	0	39	39	0	465,22
SA Viljandi Hoolekandekeskus	KOV	Viljandimaa	66	39	27	68	67	1	458,61
Viiratsi Hoolekandekeskus	KOV	Viljandimaa	44	44	0	44	42	2	512,66
Rõuge Hooldekodu	KOV	Võrumaa	25	25	0	25	25	0	483
Pilistvere Hooldekodu	KOV	Viljandimaa	26	26	0	26	26	0	459,55
Polli Hooldekodu	KOV	Viljandimaa	26	26	0	26	26	0	471,88
Kärstna Hooldekodu	KOV	Viljandimaa	26	31	0	26	29	0	391,3
Mõisaküla Hoolekandekeskus	KOV	Viljandimaa	26	26	0	28	28	0	359,9
Ahula Sotsiaalne Varjupaik	KOV	Järvamaa	15	15	0	15	15	0	414,66
Kõpu Hooldekodu	KOV	Viljandimaa	26	19	7	19	18	1	411,09
Kuuda Hooldekodu OÜ	era	Raplamaa	35	35	0	49	42	7	495,71
Käru Hooldusravi Keskus AS	KOV	Raplamaa	35	42	0	35	40	0	534,23
Paistu Sotsiaal- ja Tervisekeskus	KOV	Viljandimaa	21	16	5	0	0	0	-
OÜ Vastseliina Hooldekodu	KOV	Võrumaa	23	22	1	23	24	0	489,54
Pärsti Pansionaat	KOV	Viljandimaa	44	41	3	44	44	0	444,37
Kolga-Jaani Hooldekodu	KOV	Viljandimaa	32	31	1	33	33	0	363,04
MTÜ Antsla Tervisekeskus	KOV	Võrumaa	35	33	2	35	35	0	452,37
Rapla Hooldekeskus	KOV	Raplamaa	50	47	3	50	48	2	470
Hageri Hooldekodu MTÜ	era	Raplamaa	80	76	4	90	83	7	530,83
SA Viljandi Haigla	riik	Viljandimaa	60	58	2	50	50	0	468,11
Vigala Hooldekodu	KOV	Raplamaa	28	30	0	28	30	0	515,26
Aravete Hooldekeskus	KOV	Järvamaa	19	19	0	20	20	0	439,38
Halinga Turvakodu MTÜ	era	Pärnumaa	90	86	4	87	85	2	483,41
AS Lõuna-Eesti Haigla õendusabikeskus	KOV	Võrumaa	38	26	12	24	24	0	570,59
Häädemeeste hooldekodu	KOV	Pärnumaa	30	30	0	30	30	0	426,38
SA Koeru Hooldekeskus	riik	Järvamaa	120	119	1	120	120	0	594,96
Krootuse Hooldekodu	KOV	Põlvamaa	20	20	0	20	20	0	483,28

Leevi Hooldekodu	KOV	Põlvamaa	20	25	0	20	25	0	433,23
Põlva Valla Hooldekodu	KOV	Põlvamaa	35	34	1	35	37	0	504,64
Saverna Hooldekodu	KOV	Põlvamaa	25	25	0	30	30	0	386,93
AS Räpina Haigla	KOV	Põlvamaa	40	40	0	54	54	0	509,6
Harku Hooldekodu	KOV	Harjumaa	27	25	2	27	26	1	779,93
OÜ Karjaküla Sotsiaalkeskus	KOV	Harjumaa	56	47	9	56	52	4	593,69
Kuusalu Eakate Kodu	KOV	Harjumaa	10	10	0	10	10	0	665,38
Munalaskme Hooldekodu	KOV	Harjumaa	25	21	4	25	23	2	619,88
Oru Vanurite Kodu	KOV	Harjumaa	8	7	1	8	8	0	633,88
Jõõpre Vanurite Kodu	KOV	Pärnumaa	17	17	0	17	17	0	552,95
MTÜ Paunküla Hooldekeskus	era	Harjumaa	66	62	4	74	72	2	578,57
AS Rannapere Pansionaat	KOV	Harjumaa	64	59	5	64	58	6	854,58
Rae Hooldekodu	KOV	Harjumaa	24	22	2	24	19	5	738,11
EELK Räpina Hooldekodu	era	Põlvamaa	30	30	0	30	30	0	442,05
Tammiku Avahooldekeskus	KOV	Lääne-Virumaa	19	19	0	19	17	2	344,78
MTÜ Lille Turvakodu	KOV	Ida-Virumaa	58	57	1	58	57	1	478,87
Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu	KOV	Ida-Virumaa	144	140	4	142	136	6	588,6
SA Narva-Jõesuu Hooldekodu	KOV	Ida-Virumaa	150	155	0	150	150	0	513,76
Tapa Hooldekodu	KOV	Lääne-Virumaa	22	22	0	22	21	1	458,28
MTÜ Turvakodu Rudolf	era	Ida-Virumaa	51	50	1	51	49	2	468,15
Uhtna Hooldekodu	KOV	Lääne-Virumaa	35	40	0	35	36	0	467,72
Kunda Tervise- ja Hooldekeskus	KOV	Lääne-Virumaa	45	45	0	45	44	1	421,26
Surju hooldekodu	KOV	Pärnumaa	17	16	1	17	17	0	412,38
Tammiste hooldekodu	KOV	Pärnumaa	136	120	16	136	123	13	469,43
Tihemetsa hooldekodu	KOV	Pärnumaa	10	8	2	10	8	2	482,87
Sääse Hooldekodu	KOV	Lääne-Virumaa	24	24	0	24	25	0	388,73
hooldekodu Tammiku Kodu	KOV	Lääne-Virumaa	23	24	0	23	22	1	351,41
Sihtasutus Lõuna-Läänemaa Tervishoiu ja Sotsiaalhoolekande Keskus	KOV	Läänemaa	35	36	0	35	32	3	428,82
Oru Hooldekodu	KOV	Läänemaa	50	50	0	50	51	0	468,64
Risti Hooldekodu	KOV	Läänemaa	27	26	1	30	29	1	480,73

Ulvi Hooldekodu	KOV	Lääne-Virumaa	30	28	2	30	29	1	441,14
Rakvere Hooldekodu	era	Lääne-Virumaa	48	45	3	48	43	5	425,77
OÜ Häcke Pansionaat Kuldne Sügis	era	Lääne-Virumaa	28	27	1	28	27	1	497,39
Väike-Maarja Hooldekodu	KOV	Lääne-Virumaa	47	53	0	52	55	0	327,59
OÜ Kadrina Hooldekodu	KOV	Lääne-Virumaa	50	44	6	50	46	4	497,89
Tõstamaa Hooldekodu SA	KOV	Pärnumaa	32	26	6	32	31	1	450,53
Vändra Alevi Hoolekandekeskus	KOV	Pärnumaa	50	50	0	50	50	0	782,15
Varbla hooldekodu	KOV	Pärnumaa	26	25	1	22	19	3	369,75
MTÜ Valgamaa Tugikeskus	era	Valgamaa	21	17	4	17	16	1	479,77
SA Kiviõli Tervisekeskus	KOV	Ida-Virumaa	124	124	0	117	117	0	462,39
AS Valga Haigla	KOV	Valgamaa	60	57	3	90	81	9	488,68
Samaaria Eesti Misjon	era	Hiiumaa	0	0	0	5	5	0	355
Kursana Eesti	era	Tallinn	134	124	10	134	121	13	726,24
SA Taheva Sanatoorium	KOV	Valgamaa	63	63	1	63	65	0	481,79
SA Aarike Hooldekeskus	KOV	Tartumaa	45	54	0	47	52	0	509,37
SA Sillamäe Haigla	KOV	Ida-Virumaa	26	25	1	26	22	4	436,41
SA Uderna Hooldekodu	KOV	Tartumaa	50	54	0	50	56	0	514,78
SA EELK Tallinna Diakooniahaigla	era	Tallinn	13	13	0	13	13	0	534,77
Eakate Kodu	era	Lääne-Virumaa	70	62	8	80	70	10	478,66
Kääpa Hooldekeskus	era	Jõgevamaa	65	59	6	65	61	4	469,93
SA Nõo Hooldekodu	KOV	Tartumaa	39	35	4	42	46	0	520,47
MTÜ Piigaste	era	Põlvamaa	34	34	0	34	34	0	485,63
Kagutuul OÜ	era	Põlvamaa	60	52	8	60	45	15	421,39
MTÜ Kodulävi	era	Ida-Virumaa	16	16	0	16	15	1	383,6
SA Jõhvi Haigla	era	Ida-Virumaa	20	15	5	2	2	0	481,02
Valjala Valla Päevakeskus-Hooldekodu	KOV	Saaremaa	6	6	0	6	6	0	365,3
Laheda Sotsiaalkeskus	KOV	Põlvamaa	14	12	2	14	13	1	610,39
Villa Benita AS	era	Harjumaa	50	15	35	50	10	40	1412,41
Mulgi Häärber OÜ	era	Viljandimaa	64	23	41	56	35	21	510,2
SA Otepää Tervisekeskus	KOV	Valgamaa	23	23	0	23	21	2	458,98
SA Tõrva Haigla	KOV	Valgamaa	29	29	0	31	31	0	421,49
Põlgaste Pansionaat	KOV	Põlvamaa	22	23	0	22	23	0	464,84
Saatse Pansionaat	KOV	Põlvamaa	45	25	20	45	37	8	452,91

Eakate Kodu Villa Alfred	era	Lääne-Virumaa	43	29	14	43	29	14	440
MTÜ Eakate Hooldekodu	era	Tallinn	10	10	0	15	11	4	699,77
SA Lõhavere Ravi- ja Hooldekeskus	KOV	Viljandimaa	67	67	0	73	73	0	451,96
SA Abja Haigla	KOV	Viljandimaa	30	30	0	40	40	0	436,98
OÜ Ilmara pansionaat Männiku	era	Ida-Virumaa	45	27	18	45	27	18	513,04
AS Hoolekandeteenused Kogula Eakatekodu	riik	Saaremaa	50	52	0	50	51	0	509,05
SA Alutaguse Hoolekeskus	KOV	Ida-Virumaa	86	58	28	104	83	21	452,74
SA Rõngu Hooldusravikeskus	KOV	Tartumaa	0	0	0	50	42	8	521,04
MTÜ Sangaste Asundused	KOV	Valgamaa	56	29	27	56	43	13	487,32
SA Võnnu Haigla	KOV	Tartumaa	0	0	0	28	28	0	481,66
Sihtasutus Hiiu Ravikeskus	era	Tallinn	0	0	0	65	48	17	963,49
Meremäe Hooldekodu	KOV	Võrumaa	0	0	0	12	12	0	413,18
Narva Hooldekodu	KOV	Ida-Virumaa	0	0	0	148	12	136	650
SA Pärnu-Jaagupi Hoolduskodu	era	Pärnumaa	0	0	0	50	48	2	455,47
SA Pärnu Haigla (Õendushoolduskeskus)	KOV	Pärnumaa	0	0	0	16	14	2	599,88
Sihtasutus Hiiu Maakonna Hooldekeskus Tohvri	KOV	Hiiumaa	50	41	9	52	52	0	494,85
OÜ Zunt	era	Pärnumaa	0	0	0	36	34	2	583,73
					Kokku 505			Kokku 600	

Lisa B. Auditeeritute ja Terviseameti vastused aruandes tehtud tähelepanekutele ja soovitustele

NB! Osal vastustest on märge dokumendi asutusesiseseks kasutamiseks tunnistamise kohta kuni 2019. aastani või pikemalt. Märge on ekslik. Teave oli asutusesiseseks kasutamiseks Riigikontrolli taotlusel kuni käesoleva aruande avalikustamiseni.

Anija Vallavalitsuse vastus

HARJU MAAKOND
ANIJA VALLAVALITSUS

Pr Airi Mikli
Kohaliku omavalitsuse auditi osakond
Riigikontroll
TALLINN

Teie: 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/31
Meie: 17.03.2014 nr 12-3/400-1

Vastuskiri kontrollaruande eelnõu
„Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" kohta

Anija Vallavalitsus tutvus kontrollaruande „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" eelnõuga. Riigikontroll on teinud ära mahuka ja olulise töö, et hinnata eakate hoolekande korraldust Eestis tervikuna andes omapoolseid soovitusi ja ettepanekuid.

Anija Vallavalitsus nõustub aruandes esitatud andmetega Anija valla hoolekande korraldusest. Auditist selgus, et Anija vald ei vastanud kahele hinnatud kriteeriumile:

1) Omavalitsus on kehtestanud korra, millega on reguleeritud eakate suunamine hooldekodusse omavalitsuse rahastamisel ning korras on kindlaks määratud õigustatud isikute ring, taotluste menetlemise kord ning rahastamise reeglid.

Vald kavandab 2014. aasta jooksul läbi vaadata „Anija valla sotsiaalteenuste osutamise korra", milles sätestatakse hoolekandeasutuse teenust omavalitsuse kulul saavate õigustatud isikute ring.

2) Hooldekodu kohatasu eest omaosaluse arvestamisel on omavalitsus viinud läbi kliendi varandusliku seisundi hindamise.

Viime sisse hooldekodu koha taotleja varandusliku seisundi põhjalikuma hindamise ning dokumenteerime saadud andmed.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Arvi Karotam
Vallavanem

Marge Raja tel 619 9005, 512 5245, marge.raja@anija.ee

F. R. Kreutzwaldi tn 6
Kehra linn
Reg nr 75018816

Telefon: 6199000
Faks: 6199025
E-post: anija@anija.ee

Konto EE391010002018897002743O7
SEB Pank
Konto EE922200001120120102
Swedbank

Antsla Vallavalitsuse vastus

Antsla Vallavalitsus

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/40

Meie 21.03.2014 nr 11-14/117-3

Arvamus eakate hoolekande korralduse kohta Antsla vallas

Antsla vallas on hooldekoduteenusele suunamise aluseks perearsti saatekiri. Perearst on puutunud kokku kliendiga juba pikemat aega, on ravinud teda ja tal on täpne ülevaade eaka tervislikust seisundist. Perearst teab, milline hooldusteenus on eakale parim.
Kui klient saabub haiglast või hooldusravilt, on talle tehtud geriaatrilise seisundi hindamine, mis on samuti aluseks hooldekodusse paigutamisel.
Hooldekoduteenusele paigutatakse need eakad või puudega isikud, kes ei ole võimelised kodus elama ja ei tule toime oma igapäevaelu toimingutega ning vajavad hooldamist ja järelevalvet ööpäevaringselt.

Koduteenuste pakkumine on meie vallas abivajavatele eakatele ning puudega inimestele piisav. Kasutuses oleva abivajaja inimese hooldusvajaduse hindamise ankeedi põhjal on olemas teave tema sotsiaalse ja majandusliku toimetuleku, tervisliku seisundi, elukeskkonna ja hooldajate andmete kohta.
Edaspidi hakkame kasutama abivajaja hooldusvajaduse hindamise ankeeti ka hooldekodusse paigutamisel.

Antsla vallas toimib tugev võrgustik ja toimub pidev arutelu perearsti, kiirabi, hooldekodu, valla koduhooldustöötaja ja valla sotsiaaltöötajate vahel. Sellest tulenevalt on vald teadlik oma valla abivajavatest isikutest ja nende probleemidest.

Antsla Vallavalitsus vaatab üle hooldekodusse suunamist reguleeriva korra 2014. a jooksul.

Kui isik on hooldekodusse paigutatud valla poolt ja hooldekodu kohamaks tasutakse valla eelarvest, siis vald on teadlik hooldekodusse paigutatud isiku kinnisvarast, kuid puudub kindel ülevaade rahalisest seisust (pangas ja sularaha olemasolu).
Vallavalitsus reguleerib hooldekodusse paigutatavate isikute varalise seisuga seotud küsimused hooldekodusse suunamise korraga.
Hooldekodus isikutele pensionist kättejäetav summa arutatakse läbi ja reguleeritakse täpsemalt õigusaktiga. Siiani on Antsla Tervisekeskus lähtunud sellest, kas isikul on võimalus kasutada sularaha. Näiteks lamaja isik (ka dementne), kellel ei ole omakseid ning raha kasutamise võimalus puudub, nendele ei ole mõttekas raha kappi koguda. Nagunii on kõik kohustused sellise inimese puhul valla kanda.

MTÜ-s Antsla Tervisekeskus ei ole hooldekodukohtade järjekorda, kuna ei ole pidanud seda vajalikuks, sest pole kindlalt teada, millal koht vabaneb. Juhataja on võtnud omale teadmiseks meie valla abivajajad, kes vajavad paigutamist. Samas pole ka ükski abivajaja paigutamata jäänud (on paigutatud vajadusel teistesse hooldekodudesse).

Olemasolevad pesemis- ja hügieeniruumid on kaasaegsed ja 2015. aasta alguses ehitatakse juurde veel 1 vannituba koos valamu ja tualettpotiga.
Hooldekodu klientidest pooled on lamajad, kes ei kasuta WC-d ja valamuid. Seoses sellega leiame, et hooldekodus ei ole probleeme olmetingimustega.

Antsla Tervisekeskuses on tervishoiuteenuste kättesaadavus väga hea. Igapäevaselt teenindab hooldekodu kliente 2 perearsti, 2 pereõde ja vajadusel osutatakse koduõendusteenust.

Antsla Vallavalitsus võtab teadmiseks riigikontrolli poolt väljatoodud puudused ja soovitused ning asub puudusi kõrvaldama.

Lugupidamisega

//allkirjastatud digitaalselt//
Merike Prätz
vallavanem

Harju maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 17.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 16.03.2019
Alus: AvTS § 35 lg 1 p 12

HARJU MAAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/55
Meie 17.03.2014 nr 5-3/2014/1336

Kontrolliaruande eelnõu „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes“ kohta arvamuse edastamine

Lugupeetud Riigikontrolli peakontrolör

Edastasite Harju maavanemale arvamuse avaldamiseks Riigikontrolli Kohaliku omavalitsuse auditi osakonna kontrollaruande „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuste hooldekodudes“ eelnõu (edaspidi „kontrollaruande eelnõu“).

Harju maavanem nõustub omavalitsustes ja eakate hoolekandeasutustes läbiviidud ja auditi kontrollaruande eelnõus esitletud eakate hoolkande korraldusest antud mahuka ülevaate, probleemide, järelduste ja tehtud arvukate ettepanekutega.

Juhindudes kontrollaruande eelnõu punktist 75 võtame käesoleval, 2014. aastal Harju Maavalitsuse sotsiaalteenuse kvaliteedi järelevalveplaani Nissi Vallavalitsuse kontrollimise järgmistes küsimustes:

- eakate üldhooldusteenusele suunamise, esitatud avalduste menetlemise õigusaktidele vastavuse;
- üldhooldusteenuse eest võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimise.

Järelevalvetoiminguid planeerime Nissi Vallavalitsuses läbi viia k.a. maikuus ja novembrikuus.

Analoogilise kontrollimise Anija Vallavalitsuses võtame 2015. aasta sotsiaalteenuse kvaliteedi järelevalveplaani.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Rajasalu
Maavanem

Tiiu Pärnmäe 6118546
tiiu.parnmae@mv.harju.ee

Roosikrantsi tn 12
15077 TALLINN

Telefon 611 8640
Faks 611 8602

Registrikood 70002452
info@mv.harju.ee
www.harju.maavalitsus.ee

Ida-Viru maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 10.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 10.03.2019
Alus: AvTS §35 lg2 p2

IDA-VIRU MAAVALITSUS

Pr Aili Mikli
Peakontrolör
Kohaliku omavalitsuse auditi osakond
Riigikontroll

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/54

Meie 17.03.2014 nr 9-2/2014/1275-2

Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodus

Täname, et juhtisite maavanema tähelepanu hoolekande korraldamisküsimuste osas omavalitsuste hooldekodudes.
Võtame Riigikontrolli soovitused täitmiseks ja arvestame 2014-2015 järelevalvet teostades hooldekodudesse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrolli.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Andres Noormägi
maavanem

Evi Kruzman +372 332 1249
evi.kruzman@ida-viru.maavalitsus.ee

Keskväljak 1
41594 Jõhvi

Telefon 332 1201
Faks 332 1240

Registrikood 70001449
E-post info@ida-viru.maavalitsus.ee
www.ida-viru.maavalitsus.ee

Jõgeva Linnavalitsuse vastus

JÕGEVA LINNAVALITSUS

Pr Airi Mikli
Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/42

Meie 19.03.2014 nr 10-11/632-1

Seisukoha andmine kontrollaruande eelnõule
„Eakate hoolekande korraldus omavalitsuste
hooldekodudes"

Riigikontroll viis 2013. aastal läbi auditi, mille raames hinnati eakate ööpäevaringse üldhooldekoduteenuse korraldust, sh hooldekoduteenuste saamiseks esitatud taotluste menetlust ja abivajaduse hindamist.
Riigikontrolli hinnangul ei vastanud Jõgeva Linnavalitsuse tegevus kriteeriumitele hoolekandeteenuse pakkumiseks kehtestatud korra, esitatud taotluste menetlemise ja Sotsiaalministeeriumi hooldusteenuse soovituslike juhiste järgimise osas.
Jõgeva Linnavalitsus nõustub Riigikontrolli hinnanguga ja on astunud samme oma tegevuse parandamiseks.
Eakate hooldekodusse suunamise reguleerimiseks, õigustatud isikute ringi määramiseks, taotluse menetlemise korra ning rahastamise reeglite kehtestamiseks võttis Jõgeva Linnavolikogu vastu vastava korra (Jõgeva Linnavolikogu 26. veebruari 2014 määrus nr 6 „Üldhooldekodusse suunamise kord Jõgeva linnas").
Menetlusnõuetest kinnipidamise tagamiseks uuendas Jõgeva Linnavalitsus asjaajamiskorda (Jõgeva Linnavalitsuse 16. detsembri 2013 määrus nr 9 „Jõgeva linna asutuste asjaajamiskord") ning sotsiaalosakonna pädevuse piiritlemiseks võttis vastu sotsiaalosakonna põhimääruse (Jõgeva Linnavalitsuse 25. märtsi 2013 korraldus nr 82 „Sotsiaalosakonna põhimäärus").
Auditis tehtud ettepanekud on Jõgeva linnale suureks abiks hooldekoduteenuse pakkumise parandamisel. Kindlust annab teadmine, et Riigikontroll on hinnanud Jõgeva linna tegevust abivajaduse sisulisel hindamisel õigeks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Aare Olgo
Linnapea

Suur 5, 48306 JÕGEVA
reg nr 75003246
www.jogeva.ee
telefon 776 6500; 522 0587
e-post info@jogeva.ee
Swedbank 1120155067
SEB Pank 10102021814008

Jõgeva maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 18.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 17.03.2019
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

JÕGEVA MAAVALITSUS

Airi Mikli
Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/53

Meie 18.03.2014 nr 9-2/2014/450-2

Kontrolliaruande "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" eelnõu

Lugupeetud peakontrolör

Jõgeva Maavalitsus tunnustab Riigikontrolli tegevust eakate hoolekande korralduse auditeerimisel. Auditis kajastatud tähelepanekud probleemkohtadele, Teie poolt antud hinnangud ning soovitused on äärmiselt asjakohased ning vajalikud eakate hoolekandesüsteemi üldiseks korrastamiseks. Järelevalve organina oleme aastaid sarnastele probleemidele tähelepanu juhtinud Sotsiaalministeeriumi erinevatel infopäevadel ning loodame, et Teie poolt läbiviidud audit kiirendab oluliselt muudatusi selles valdkonnas.

Teie poolt esitatud soovitusi peab Jõgeva Maavalitsus asjakohaseks ning planeerime oma järelevalve alasesse tööplaani järelevalve hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetavad omaosaluse tasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuses üle Jõgeva linnas 2015. aastal.

Parimate praktikate juurutamiseks ja sooviga tõsta ka teiste omavalitsuste teadlikkust eelpoolnimetatud teemal, plaanime korraldada järelevalve järgselt ümarlaua maakonna omavalitsuste sotsiaaltöötajatele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Viktor Svjatõšev
Maavanem

Monika Aasa 776 6361
monika.aasa@jogeva.maavalitsus.ee

Suur tn 3
48306 Jõgeva

Telefon 776 6333
Faks 776 6334

Registrikood 70004117
E-post info@jogevamv.ee
www.jogevamv.ee

Jõgeva Sotsiaalkeskus Elukaar vastus

OÜ JÕGEVA SOTSIAALKESKUS " ELUKAAR"

Riigikontroll 18.03.2014/8
Teie 10.03.2014
nr.2-2.9/14/50064/22

Töötanud läbi Teie kokkuvõtte eakate toimetuleku korraldamisest hooldekodudes on hea tõdeda,et on tehtud ära mahukas töö, mis kahtlemata juhib tähelepanu vajadustele arendada ja parandada pakutavaid teenuseid, järgida seadusandlusest tulenevaid nõudeid vajalikele elu-ja olmetingimustele hoolekandeasutustes.
Meie asutust puudutavas analüüsis on märgitud kriteeriumile mittevastavaks sotsiaalministri 03.02.2002. a. määruse nr 58 ja 14.11.2002.a. määruse 131 alusel koostatud juhiste täitmine.
Määruse sisust tulenevalt on probleem hoolealuste kasutatavas köögis ja võimalustes valmistada ise toitu.Selle põhjuseks on aja jooksul kujunenud praktika, mis on näidanud huvi ja võimekuse puudumist ise toitu valmistada. Küll on hoolealustel olemas võimalus kasutada külmkappe meelepäraste toiduainete hoidmiseks ja mikroleinealhjud valmistoidu soojendamiseks. Ühistes puhketubades on olemas söögilauad, kus on võimalik ühiselt süüa katta ka kohvilaud ja kui on hoolealustel tulemas tähtpäevi, mida koos lähedaste ja tuttavatega tähistada on see võimalus olemas saalis. Sellisel juhul on hooldustöötajate tugi ja abi vajalik ja seda ka hoolealustele pakutakse. Nõudepesu ja toidu valmistamine ei ole meie hoolealustele jõukohane. Kasutatud nõusid pestakse hooldekodu köögis vastavalt tervisekaitse nõuetele. Klientide rahulolu (toit, olmetingimused) kohta meie asutuses oleme väljatöötanud küsimustiku ja planeerime sellise uuringu läbiviia igal aastal, et oleks ülevaade probleemide sisust ja mahust. Võib siiski öelda, et meie 60-kohalises hooldekodus on suhtlus ja tagasiside piisavalt kiire, et probleemide- murede jõudmine juhtkonnani ja nende lahendamine oleks operatiivne.

Heli Raevald
juhataja /allkirjastatud digitaalselt/

Roosi 6 A
48305 Jõgeva
Reg nr 10695523

Telefon 77 62872
Faks 77 62870
e-mail: elukaar@elukaar.ee

Järva maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 10.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 10.03.2019
Alus: AvTS §35 lg2 p2

JÄRVA MAAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/52
Meie 20.03.2014 nr 6-3/2014/8-2

Kontrolliaruande eelnõu "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" kohta

Järva Maavalitsus tänab Riigikontrolli läbiviidud auditi eest „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuste hooldekodudes".
Nõustume täielikult auditis väljatooduga, et riigi loodud õiguslik raamistik ei ole piisav, sest puuduvad nõuded teenuse sisu, osutaja, osutamise protsessi ning teenust saama õigustatud isikute kohta. Hoolekandeteenused on inimesele olulised teenused ning siin on tarvilik teatud kohustuslike põhimõtete kindlaksmääramine, et tagada kõigile inimesele ühetaoline teenus kõikides omavalitsustes.
Kohustuslike nõuete alternatiivina Sotsiaalministeeriumi poolt välja pakutud soovituslikke juhiseid paljud omavalitsused ei järgi. Juhised on iseenesest vajalikud ja nendega tuleb ka edasipidi tegeleda, kuid üksnes soovituslike juhistega omavalitsuste käitumist muuta ei ole võimalik. Juhised saavad olla vaid täiendavaks materjaliks kohustuslike nõuete kohta.
Maavalitsused on aastate vältel teinud Sotsiaalministeeriumile ettepanekuid kehtestada soovituslikud juhised vähemalt miinimumnõuetena. Auditist loeme välja, et samale seisukohale jääb ka Riigikontroll.

Maavalitsus järelevalve teostajana ei saa omavalitsusjuhtidele ja teenuse osutajatele millegagi põhjendada, miks nende poolt osutatud teenused vajavad parendamist ja kvaliteedi tõusu. Pigem näeme, et sellisel kujul järelevalve ei anna soovitud tulemust. Meil puudub õiguslik alus ettekirjutusteks ja soovitusteks teenuse kvaliteedi tõstmiseks.

Järva Maavalitsuse vastus:
Järva maakonnast on audit hõlmanud Paide Linnavalitsust ja Türi Vallavalitsust.
Teostame hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimise järgmiselt: Türi Vallavalitsuses 2014.aasta 3.kvartalis ja Paide Linnavalitsuses 2015.aasta 1.kvartalis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tiina Oraste
Maavanem

Inge Mihkelsaar 385 9604
inge.mihkelsaar@jarva.maavalitsus.ee

Rüütli 25
72713 Paide
Telefon 385 9601
Faks 385 0519
Registrikood 70001188
E-post info@jarva.maavalitsus.ee
jarva.maavalitsus.ee

Kohtla-Järve Linnavalitsuse vastus

KOHTLA-JARVE LINNAVALITSUS

Pr Airi Mikli
Peakontrolör
Kohaliku omavalitsuse auditi osakond
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie: 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/43

Meie: 19.03.2014 nr 2-5.11/788-1

Austatud proua Airi Mikli

Tutvusime Teie poolt esitatud aruandes ettepanekutega Kohtla-Järve linnavalitsuse sotsiaalhoolekande alase tegevuse kohta seoses vanurite ja nende paigutamisega hooldekodusse. Oleme nõus, et peame pöörama enam tähelepanu koduhooldusele ning kliendikesksele suhtumisele iga abi vajava vanuri puhul. Jagame Teie seisukohta, et sotsiaalhoolekande alases tegevuses on vajalik arvestada, et igale inimesele, kes vajab kõrvalist abi, peab olema tagatud vastav hooldus õigeaegselt ja täies mahus.
Oleme nõus aruandes märgitud põhimõtete ja märkustega, mis toovad kasu linna sotsiaaltöö kvaliteedi tõstmisele ja arendamisele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Jevgeni Solovjov
Linnapea

Natalja Maksimova 33 78 540
natalja.maksimova@kjlv.ee
Keskallee 19
30395 Kohtla-Järve
EESTI
Registrikood 75001017
tel +372 337 8500
+372 337 8514
faks +372 337 8503
E-post: linnavalitsus@kjlv.ee
SEB Pank AS
a/a 10552010016001
IBAN EE441010552010016001
SWIFT/BIC EEUHEE2X
Swedbank AS
a/a 1120012980
IBAN EE402200001120012980
SWIFT/BIC HABAEE2X

Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu vastus

Pr Airi Mikli
Peakontrolör
Kohaliku omavalitsuse auditi osakond
Riigikontroll

Meie 19.03.2014 nr 45
Teie 10.03.2014 nr 2-2/14/50064/25

Austatud proua Airi Mikli

Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu on tutvunud aruandega, mis oli esitatud Riigikontrolli poolt.
Teatame Teile, et:

1) p.97. Vanurite Hooldekodus lifti ehitamine on planeeritud 2016.a vastvalt Kohtla-Järve linna arengukavale.
2) p.111. Kõikidel töötajatel on olemas tervisetõendid 01.03.2014.a. seisuga.

Edaspidi oma töös Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu toetub Riigikontrolli auditi poolt tehtud soovitustele ja rakendab vajalikke abinõusid.

Lugupidamisega

Jevgenia Maksimova
Direktor
Kohtla-Järve Vanurite Hooldekodu

Leisi Vallavalitsuse vastus

LEISI VALLAVALITSUS

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 17.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 16.03.2019
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2 dokumendi kavand ja selle

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/36
Meie: 17.03.2014 nr 14-5/136-2

Arvamus Leisi valda puudutavate soovituste, sealhulgas rakendatavate abinõude kohta

Riigikontroll hindas 2013. aastal toimunud auditi käigus Leisi valla Pärsama Hooldekodusse hooldusaluste vastuvõtmise ja sealt lahkumise korras fikseeritud reeglid ebapiisavateks, kuna eelnimetatud korras oli hooldamist käsitletud vaid oma hallatava asutusena tegutsevas hooldekodus, jättes lahtiseks, kuidas tuleb toimida hoolduse korraldamisel ja selle rahalisel toetamisel mõne teise hooldekodu puhul.
Siiani on Leisi vald suutnud tagada üldhooldekoduteenust vajavaile Leisi valla elanikele hoolduskohad Pärsama Hooldekodus ning seetõttu puudus vallal otsene vajadus hoolduse korraldamiseks mõne teise hooldekodu baasil. Kui üldhooldekoduteenust saama õigustatud isik valib endale teise teenuse osutaja ja taotleb Leisi vallalt teenuse osalist finantseerimist, siis on Leisi Vallavolikogu oma otsustuspädevuse selles asjas edasi volitanud volikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjonile ning vallavalitsusele, kes teeb kaalutletud otsuse korralduse andmise nõol vallavolikogu 20.05.2012 määruse nr 4 alusel. Viimase viie aasta jooksul on sedasi rahalist abi taotletud kahel korral.
Kuna üldhooldekoduteenust vajavate isikute arv järjest kasvab (vald on hinnanud ära enamus sügava või raske puudega inimeste hooldusvajaduse Sotsiaalministeeriumi soovitusliku hindamisinstrumendile sarnaneva hindamisinstrumendiga), hooldusteenus üha kallineb ning Pärsama Hooldekodus on tekkimas hoolduskohtade puudus ja peagi muutub aktuaalseks vajadus üldhooldekoduteenuse kättesaadavuse korraldamine mõne teise hooldekodu baasil, peab Leisi Vallavalitsus igati asjakohaseks Riigikontrolli soovitust kehtestada 2014. aastal hooldusteenuse kättesaadavuse regulatsioonis täiuslikum kord. Selle korraga reguleeritakse ühtlasi Leisi valla üldhooldekoduteenust vajavate isikute suunamine hooldekodusse omavalitsuse rahastamisel ja korras, määratakse kindlaks õigustatud isikute ring, taotluse menetlemise kord ning rahastamise reeglid, võttes aluseks sotsiaalhoolekande ja haldusmenetluse seaduses sätestatu. Selleks aga, et luua üldhooldekoduteenuse kvaliteeti kindlustav veatu KOV-i õigusakt, on vaja Sotsiaalministeeriumil luua kõnealusele teenusele piisav õiguslik raamistik. Praegune sotsiaalhoolekande seadus on omavalitsuse hooldusteenuse osas suure abstraktsusastmega õigusakt ning selle ebapiisava õigusliku raamistiku ja mitmetitõlgendamise tõttu ei vastanud Leisi vald mitmele Riigikontrolli hindamiskriteeriumile.
Sotsiaalministeeriumi soovituslikel juhistel ei ole õiguslikku tähendust ega kohustuslikku jõudu, mida nendib ka Riigikontroll. Seega juhenditest ei piisa, et anda objektiivne tagasiside. Vaja on seadusandlikku regulatsiooni, et seda abivajaduse kui ka majandusliku olukorra hindamisel kindlaks aluseks võtta. Kuna mängus on maksumaksja ja teenust ostva isiku raha, siis on Leisi vallal õigustatud ootus riigi abile, st toetada omavalitsuslikku hoolekannet vähemalt piisava õigusliku alusega, et Leisi valla kaalutlusotsused oleksid hästi põhjendatud ja kandvad ega tekiks asjatuid vaideid, mis omakorda võivad kohtumenetlusprotsessides maksumaksja raha arutult kulutada. Seaduses sätestatud kohustuslikud nõuded on vajalikud, et tagada kvaliteetne

Kooli 12, Leisi alevik, Leisi vald
94202 SAAREMAA
tel 457 3244
faks 457 3181
e-post vald@leisivald.ee
arvelduskonto10022031747009
SEB Pank AS
registrikood 75019595

hooldusteenus ja saada omavalitsuse poolt pakutava hooldusteenuse sisuliseks hindamiseks ning järelvalve teostamiseks objektiivne ja piisav alus.
Leisi Vallavalitsus leiab, et hooldusteenuse soovituslike juhistega püüab riik distantseeruda kaasvastutusest abivajava kodaniku suhtes, kuna nõuete kehtestamine sotsiaalhoolekande seaduses seob riigi rahaliste kohustustega KOV-i ees. Riigil tuleb kiiremas korras üle vaadata ja korrastada inimese, omavalitsuse ja riigi osaluse põhimõtted hoolekandeteenuse eest tasumisel. Leisi valla allasutus Pärsama Hooldekodu vastas kõikidele Riigikontrolli hinnangukriteeriumitele, mis viitab võimalikult kvaliteetsele üldhooldekoduteenusele.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ludvik Mõtlep
vallavanem
457 3244

Mari-Anne Tuuling
sots@leisivald.ee
457 3292

Lääne maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 11.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 11.03.2064
Alus: AvTS §35 lg2 p2

LÄÄNE MAAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee,

Meie 21.03.2014 nr 9-2/2014/369-2

Tambet Drell
tambet.drell@riigikontroll.ee

Kontrolliaruande eelnõu "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" edastamine

Riigikontroll soovitab kontrollaruande eelnõus „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuste hooldekodudes" maavanematele, võtta aastate 2014- 2015 järelevalve plaanidesse üldhooldusele suunamise ja hooldatavalt võetava osalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimine.

Eelpoolnimetatud auditi käigus auditeeriti Lääne- Nigula Vallavalitsust ja Haapsalu Linnavalitsust. Oleme Riigikontrolli soovitusega nõus.

Vastavalt Lääne maavanema 22. 01. 2014 korraldusele nr 1-1/2014/10 „Järelevalve läbiviimine", viiakse läbi järelevalve sotsiaalteenuste, vältimatu sotsiaalabi ja muu abi kvaliteedi osas ning riigieelarvest makstavate sihtotstarbeliste eraldiste kasutamise üle, Lääne- Nigula Vallavalitsuses 24. novembrit kuni 28. novembrini 2014.a. Järelevalve käigus arvestame Riigikontrolli soovitusi ning kontrollime hooldekodusse paigutamise kohta tehtud otsuseid ning hindame haldusmenetluse põhimõtete täitmist.

Sarnane järelevalve Haapsalu Linnavalitsuses viiakse läbi 2015 aasta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Innar Mäesalu
Maavanem

Kersti Lõhmus 4725680
kersti.lohmus@laane.maavalitsus.ee

Lahe 8
90503 Haapsalu

Telefon 472 5600
Faks 472 5601

Registrikood 70004301
E-post info@laane.maavalitsus.ee
http://laane.maavalitsus.ee

Lääne-Nigula Vallavalitsuse vastus

LÄÄNE-NIGULA VALD
LÄÄNE-NIGULA VALLAVALITSUS

Pr Airi Mikli
Riigikontroll
Narva mnt 11A
15013 TALLINN
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/58
Meie 18.03.2014 nr 8-8/14-252-2

Lääne-Nigula Vallavalitsuse arvamus
Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõu „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" kohta

2013. aasta oktoobris moodustatud Lääne-Nigula vald on auditis käsitletud Oru valla õigusjärglane ning auditis käsitletud Oru Hooldekodu on tänase seisuga Lääne-Nigula valla hallatav asutus.

Lääne-Nigula Vallavalitsus nõustub auditis toodud seisukohaga, et riigi poolt loodud õiguslik raamistik hooldekoduteenuse sisu, osutajate, osutamise protsessi ning teenust saama õigustatud isikute kohta on puudulik. Teenuse miinimumnõuete määramine on vajalik, kuid samas oleme kindlal seisukohal, et see ei saa olla õigustuseks sellele, et kohalik omavalitsus ise on vastavad nõuded puudulikult sätestanud. Haldussuutlik ja võimekas kohaliku omavalitsuse üksus peab olema võimeline vastavad nõuded pädeval kujul välja töötama ning rakendama ka ilma riigi poolt kehtestatud miinimumnõueteta.

Lääne-Nigula Vallavalitsus arutas auditis Lääne-Nigula Vallavalitsusele tehtud ettepanekud hooldekoduteenuse tagamise õigusliku korralduse kohta läbi ning sätestas oma tööplaanis tähtajad auditis viidatud kordade ning protseduurireeglite välja töötamiseks. Oleme kavandanud vastavate volikogu määruste välja töötamise ja kehtestamise käesoleva aasta maikuu jooksul st 31. maiks 2014.

Samuti asume oma kahes hooldekodus (Oru Hooldekodus ja auditis käsitlemata Risti Hooldekodus) välja töötama auditis viidatud protseduurireeglid ning muid normdokumente (teenuste kvaliteedi süsteem, klientide hooldusvajaduse hindamine, jms) eesmärgiga kehtestada need dokumendid ühtsel alusel ja mõlemas hooldekodus hiljemalt 20. juuniks 2014.

Ühtlasi peame vajalikuks veelkord rõhutada, et hooldekodude olmetingimustele avaldab oma mõju see, et Oru Hooldekodu asub muinsuskaitsealuses hoones ning kõiki vajalikke ümberehitusi ei ole võimalik ilma oluliste täiendavate kuludeta teha. Investeerime igal aastal nimetatud hooldekodu olmetingimuste parandamisse ning 2014. aasta I poolaastal on kavas lahendada auditis toodud inventarialased kitsaskohad. Lisaks eeltoodule on 2014. aastal kavas ühendada Oru Hooldekodu Linnamäe asula veevärgiga ning tagada hoones tänapäeva nõuetele vastav veekvaliteet.

Haapsalu mnt 6
90801 TAEBLA
Lääne-Nigula vald
Lääne maakond
Reg kood 75038598

Telefon 472 0300
E-post: vv@laanenigula.ee

Arveldusarved
EE021010602005778000SEB Pank
EE622200221043583266Swedbank

Kokkuvõttes on väga positiivne, et nimetatud audit just praegusel ajamomendil valmis sai. Meil kui ühinenud vallal on selle põhjal hea kavandada oma lähiaja tegevused valla sotsiaalteenuste alase õigusruumi korrastamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mikk Lõhmus
vallavanem

+372 5119343
mikk.lohmus@laanenigula.ee

2

Lääne-Viru maavanema vastus

Juurdepääsupiirang kehtib kuni:
18.03.2019
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

LÄÄNE-VIRU MAAVALITSUS

Airi Mikli
Peakontrolör
Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/50

Meie 18.03.2014 nr 9-2/2014/647

Arvamus kontrolliaruande eelnõu soovitusele

Austatud peakontrolör

Oleme tutvunud Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõuga „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes“, Riigikontrolli aruanne Riigikogule, 10.03.2014 nr 2-1.9/500064/19 (AK).
Aluseks võttes Riigikontrolli soovituse, võtame aastatel 2014 – 2015 maavalitsuse järelevalveplaanidesse hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimise Teie poolt auditeeritud Väike- Maarja Vallavalitsuses.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tarmo Mikkal
Maasekretär, maavanema ülesannetes

Tiiu Kuus 325 8042
tiiu.kuus@laane-viru.maavalitsus.ee

F. R. Kreutzwaldi 5
44314 RAKVERE

Telefon 325 8001
Faks 325 8003

Registrikood 70004714
info@laane-viru.maavalitsus.ee
www.laane-viru.maavalitsus.ee

Mikitamäe Hooldekodu vastus

Mikitamäe Valla Hooldekodu juhataja seisukoht kontrolliaruande eelnõu „ Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes“ kohta:

1. Seisukoht p-le 98: Olemasolevate magamistubade ümberehitamine ei ole otstarbekas, kuna 27 hoolealusest pooled on lamajad. Vallavalitsusel on olemas hooldekodu juurdeehituse projekt. Olen pöördunud vallavalitsuse ja volikogu poole arutada juurdeehituse võimalust, millega laheneks ka ruumikitsikuse probleem.

2. Seisukoht p-le 101: Hooldekodus olemas võimalus kasutada olemasolevat saali söögitoana. Juurdeehituse korral saab olema eraldi söögituba.

3. Seisukoht p-le 111: Hooldekodu personalil oli 100 %-lt tervisetõend olemas, ka med.õel, kelle tõend kontrolli ajal oli põhitöökohas-perearsti praksises.

4. Seisukoht p-le 116-120: Nõustun kontrolliaruande eelnõuga,et hooldekodu personalil puudub vastav erialane ettevalmistus. Vastavalt võimalustele iga-aastased täiendavad koolitus- ja õppepäevad.

5. Seisukoht p-le 121-128: Infovahetus med.õe ja perearsti vahel igati toimib. Iga uus patsient, kes hooldekodusse saabub, peab olema läbinud kopsu-röntgeni. Võtame kasutusele hindamisinstrumendi abivajaduse ja vastava teenuse väljaselgitamiseks.

6. Seisukoht p-le 134-140: Töötame välja hooldusplaani ja hakkame oma töös kasutama.

7. Seisukoht p-le 141-154: Töötame välja a kliendi õigused ja piirangud hooldekodus
b) kaebuste lahendamise korra
c)hooldekodu tutvustav infovoldik

Lugupidamisega

Sulo Nurmeots
Mikitamäe Valla Hooldekodu juhataja

Mikitamäe Vallavalitsuse vastus

PÕLVA MAAKOND
MIKITAMÄE VALLAVALITSUS

Lp Airi Mihkli
Kohaliku omavalitsuse auditi osakond

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/35

Meie 26.03.2014 nr 2.7/188-2

Seisukoht kontrolliaruande eelnõule "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Nõustume Riigikontrolli tulemustega:

1. Taotluste menetlemisel hooldekodusse saamise kohta pöörame edaspidi rohkem tähelepanu sotsiaalhoolekande- ja haldusmenetluse seadusele.

2. Korrigeerime hooldekodusse paigutamise korda.

3. Hooldekoduteenuse taotlemisel võtame kasutusele hindamisinstrumendi abivajaduse väljaselgitamiseks.

4. Kui riiklikul tasandil oleks väljatöötatud ühtne juhend sotsiaalteenust saava isiku ja tema perekonna majandusliku olukorra hindamiseks oleks ka meil lihtsam teha otsuseid isiku ja tema perekonna toetamise vajaduse kohta.

Auditis on selgitatud, et ülalpidamiskohustus on ülenejatel ja alanejatel sugulastel.
Samas on meie vallas üks suuremaid probleeme selles, et hooldust vajava isiku vara kingitakse lähisugulasele, kellel pole isiku suhtes ülalpidamiskohustust. Peale vara kinkimist satub vanur hooldekodusse, kus omavalitsusel tuleb hakata maksma isiku eest hooldusteenuste tasu, kuna isikul alanejad ja ülenejad sugulased puuduvad.
Leiame, et ülalpidamiskohustus peaks sellistel juhtudel kehtima ka nn. „pärijatele".

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Aare Poolak
Vallavanem

Mäe tn 27
Mikitamäe küla
Mikitamäe vald
64301 PÕLVA MAAKOND

Registrikood 75024610
Telefon 795 4433
Faks 795 4441
E-post: vald@mikitamae.ee

Nissi Vallavalitsuse vastus

NISSI VALLAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/32

Meie 19.03.2014 nr 12-1.6/291-2

Arvamus kontrollimise tulemuste kohta

Nissi Vallavalitsus nõustub kontrolliaruande „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" punktis 41 esitatud ettepanekuga. Vaatame 2014. aasta jooksul üle hooldekodusse suunamist reguleeriva korra.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Peedo Kessel
Vallavanem

Nissi tee 53c
Riisipere
76202 HARJU MAAKOND

☎ 608 7231
608 7109
faks 608 7394
e-post nissi@nissi.ee

registrikood 75010298
SEB Pank:
EE731010002018909000
Swedbank:
EE762200221035027808

Otepää Tervisekeskuse vastus

SA OTEPÄÄ TERVISEKESKUS

Riigikontroll
Narva mnt 11a d
15013 Tallinn
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie: 10.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/30

Meie: 19.03.2014 nr 05/03-2014

Vastus eelnõule „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Täname Teid edastatud kontrolliaruande ning auditi käigus ilmnenud puudustele tähelepanu juhtimise eest.
SA Otepää Tervisekeskus nõustub meid puudutavate puudustega, mis auditi käigus on ilmnenud ning arvestame puuduste kõrvaldamisel Teiepoolsete soovitustega.
Koostöös Otepää Vallavalitsusega kinnitame hiljemalt 31.08.2014.a. hooldekodusse paigutamise korra ja muud soovituslikud dokumendid, mis arvestavad riigikontrolli poolt toodud soovitusi ning kohandame oma vajadustele vastavaks Sotsiaalministeeriumi soovituslikku hindamisinstrumenti hooldusvajaduse kindlakstegemiseks. Hooldusvajaduse hindamise komisjon, kuhu kuuluvad sotsiaaltöötajad, perearst ja hooldustöötaja, on Otepää vallas moodustatud. Hooldekodu teenusele soovivate klientide taotluste menetlemise korda täpsustame koos hooldekodusse paigutamise korra kinnitamisega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Andres Anke
Juhatuse liige
SA Otepää Tervisekeskus

Tel. +372 68560
SA Otepää Tervisekeskus
Tartu mnt 2
67404 Otepää
juhataja@oteptervis.ee

Otepää Vallavalitsuse vastus

OTEPÄÄ VALLAVALITSUS

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn
riigikontroll@riigikontroll.ee **21.03.2014, nr 2-11/640**

Vastuskiri eelnõule „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes“

Täname Teid auditi käigus ilmnenud puudustele tähelepanu juhtimise eest.
Otepää Vallavalitsus arvestab auditeerimise käigus ilmnenud puuduste kõrvaldamisel antud soovitustega.
Otepää Vallavalitsus kinnitab hiljemalt 31.08.2014.a. hooldekodusse paigutamise korra ja muud vajalikud dokumendid, mille alusel selgitatakse kliendi hooldusvajaduse maht ja tagatakse kõigi klientide võrdne kohtlemine ja vajadusele vastavad teenused. Hooldusvajaduse hindamise komisjon, mille koosseisu kuuluvad sotsiaaltöötajad, perearst ja hooldustöötaja, on Otepää vallas olemas. Selle komisjoni hinnangut on kasutatud seni hooldusteenuse vajaduse selgitamiseks koduhooldusteenusel, edaspidi saab komisjoni kaasata hooldekoduteenuse vajaduse hindamisse. Hooldekodu teenuset soovivate klientide taotluste menetlemise kord täpsustatakse koos hooldekodusse paigutamise korra kinnitamisega.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kuldar Veere
Vallavanem

Anneli Salumaa
Tel. 7664825

Lipuväljak 13, 67405 OTEPÄÄ Tel. 372 766 4800 http://www.otepaa.ee EE351010202008200001
Registrikood 75001566 Fax 372 766 1214 E-post: vald@otepaa.ee IBAN

Paide Linnavalitsuse vastus

PAIDE LINNAVALITSUS

Pr Airi Mikli
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/33

Meie 19.03.2014 nr 20.3-1.1/ 625

Austatud proua Mikli

Vastavalt Teie poolt koostatud „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" eelnõuga, mis sisaldab auditi käigus tehtud tähelepanekuid, hinnanguid ja soovitusi, esitab Paide Linnavalitsus oma arvamuse Paide linna puudutavate soovituste, sealhulgas rakendatavate abinõude kohta alljärgnevate esitatud punktide kaupa.

28. Sotsiaalministeeriumi poolt koostatud soovituslikud juhised sotsiaalteenuste kohta kujutavad endast juhendmaterjali, kus on kirjas tingimused ja põhimõtted, mille järgi tuleks ministeeriumi arusaamade kohaselt sotsiaalteenuseid omavalitsustes korraldada. Juhistele oleks vaja õiguslikku tähendust ja kohustuslikku jõudu. See ühtlustaks ning korrastaks toimingud teenustele suunamisel ja teenuste osutamisel.
39. Hooldekodukoha saamiseks esitatud taotluste menetlemine Paide linnas:
Menetluse lõpus esitab KOV kliendile kirjaliku otsuse, millest selguks, millistel argumentidel on asjas ühe või teise järelduseni jõutud. Eriti vajalik on see juhtudel, kui teavitamine kliendi poolt on toimunud suuliselt. Otsusest menetluse lõpetamise kohta teavitab KOV klienti kirjalikult ka siis, kui klient on eelnevalt omavalitsust suuliselt teavitanud, et loobub taotletud teenusest.
Kaasfinantseerimist otsustab omavalitsuse eelarvest rahastatavate sotsiaalteenuste üle omavalitsus. Eaka hoolduse eest hooldekodus rahastamise otsustab Paide Linnavalitsuse sotsiaalkomisjon vastava eelarve piires.
41. Paide Linnavalitsus vaatab 2014. aasta jooksul üle hooldekodusse suunamist reguleeriva korra ning algatab nõuete muutmise selle kohta, kes ja milliseid otsuseid on õigustatud ja kohustatud abitaotluse menetlemisel tegema.
42. Abivajaduse hindamiseks hakkab Paide Linnavalitsus kasutama Sotsiaalministeeriumi poolt koostatud abivajaduse hindamisinstrumenti.
48. Abivajaduse hindamisel on Paide Linnavalitsus lähtunud eelkõige perearsti soovitustest, mille tulemusena on olnud hinnang tunduvalt adekvaatsem.
50. Soovituslikud vajaduse hindamise instrumendid (nt inimeste sotsiaal-majandusliku toimetuleku hindamise juhend, töövõime hindamise instrument, hooldusvajaduse hindamise instrument) vajavad Sotsiaalministeeriumi poolt kiiret välja töötamist, mis ühtlustaks ja kiirendaks tööd abivajajatega.
51. Info kogumise reeglid abivajaduse hindamiseks vajavad seaduse tasemel senisest täpsemalt kindlaks tegemist.
58. Kuidas majanduslikku olukorda hinnata, ehk teha kindlaks varanduslik seis, vajab seadusega reguleerimist.

PAIDE LINNAVALITSUS
KESKVÄLJAK 14
72711 PAIDE

Telefon 383 8600
Faks 383 8602
E-post: paide@paide.ee
Internet: www.paide.ee

Registrikood 75002436
Arvelduskonto 10702000611004

63. Kord ja reeglid andmete kogumisel isiku ja tema perekonna vara kohta, lähevad Paide linnas 2014.aastal korrigeerimisele.
68. Jagame seisukohta, et põhimõtted sotsiaalteenuse saaja varandusliku seisundi hindamiseks peaksid olema kogu riigis ühesugused.
69. Jagame seisukohta, et Sotsiaalministeerium on võtnud eesmärgiks korrastada inimese, omavalitsuse ja riigi osaluse põhimõtted hoolekandeteenuste eest tasumisel, et tagada hoolekandeteenuste rahastamise jätkusuutlikkus. Selle raames tuleks ühtlustada ka varandusliku seisu hindamise põhimõtted, mille kohta võiks Sotsiaalministeerium koostada omavalitsustele juhendi.
77. Jagame seisukohta, et sotsiaalhoolekande seaduses tuleks kindlaks määrata summa või protsent hooldatava sissetulekutest, mis peab jääma talle isiklikuks kasutamiseks pärast hooldekodu kohamaksumuse ja muude seadusest tulenevate rahaliste kohustuste tasumist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Alo Aasma
Linnapea

Heiki Rosin 385 0638
heiki.rosin@pstk.ee

Põlva maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 10.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni:
10.03.2019
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

PÕLVA MAAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/49

Meie 18.03.2014 nr 3-1/2014/937-2

Vastuskiri kontrollaruande eelnõule „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Põlva Maavalitsus tutvus teie poolt saadetud aruande eelnõuga ja nõustub auditeerimistulemustes soovitatuga. Planeerime järelevalve teostamist Mikitamäe Valla Hooldekodus 2015. aasta I kvartalis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ulla Preeden
maavanem

Kadri Plato
799 8933 Kadri.Plato@polva.maavalitsus.ee

Kesk 20
63308 Põlva

Telefon 799 8902

Registrikood 70002093
E-post info@polva.maavalitsus.ee
www.polva.maavalitsus.ee

Pärnu maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 19.03.2014
Kehtib kuni: 10.03.2019
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

PÄRNU MAAVALITSUS

Airi Mikli
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/48
Meie 19.03.2014 nr 5-3/2014/5-2

Pärnu Maavalitsuse arvamus kontrolliaruande eelnõule "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Austatud Airi Mikli

Pärnu Maavalitsus, olles tutvunud Riigikontrolli kontrolliaruande eelnõuga "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes", on nõus aruandes väljatoodud probleemide kitsaskohtade lahendamisvajadusega ja aruande sisuga üldises käsitluses.

Eakate ööpäevaringse üldhooldusteenuse korralduse ja kvaliteediga seotud küsimuste lahendamiseks ei piisa ainult hooldekodude või kohalike omavalitsuste tahtest. Puudulik on ka riiklik seadusandlik regulatsioon ja rõõm on tõdeda, et sotsiaalseadustiku kodifitseerimise protsessi on Sotsiaalministeeriumi poolt asutud ellu viima. Puuduliku reguleerituse valguses on üldhooldusteenuse korraldamise puudujäägid ja teenuse kättesaadavuse ebavõrdsus tingitud pigem rahaliste ressursside ebapiisavast suunamisest teenuse arendamisse. Tihti on kohalikel omavalitsusel prioriteetide hulgas pigem muud valdkonnad (haridus, teede korrashoid), millele kulub kohalikus eelarvest suurem osa. Seni, kui ei ole kindlaid kohustuslikke norme, muutub üldhooldusteenuse korralduses kohalikul tasandil väga vähe.

Eaka inimese hooldusteenusele tulemisel hindamisinstrumendi täitmine ja tegevuskava väljatöötamine on väga vajalik, et pakkuda konkreetsele isikule sobivaid teenuseid. Oleme nõus, et eaka terviseinfo kättesaamine peaks olema hooldekodudele võimalikult mugav. Nii mõnigi kord võib tähtsa terviseinfo saamine jääda andmekaitseseaduse varju, kus üks või teine osapool on seisukohal, et tal ei ole eaka terviseandmeid õigus avaldada. Samas ei ole see probleem nii laialt levinud ja puudutab vaid mõningaid üksikuid näiteid.

Pärnu Maavalitsuse tööplaanis on käesoleval aastal korralise järelevalve läbiviimine maakonna hooldekodudes, millega alustati juba 2013. aasta lõpus. Ka maavanema poolt teenuse kvaliteedi hindamise järelevalve läbiviimine, nagu nähtub Riigikontrolli aruandest, on väga keeruline, kuna puuduvad ühtsed kvaliteedinõuded. Ka siinkohal saaks olukorda tõhusamaks muuta läbi riikliku seadusandluse parendamise. Pärnu Maavalitsus püüab arvestada Riigikontrolli ettepanekut viia läbi täiendav järelevalve nendes hooldekodudes, keda Riigikontroll on oma auditis nimetanud. Samas peaks järelevalvekava kohaselt Pärnu Maavalitsuse järelevalvemenetlus üldhooldekoduteenuse pakkujate seas olema läbi viidud käesoleva aasta esimese poolaasta lõpuks. Sellest lähtuvalt ei pruugi 2014. aasta esimese

Akadeemia 2
80088 Pärnu
Reg. nr 70000603

Tel 447 9733
Faks 447 9735
e-mail: mv@mv.parnu.ee

poolaasta lõpuks Riigikontrolli poolt tehtud ettepanekute vastavusse viimine olla hooldekodudes veel lõpetatud.

Pärnu Maavalitsus on nõus Riigikontrolli poolt koostatud aruande ettepanekutega nii kohalikele omavalitsustele, hooldekodudele kui ka maavalitsustele ja sotsiaalministeeriumile. Aruandes väljatoodud muudatuste ja täpsustuste elluviimine parandab nii teenuse kvaliteeti kui ka kättesaadavust ja lihtsustab järelevalve läbiviimist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Metsoja
Maavanem

Kaja Rebane, 447 9703
kaja.rebane@parnu.maavalitsus.ee

Pärsama Hooldekodu vastus

Austatud Riigikontrolli kohaliku omavalitsuse auditi osakonna peakontrolör Airi Mikli

Leian, et Riigikontrolli poolt tehtavad ettepanekud eakate ööpäevaringse üldhooldekoduteenuse paremaks korraldamiseks on asjakohased.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaire Tiik

Pärsama Hooldekodu juhataja

Rapla maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 18.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 18.03.2019
kohta), AvTS § 35 lg 2 p2 (dokumendi kavand)

RAPLA MAAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/47

Meie 18.03.2014 nr 6-3/2014/569-2

Vastus kontrollaruande "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" eelnõule

Lugupeetud Airi Mikli

Rapla Maavalitsusel on maavanema 31.01.2011. aasta korraldusega nr 62 kinnitatud järelevalvekava omavalitsustes ja üldhooldekodudes aastateks 2011-2015. Selle kava kohaselt toimub korraline maavanema järelevalve Rapla Vallavalitsuse ja hooldekeskuses aprill-mai 2015. Järelevalve ajal jälgime kindlasti Riigikontrolli soovitust auditiaruande „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuste hooldekodudes" punkti nr 75.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ene Matetski
Maasekretär maavanema ülesannetes

Tõnis Vaik 4841138
Tonis.Vaik@rapla.maavalitsus.ee

RAPLA MAAVALITSUS
Tallinna mnt 14
79513 Rapla, ESTONIA

Tel +372 484 1100
Faks +372 484 1130

Registri nr 70002880
e-mail info@rapla.maavalitsus.ee

Rapla Vallavalitsuse vastus

Rapla Vallavalitsus

Lp Airi Mikri
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/37

Meie 18.03.2014 nr 12-5.6/654-1

Riigikontroll: Kontrolliaruande eelnõu "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes": vastuskiri

Rapla Vallavalitsus on 17.03.2014. a istungil läbi arutanud riigikontrolli akti eelnõu. Arvestame edaspidises töös aktis toodud ettepanekutega ning viime 2014. a jooksul vajalikud muudatused sisse Rapla valla õigusaktides ja Rapla Hooldekeskuse dokumentatsioonis.

Jääme eriarvamuse juurde allpool toodud punktide osas:
1. p 39 - Rapla Hooldekeskus on võtnud avalduse neilt isikutelt, kes soovivad kohta tulevikus. See annab mitmetele koduhooldusteenusel olijatele meelerahu. Nimetatud asjaolu muudab teenuse taotlejate järjekorra pikemaks. Arvestame sellega hooldekodusse paigutamise korra koostamisel. Edaspidi informeerime avalduste esitajaid vallavalitsuse või hooldekeskuse poolt langetatud otsustest lisaks suulisele teavitamisele ka kirjalikult.
2. p 63 - Varandusliku seisundi test oli läbi viidud juba enne hooldusele paigutamist ajal, kui viidatud isikutele hakati osutama sotsiaalteenuseid. Nimetatud isikud on või olid väga pikaaegsed sotsiaaltoetuste saajad ja muu sotsiaalabi vajajad ning paigutatud hooldusele enne vastavate Rapla Vallavolikogu ja Rapla Vallavalitsuse õigusaktide jõustumist.
3. p 111 - Rapla Hooldekeskus esitas kehtivad tervisetõendid.
4. Oleme Sotsiaalministeeriumi soovituslikku standardit arvestanud ja see sisaldub Rapla Hooldekeskuse standardis. Hooldusele jõudnud inimeste hooldusvajadust on hinnatud juba eelnevalt, kui isik on hakanud saama koduhooldusteenust. Perearstiga on konsulteeritud ka eelnevalt hindamisinstrumendi esmakordsel rakendamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ilvi Pere
Vallavanem

Inna Tamm
4890515
inna.tamm@rapla.ee

Rapla Vallavalitsus
Viljandi mnt 17
79511 RAPLA

Tel 489 0510
Faks 489 0521
e-post: rapla@rapla.ee

Registrikood 75023361
aa 10802000065000
SEB Pank

Saare maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 10.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni: 10.03.2019
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

SAARE MAAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/46

Meie 19.03.2014 nr 6-3/2014/6

Vastus kontrolliaruande eelnõule
„Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Vastavalt Riigikontrolli poolt läbi viidud eakate ööpäevaringse üldhooldekoduteenuse korralduse auditi tulemustele ja maavalitsustele antud soovitustele võtab Saare Maavalitsus 2014. aasta järelevalveplaani hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimise Leisi vallas, kellele kuulub auditeeritud Pärsama Hooldekodu.

Peale järelevalve teostamist kutsub Saare maavanem kokku ümarlaua eesmärgiga teavitada ka teisi maakonna eakatele ööpäevaringset üldhooldekoduteenust pakkuvaid omavalitsusi ja hooldekodude juhte Riigikontrolli auditi käigus tehtud tähelepanekutest ning maavalitsuse poolt 2014. a teostatud järelevalve tulemustest. 2015-2016 aasta tööplaani lisatakse hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimine ülejäänud 5 omavalitsustele kuuluvas üldhooldekodus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaan Leivategija
Maasekretär maavanema ülesannetes

Anneli Tõru 452 0530
Anneli.Toru@saare.maavalitsus.ee

Lossi 1
93819 Kuressaare

Telefon 452 0501
E-post info@saare.maavalitsus.ee

Registrikood 70002006
www.saare.maavalitsus.ee

Terviseameti vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2
Märge tehtud: 19.04.2014
Kehtiv kuni: 19.04.2019

TERVISEAMET
HEALTH BOARD

Airi Mikli
Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 10.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/21

Meie 19.03.2014 nr 1.3-7/2103

Terviseameti vastus Riigikontrolli aruandele „Eakate hoolekandekorraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Austatud peakontrolör Airi Mikli,

Selgituseks Riigikontrolli märkustele hoolekandeasutustes teostatava järelevalve kohta teatame, et Terviseameti (edaspidi TA) regionaalsed talitused (neid on kokku 4) teostavad järelevalvet täiskasvanute hoolekandeasutustes Sotsiaalministri 03.04. 2002 a määruse nr 58 „Täiskasvanute hoolekandeasutuse tervisekaitsenõuded" alusel (edaspidi määrus nr 58). TA aastatööplaani järgi on ööpäevaringset hooldamis- ja rehabilitatsiooniteenust osutavad asutused kõrge riskiga asutused ning kõrge riskiga asutusi kontrollitakse TA talituste poolt kord aastas.

Inspekteerimise kohta täidetakse Terviseameti peadirektori poolt 26.11.2010.a käskkirjaga nr 1-1.1/99 kinnitatud „Täiskasvanute hoolekandeasutuse inspekteerimise akt". Akt kajastab alati vaadeldaval objektil tuvastatud asjaolusid. Juhul, kui avastatakse, et hoolekandeasutus ei vasta määruse nr 58 nõuetele, on inspektor kohustatud alustama järelevalvemenetlust. Edasised toimingud ja menetlus toimub haldusmenetluse seaduse alusel ja lähtudes nii uurimispõhimõttest kui menetleja kaalutlusõigusest. TA volitus kohustada avalik- ja eraõiguslikke juriidilisi isikuid ning füüsilisi isikuid omandi valdamisel, kasutamisel ja käsutamisel piirama, peatama või lõpetama oma tegevust, mis kahjustab või võib kahjustada inimese tervist ning teha ettekirjutusi tervisekaitse õigusaktide rikkumiste kõrvaldamiseks tuleneb rahvatervise seaduse (edaspidi RterS) § 16 lg-st 3. Siit nähtub, et TA inspektoril on kohustus kasutada oma õigusi tervisekaitse õigusaktide rikkumiste tõkestamiseks.
TA inspektorid lähtuvad järelevalve teostamisel hetkel hooldekodu teenust kasutavate isikute arvust. Peamiseks probleemiks on ülerahvastatus. Teades, et nõudlus hooldekodu kohtade järele on suur,

Paldiski mnt 81 Tel + 372 694 3500
10617 TALLINN Faks + 372 694 3501

www.terviseamet.ee e-post: kesk@terviseamet.ee
Registrikood 70008799

Tervisholuosakond: Gonsiori 29, Tallinn tel. 650 9840
Kemikaaliohutuse osakond: Gonsiori 29, Tallinn tel. 626 9388
Mürgistusteabekeskus Gonsiori 29, Tallinn tel. 626 9379
Järelevalve osakond Hiiu 42, Tallinn tel. 694 3732
Meditsiiniseadmete osakond: Põllu 1a, Tartu tel. 744 7499
Keskdabor: Kotka 2, Tallinn tel. 694 3673
Tartu labor: Põllu 1a, Tartu tel. 744 7422
Kohtla-Järve labor: Kalevi 10, Kohtla-Järve tel. 337 5225

püüitakse hooldekodusse mahutada maksimaalselt hoolealuseid. Sagedasemad puudused on seotud hoolealuste ruumide suurusega (põrandapindala ühe inimese kohta) ja sanitaarseadmete arvuga hooldekodudes. Palju inimesi satub hooldekodusse alles siis, kui nad iseendaga enam üldse toime ei tule, st hoolealune ei kasuta tualettruumi (näiteks mähkmete kasutajad või abiga potitooli kasutajad). Ruumide koosseisu hindamisel on inspektoritel kaalutlusõigus, lähtudes hoolealuste arvust ja tervislikust seisundist (näiteks puuduv söögituba kööginurga või toidu kuumutamise võimalusega selle ruumi kasutajate puudumise tõttu ei ole oluline rikkumine). Tegelikke teenuseosutamist puudutavaid asjaolusid hinnates lähtuvad inspektorid sellest, et mõningane vastuolu määruses nr 58 sätestatuga ei halvenda hooldatavate heaolu ega ole ohtlik nende tervisele.

Oluline on, et kõik järelevalve all olevad hooldekodud otsivad lahendusi ja investeerivad tinginuste parandamisse. Tõstamaa omavalitsuse poolt oli 2008. aastal tellitud ning meie poolt kooskõlastatud Tõstamaa hooldekodu projekt, mis haaras endasse ka praegu kasutusel oleva hoone renoveerimise koos kasutusotstarbe mõningaste muutustega. Majandussurutis ei võimaldanud alustada ehitustegevust . Hetkel käib arutelu võimaluse üle ehitada hoone naabervallaga kahasse. Olemasolevas hoones tehti 2012. aastal remont, mis tõstis oluliselt heaolu taset . Oru Hooldekodusse on planeeritud ühe magamistoa arvelt välja ehitada toidu valmistamise nurk koos asjakohase sisustusega.

TA nõustub Riigikontrolli märkustega ja hindab lähemal ajal (2014.a) talituste praktikat tervisekaitsenõuete täitmise kontrollimisel hooldekodudes ja esitab Sotsiaalministeeriumile arvamuse, kas tervisekaitsenõuded vajavad ülevaatamist ja võimalikku muutmist.

Lugupidamisega

(digiallkirjastatud)
Tiiu Aro
Peadirektor

Eve Pilt tel 694 3722

Tõstamaa Vallavalitsuse vastus

TÕSTAMAA VALLAVALITSUS

Riigikontroll
Kohaliku omavalitsuse auditi osakond
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014.a nr.2-2.9/14/50064/39
Meie 24.03.2014.a nr.12-6.5/195-1

Vastavalt riigikontrolli kontrolliaruande „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" eelnõu soovitusele, vaatab Tõstamaa Vallavalitsus (volikogu sotsiaalkomisjon ja sotsiaalnõunik) üle hooldekodusse suunamist reguleeriva korra ning algatab nõuete muutmise selle kohta, kes ja milliseid otsuseid on õigustatud ja kohustatud abitaotluse menetlemisel tegema.

Lugupidamisega,
/allkirjastatud digitaalselt/

Toomas Rõhu
Vallavanem

Tiiu Saar
sotsiaalnõunik
449 256

Sadama tee 2
Tõstamaa alevik
88101
Pärnumaa

Tel 4496180
Faks 4496186
Reg.nr.75013256
vald@tostamaa.ee
www.tostamaa.ee

A/a10902001675001
SEB Pank AS
A/a 1120204510
Swedbank

Türi Vallavalitsuse vastus

TÜRI VALLAVALITSUS

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 TALLINN

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/34

Meie 24.03.2014 nr 21.3-4.5/913-1

Seisukoht kontrollimise tulemuste kohta

Va Airi Mikli

Teatan Teile, et nõustume Riigikontrolli auditi kontrollaruandes esitatud hinnangutega, mis puudutavad Türi valla vajakajäämisi eakatele hoolekandeteenuste korraldamisel. Arvestame edaspidises töös Riigikontrolli soovitusi puuduste kõrvaldamiseks ning vaatame 2014. aasta jooksul üle hooldekodudesse suunamist reguleeriva korra.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pipi-Liis Siemann
Türi vallavanem

Peeter Kruusement
384 8220; 526 5702

Kohtu tänav 2
72213 Türi linn, Türi vald
JÄRVA MAAKOND

Telefon 384 8201
E-post vallavalitsus@tyri.ee
Internet www.tyri.ee

Registrikood 75033460
Arvelduskonto
EE731010702003740008
AS SEB Pank

Valga maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 10.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni:
10.03.2019
Alus: AvTS §35 lg2 p2

VALGA MAAVALITSUS

Pr Airi Mikli
Peakontrolör
Riigikontroll

riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/45

Meie 19.03.2014 nr 9-2/2014/579-2

Seisukoht kontrolliaruande eelnõu „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" kohta

Lugupeetud pr Airi Mikli

Täname Teid põhjaliku kontrollaruande eelnõu „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" eest. Oleme Teie järelduste, soovituste ja ettepanekutega nõus.

Valga maavanem võtab 2014.a. tööplaani Otepää Vallavalitsuse poolt tehtud hooldekodusse suunamise ja hooldatavalt võetava omaosalustasu kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimise.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Margus Lepik
maavanem

Ülla Visnapuu 766 6170
ulla.visnapuu@valgamv.ee

Kesk 12
68203 VALGA

Telefon 766 6111
Faks 766 6157

E-post info@valgamv.ee
www.valga.maavalitsus.ee

Registrikood 70002727

Võru maavanema vastus

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud: 11.03.2014
Juurdepääsupiirang kehtib kuni:11.03.2019
Alus: AvTS §35 lg1 p11

VÕRU MAAVALITSUS

Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 11.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/44

Meie 19.03.2014 nr 9-2/2014/577-2

Kontrollaruande eelnõu "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuste hoolekodudes" edastamine

Lugupeetud Airi Mikli

Tutvunud kontrolliaruande eelnõuga "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes" on Võru Maavalitsus arvamusel, et Riigikontrolli poolt välja toodud puudused ja ebakõlad on olulise tähtsusega. Nii kodanikud, kohalikud omavalitsused kui järelevalvet teostavad maavalitsused vajavad riiklikult kehtestatud ja üheselt mõistetavaid regulatsioone või juhiseid, et hooldusteenuse kvaliteedile hinnangut anda, millegi parendamist või vastavust nõuda.

Nõustume Riigikontrolli soovitusega ning võtame Antsla vallale kuuluva MTÜ Antsla Tervisekeskus 2014. või 2015. aasta järelevalveplaani. Teie poolt väljapakutud soovitus, et maavalitsuse ametnikud hindaks omavalitsustes hooldekodudesse paigutamise otsuste juures haldusmenetluse põhimõtete täitmist ja õiguspärasust on igati kiiduväärt. Probleemiks võib kujuneda maavalitsuse sotsiaalvaldkonna ametnike endi vähene teadlikkus haldusmenetluse põhimõtetest, mistõttu võiks antud kontrolliaruandes vastava kompetentsi tõstmise ning järelevalve ametnike koolitamise vajadusele samuti viidata ning rõhutada Sotsiaalministeeriumi kureerivat rolli selles.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Kõiv
Maavanem

Marge Parv 7686353
marge.parv@voru.maavalitsus.ee

Jüri 12
65620 Võru

telefon 786 8301

registrikood 70003589
e-post info@voru.maavalitsus.ee
http://voru.maavalitsus.ee/

Väike-Maarja Vallavalitsuse vastus

VÄIKE - MAARJA VALLAVALITSUS

Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie 11.03.2014.a 2-2.9/14/50064/38

Meie 21.03.2014 nr 12-1.9/376

Vastused kontrolliaruande eelnõule "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Saadame Teile vastused kontrolliaruande eelnõule "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes ".

Kontrolliaruande eelnõu „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes " punktis 41 on Teie poolne soovitus Väike-Maarja vallavalitsusele vaadata 2014 aasta jooksul üle hooldekodusse suunamist reguleeriv kord ning algatada nõuete muutmine selle kohta, kes ja milliseid otsuseid on õigustatud ja kohustatud abitaotluse menetlemisel tegema.

Väike-Maarja vallavalitsus on punktis 41 toodud soovituse põhimõttega ja ettepanekuga nõus. Vastav kord vaadatakse 2014 aasta jooksul üle ning vajadusel algatatakse hooldekodusse suunamist reguleeritava korra muutmine.

Parimate soovidega

/allkirjastatud digitaalselt/
Indrek Keskküla
vallavanem

Pikk 7
46202 Väike-Maarja
Lääne-Virumaa

tel 329 5750
faks 329 5760
e-mail vv@vv-maarja.ee

a/a EE151010502009482007
SEB Pank
reg nr 75011694

Sotsiaalministri vastus

sotsiaal ministeerium

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2
Märge tehtud 3.04.2014
Piirangu lõpp 3.04.2019

Pr Airi Mikli
Riigikontroll
riigikontroll@riigikontroll.ee

Teie 10.03.2014 nr 2-2.9/14/50064/20

Meie .04.2014 nr 1.3-4/1338

Vastus kontrollaruande eelnõule „Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes"

Lugupeetud proua Mikli

Täname Riigikontrolli läbiviidud auditi ja koostatud soovituste eest. Märgime, et 2014. aasta tööplaan on praeguseks hetkeks koostatud ning auditi kontrollaruandes toodud soovitustega tegelemist ei ole sisse planeeritud, kuid võimalusel võtame soovitusi arvesse käesoleva aasta tööplaani üle vaadates ning 2015. aasta tööplaani koostades.
Lisaks mainime, et eakate hoolekande korralduse valdkonnas on Sotsiaalministeerium teinud märgatavaid edusamme planeerides Euroopa Struktuurifondi (ESF) meetmeid perioodiks 2014-2020. Meetmete planeerimine sai alguse juba 2008. aastal. Lisaks oleme 2013. aastal kinnitanud aktiivsena vananemise arengukava 2013-2020 (AVA). Mõlemad tööd on olnud ressursimahukad, kuid nii ESF kui AVA meetmete eesmärk on muu hulgas eakate hoolekande korralduse korrastamine suunaga vähendada ja leevendada lähedaste suurt hoolduskoormust.
Samuti oleme regulatsioone muutes loonud üldhooldekodudele võimaluse taotleda tervishoiuteenuse osutaja tegevusluba ja seeläbi pakkuda tervishoiuteenust. Koduõenduse teenuse võimalus on olemas juba varasemalt ja lisaks kuuluvad kõik üldhooldust vajavad inimesed mõne perearsti nimistusse.
Lisame vastused soovitustele, mis on meile tehtud auditi kontrollaruandes "Eakate hoolekande korraldus omavalitsuse hooldekodudes".

1. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** algatada 2014. aasta jooksul sotsiaalhoolekande seaduses abivajaduse hindamise reeglite muutmine ning täpsustada nõudeid teabele, mida omavalitsus on kohustatud abivajadust hinnates koguma ja dokumenteerima.

Sotsiaalministri vastus:
Abivajaduse hindamise kohustus sotsiaalteenuste osutamisel, millest üheks on hooldamine üldhooldekodus, on sotsiaaltöö igapäevast praktikat vaadeldes laiem teema. Abivajaduse hindamine, on küll selles kontekstis äärmiselt tähtis, kuid mitte kõige olulisem. Auditi kontrollaruandes viidatakse asjaolule, et kuigi hindamisinstrumendid on kättesaadavad, siis hooldusvajaduse hindamist alahinnatakse ning kasutatakse erinevaid mõõdikuid või ei kasutata neid üldse. Sotsiaaltöö praktikat ei saa ühtlustada vaid seadusandlike regulatsioonide, mõõdikute või juhistega. Olulisem on spetsialistide pädevus ja eelkõige kohaliku omavalitsuse usaldus ja soov värvata pädevaid ja usaldusväärseid sotsiaaltöötajaid. Sotsiaaltöötajad kasutavad teabe

Sotsiaalministeerium
Registrikood 70001952
Gonsiori 29
15027 TALLINN
Telefon 626 9301
Faks 699 2209
www.sm.ee
info@sm.ee

kogumiseks ja dokumenteerimiseks STARi, mis võimaldab juhtumipõhiselt lähenedes kasutada hindamisinstrumente ning kogutud infot talletada.
Sotsiaalministeeriumi tervise- ja hoolekandevaldkond otsivad ühiselt võimalusi pikaajalise hooldusvajaduse inimeste vajaduste hindamise hõlbustamiseks ja hoolduse- ning õendusvajaduse dünaamika jälgimiseks. Praegu ootame SA TÜK uuringu esimest raportit, et teha edasist koostööd ja jätkata nii hooldusega seotud kui õendusdokumentatsiooni täitmise lihtsustamist.
Lisaks oleme sotsiaalseadustiku kodifitseerimisprotsessi käigus 2013. aasta lõpuks valmis saanud sotsiaalseadustiku hoolekande eriosa eelnõu, mis hõlmab ka kohaliku omavalitsuse abistamiskohustust puudutavaid norme. Eelnõus täpsustatakse muuhulgas ka kohaliku omavalitsuse kohustust hinnata inimese abivajadust. Eelnõu sätete eesmärk on suunata kohalikku omavalitsust inimese abivajaduse välja selgitamise käigus arvesse võtma nii inimese tegevusvõimet mõjutavaid kui tema elukeskkonnaga seotud tegureid ning nende omavahelist koosmõju. Sätte lahtikirjutus seletuskirjas annab seaduse rakendajale ettekujutuse, mida tegevusvõime ja elukeskkonna all on mõeldud. Eelnõu koostamise käigus kaaluti ka detailsemate hindamiskategooriate seaduse tasandil ära nimetamist, kuid lõpplahenduses jäädi sätte üldisema sõnastuse juurde, kuna sotsiaaltöö hindamispraktika on pidevas arengus ning hindamisvaldkondade sisu ja metoodikat puudutavad teadmised saavad praktikud nii sotsiaaltöö tasemeõppe kui ka täiendkoolituste käigus. Samuti on sotsiaaltöötajatel võimalik hindamisel kasutada abivahendeid, mis seavad andmete kogumisele ja dokumenteerimisele täpsema fookuse. Eelnõu on saanud esimese tagasiside kodifitseerimiskomisjonilt (mille liikmete hulgas oli esindatud ka Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit) ning hiljemalt märtsi lõpus alustatakse eelnõu avalike konsultatsioonidega.

2. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** koostada omavalitsustele juhend sotsiaalteenust saava isiku ja tema perekonna majandusliku olukorra hindamiseks, lähtudes sotsiaalhoolekande seaduse §-st 45; ning käsitelda juhendis ka omavalitsuse seaduslikke võimalusi nõuda ülalpidamiskohustusega isikutelt nende kohustuste täitmist ja teha juhend kättesaadavaks Sotsiaalministeeriumi veebilehel.

Sotsiaalministri vastus:
Täname soovituse eest ning võimalusel arvestame sellega. Soovituse elluviimine eeldab suuremahulisi seaduse muudatusi, partneritega läbirääkimist ning olukorra analüüsimist. Samuti on küsimus ka sotsiaaltöö praktika ühtlustamises nagu viitasime eelnenud soovitustele vastamises. Ka praegu on sotsiaaltöötajal võimalus hinnata lähedaste varalist seisu ning kaasata otsuste tegemisse juriidilise pädevusega kaastöötajaid. Oleme seisukohal, et juhendite koostamine on kindlasti vajalik, kuid oleme õppinud ka kogemusest, kui oleme soovituslikke juhiseid koostanud, nt juhtumiplaani tegemiseks või hooldusvajaduse hindamiseks. Juhiste kasutamine sõltub eelkõige sotsiaaltöötajate ajaplaneerimisest ja võimalustest.

3. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** algatada 2014. aastal sotsiaalhoolekande seaduses sotsiaalteenuste eest tasu võtmisega seotud reeglite muutmine ning sätestada reeglites analoogselt erihoolekandega minimaalne osa regulaarsetest sissetulekutest, mis peab ööpäevaringse hooldusteenuse korral jääma hooldatavale isiklikuks kasutamiseks pärast hooldusteenuse ja muude seadusest tulenevate kohustuste tasumist.

Sotsiaalministri vastus:
Täname soovituse eest ja võimalusel kaalume regulatsiooni muudatusi. Samas selgitame, et tegemist on kohaliku omavalitsuste teenuste osutamise korraldamisega ning hetkel on meie jaoks sobiv see, et kohalikud omavalitsused olles inimestele lähemal, reguleerivad üldhoolduse pakkumist. Samas ei välista me, et toetudes põhjalikumale analüüsile, mis annab selgema pildi millist mõju uued ja võimalikud regulatsioonid antud valdkonnas avaldavad inimesele, tema lähedastele, kohaliku omavalitsuse tööle, üldhoolduse teenuse pakkujatele kui ka riigi finantspoliitikale teeme lähitulevikus nii regulatiivseid kui korralduslikke muudatusi viidatud valdkonnas.

2

4. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** analüüsida 2014. aasta jooksul Terviseameti praktikat tervisekaitsenõuete täitmise kontrollimisel hooldekodudes ning hinnata nõuete tõlgendamise põhjendatust ja otsustada sellest lähtudes, kas tervisekaitsenõuded vajavad muutmist.

Sotsiaalministri vastus:
Täname soovituse eest ning võimalusel järgime seda. Saame koostöös Terviseametiga selgitada välja võimalikud probleemid ning kui jõutakse järeldusele, et õigusruum vajab muutmist, siis kavatseme seda teha rahvatervise seaduse väljatöötamise protsessiga paralleelselt.

5. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** analüüsida 2014. aasta jooksul võimalusi tagada üldhooldekoduteenuse osutajatele juurdepääs tervise infosüsteemi andmetele.

Sotsiaalministri vastus:
Antud analüüs ei ole vajalik, sest tervishoiutöötajatel, kes töötavad tervishoiuteenuse osutamise tegevusluba omavates üldhooldekodudes, on juba olemas juurdepääs tervise infosüsteemi. Samuti omavad tervise infosüsteemi juurdepääsu üldhooldekodudes koduõendusteenust osutavad tervishoiutöötajad. Juhul kui hooldekodul või koduõendusteenuse osutajal puudub oma infosüsteem, saavad tervishoiutöötajad tervise infosüsteemi kasutada Arstiportaali abil.

6. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** täiendada 2014. aasta jooksul hooldusteenuse soovituslikke juhiseid nõuannetega hooldusplaani sisu kohta.

Sotsiaalministri vastus:
Täname soovituse eest. Kindlasti on soovitus vajalik ja koostöös osapooltega tehtav. Juhul, kui meil 2014. a tööplaani üle vaatamisel tekib aja ja tööjõu ressurss, siis täiendame juhist hooldusplaanile esitatavate nõuetega, kui ei, siis lisame tööplaani aastal 2015.

7. **Riigikontrolli soovitus sotsiaalministrile:** täiendada 2014. aasta jooksul hooldusteenuse soovituslikke juhiseid nõuannetega, kuidas teenuseid osutava asutuse töökordades määrata kindlaks nõuded teenusele, klienditeeninduse standard, tagasisidesüsteem, kvaliteedi tagamise süsteem ja tulemuslikkuse hindamise süsteem.

Sotsiaalministri vastus:
Täname soovituse eest ning lisame, et ka praegu on ööpäevaringset üldhooldusteenust pakkuvatel asutustel võimalik taotleda kvaliteedimärki (VALORIS või EQUASS) ning osad üldhooldusteenuse osutajatest on seda ka teinud. Eestis on EQUASS Assurance kohalikuks esindajaks Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, kelle tegevust mainitud kvaliteedijuhtimise süsteemi juurutamisel ja rakendamisel Eestis on Sotsiaalministeerium toetanud ESF raamprogrammi „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed 2012-2013“ vahenditest. Süsteemi rakendamisega on praeguseni olnud seotud üle 60 sotsiaalteenuse osutaja üle Eesti. Üldhooldekodud on üks sihtgrupp, kellele antud süsteemi rakendamise võimalust on pakutud. Tänaseks on kvaliteedijuhtimise süsteemi rakendamist alustanud Taheva Sanatoorium 2012.a sügisel, Pärnumaa Eakate Avahoolduskeskus ning Viljandimaa Hoolekandekeskus 2013.a lõpus ning Nõo Hooldekodu ja Narva Hooldekodu 2014.a märtsis. Kokku 5 üldhoolekande teenust osutavat asutust.
Lisaks viisime perioodil 2012-2013 läbi Euroopa Sotsiaalfondi prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ meetme „Avalike teenistujate, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine“ projekti „Sotsiaalministeeriumi haldusala hoolekandeteenuste kvaliteedi tugevdamine ja kvaliteedijuhtimise süsteemi arendamine“ raames sotsiaalvaldkonna analüüsi kvaliteedi aspektist lähtuvalt. Analüüs kattis kogu sotsiaalhoolekande teenuste spektri, seega olid intervjuudesse, töögruppidesse ning arenguseminaridesse kaasatud ka üldhooldusteenuse pakkujate esindajad. Valdkonna analüüs kajastab probleemide kaardistust ning ettepanekuid kvaliteedi edendamiseks erinevate huvigruppide lõikes (sh seaduste loojad ja valdkonna korraldajad, rahastajad, KOV-d, teenuse osutajad, klientide esindusorganisatsioonid jt), mis on aluseks vastavas valdkonnas järgmiste tegevuste planeerimisel.

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Juhul, kui osapooltega koostöös selgub, et juhiseid on vajalik täiendada, siis kaalume tööülesande lisamist 2015. aasta tööplaani. Lisaks märgime, et ESF 2014-2020 perioodi meetmetest planeerime sotsiaaltöötajatele koolitusi, mis aitavad kaasa kvaliteedisüsteemialase teadlikkuse tõstmisele.

Oleme tänulikud kõikide tehtud soovituste eest ning võtame neid arvesse edaspidiste tegevuste planeerimisel ning võimaluste korral ja analüüsitult põhjendatud juhtudel viime ellu vajalikud muudatused.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helmen Kütt
Sotsiaalminister

Reeli Sirotkina
reeli.sirotkina@sm.ee